

STELLA MARIS

Neghinilla

CEZAR PETRESCU

www.ecarti.org

Neînvinuț

EDIȚIE REVĂZUTĂ

1958

EDITURA TINERETULUI

Coperta și ilustrații de
N. POPESCU

Da !... Da !...

Neghiniță e mic și înfipt.

Dacă e înfipt, e înfipt ! Ce să mai ascund ? — că se vede cît de colo, fără s-o mai spună nimeni.

Altfel, bun și inimos băiat, cum nu-și află pereche pe lume.

Băiat ascuțit la minte și ager la faptă. Săritor ca nimeni altul în ajutorul prietenilor. Cartea la el, carte ! Joaca la el, joacă ! Iar cînd își ia o răspundere, poți să nu mai ai nici o grijă.

— Las' pe mine !... zice Neghiniță, înfipt pe călcîie și îngroșîndu-și glasul. Cînd nu m-am ținut eu de cuvînt ?

Adevărat !

Neghiniță e un băiat de cuvînt și de nădejde.

Abia a împlinit opt ani și abia a trecut din clasa întîia într-a doua. Dar nici nu se mai pot număra pe degete atîtea împrejurări cînd s-a dovedit el că e un băiat și jumătate.

Adică, să vă spun drept ! La statură pare mai mult jumătate de băiat, decît unul și jumătate.

E cel mai mărunțel elev din școală.

Cînd te uiți întîia oară la dînsul, n-ai da nici doi bani și un covrig pe așa pui de om. Mic, negricios,

cu un șfichi de păr răsucit pe frunte ca o coadă de ră-
tușcă, zgîriat pe obraz și cu pantalonii cam prea largi
— nu face să te duci la fotograf cu el !

Mai are și un semn mic, negru, pe obraz, cît un
grăuncior de neghină, de unde i s-a tras lui numele
de Neghiniță.

Dar nu-i stă rău semnul acela ! Cum nu-i stă rău
nici numele, măcar că Neghina e numele unei bu-
ruieni de soi rău care strică grîul cel bun, pe cînd
Neghiniță e un băiat din cel mai bun soi de copii.
Clasa întîi. Numărul unu. Fruntea frunților ! Nu
degeaba e el așa de înfipt.

— Hm ? !... se întreabă cei care-l văd întîia dată.
De ce-o fi oare gîgîliciul acesta de băiat așa de
înfipt ?

Pe urmă, cînd începe a vorbi, se schimbă treaba !
Ochii lui negri ca păcura scapără de deșteptăciune.

Pune atîta inimă în tot ce spune și în tot ce face,
încît te-a cucerit de îndată.

Dinții lui albi ca zăpada sclipesc cînd prinde a
rîde. Izbucnești și tu în hohote de rîs o dată cu el,
căci e neîntrecut în ghidușii.

Nu mai este așadar nici o mirare că Neghiniță
ia conducerea tuturor jocurilor și isprăvilor ; după
cum e și cel dintîi la învățătură. Și cine nu-l iu-
bește ?... Profesorii și profesoarele, directorul școlii,
colegii, elevii din celelalte clase mai mari, toți și
toate ! Toți parcă nici nu mai pot fără el.

— Neghiniță !... se aud toate glasurile, strigînd
din toate părțile, îndată ce sună clopoțelul de re-
creație. Unde e Neghiniță ?... Neghiniță, vino mai
repede !

— Neghiniță !...

— Neghiniță !...

Neghiniță le răspunde tuturor și e gata la toate.

Cu unul dă zor să dezlege împreună o problemă încîlcită. Pe altul îl ajută să dezlege un nod și mai încîlcit de sfoară. Cu al treilea se căsnește să ascută cît mai dibaci un creion. Peste-o clipă, sare să dea mîna de ajutor prietenului său Guță Tărtăcuță ca să șteargă pata de cerneală de pe ghiozdan. Fiindcă așa e prietenul său Guță Tărtăcuță ! Una-două, face o pată nouă. Varsă cerneală, varsă apă, varsă limonadă.

Apoi, după ce-a isprăvit cu ajutoarele prietenești și cu treburile serioase, Neghiniță ia cîrma jocurilor, din care multe le-a născocit el. Cîte și mai cîte ! Pînă ce, deodată, se întîmplă să-l calce cineva pe coadă. Coadă n-are — vă închipuiți bine ! — dar așa vine vorba.

Ei ! atunci să te ferească Dumnezeu dacă l-ai călcat cumva pe Neghiniță pe coada care n-o are ! Fie că i-ai spus un cuvînt nepotrivit. Fie că ai pus la îndoială chibzuielile lui. Fie că te-a luat gura pe dinainte, să-i amintești fără voie că e băiațul cel mai sărac din clasă și că maică-sa abia știe puțină carte ! Ai scăpat cumva vorba nepotrivită ? Vai și-amar de tine, ce te mai așteaptă !

Deodată Neghiniță se învinețește la față, te fulgeră cu privirea ochilor negri, se înfinge cu mîinile în șolduri și te ia la rost.

Iar cînd te ia el la rost, mai bine să se deschidă pămîntul și să te înghită. Noroc că nu-l ține mult. Noroc că nu păstrează ură și dușmănie.

După ce te-a săpunit zdravăn, Neghiniță își schimbă glasul. Te ia de braț și zice rîzînd :

— Acum, cînd mă cunoști cîte parale fac, să ștergem cu buretele ! Ne-am împăcat ?...

— Ne-am împăcat !... Nici n-am vrut să ne certăm !... răspunzi tu.

— Apoi, dacă ne-am împăcat, hai să-ți arăt o născocire nouă de-a mea. Și să vezi de n-are să-ți placă !...

Născocirile lui Neghiniță sînt multe și felurite.

Odată, în legătură cu scrisul și cartea. Altă dată, o drăcovenie de jocuri, mai năzdrăvană decît concursurile din revistă. Uneori, un desen plin de haz, el fiind mare meșter în tot soiul de zugrăveli. Din cîteva linii izbutește să zugrăvească oamenii de pe stradă, dihăniile, copacii și casele.

Iar mai izbutit decît pe toți și pe toate, se zugrăvește el pe sine. Se zugrăvește în toate chipurile : la joacă, la lecție, la tablă și îndeosebi cînd e mînios, mic și înfipt, cu o mutră să rîdă și curcile.

Ceea ce înseamnă că se cunoaște îndestul de bine pe sine, înainte de a cunoaște și de a judeca pe alții.

Fiindcă vom avea multe de povestit din viața și peripețiile lui Neghiniță, să ne oprim o clipă, înainte de a pleca la drum cu el.

Vreme de-un an, cîte nu i s-au întîmplat lui Neghiniță prin locurile pe unde a trecut ? Unele neașteptate. Altele vesele. Altele, care l-au mîhnit. Și altele, care-au făcut dovadă cît e el de inimos și de înfipt.

...Dar ce să le mai înșir toate? Căci la toate le va veni rîndul să le povestesc în cartea de față.

Înainte însă de a începe să le istorisesc la rînd, se cuvine să-l cunoaștem pe Neghiniță mai de aproape, așa cum se cunoaște el cînd se zugrăvește singur, mic și înfipt. Și numai atunci vom înțelege de ce e așa de înfipt, precum și de ce nu rabdă el să-l calce nimeni pe coada pe care n-o are.

Poate că are dreptate, măcar că n-are coadă.

Bietul Neghiniță al nostru n-a crescut în răsfăț. N-a avut parte de bucurii. Abia a împlinit 8 ani, dar a îndurat și a răbdat multe, multe, multe necazuri și suferințe. Foame, frig, lipsuri, umilințe și tot ce lasă urme în sufletul unui copil orfan de tată.

Nici nu-și mai aduce aminte cum arăta la chip sărmanul tăicuțu', ucis lîngă un adăpost din București, în vremea bombardamentelor. Cîteodată îl visează noaptea. Dar fără să-i vadă lămurit fața. Mai mult îl simte, așa cum îl simțea cînd era mic de tot, prin ceața somnului. Tăicuțu' se întorcea istovit de la lucru. Era lucrător cizmar. Se întorcea ostenit, se uita din ușă spre patul lui, se apropia și îl săruta pe frunte. Și Neghiniță simțea prin somn mirosul de piele, de talpă, de sfoară ceruită și de ghete noi. Un miros care îi era drag. Poate că zîmbea prin somn. Poate că întindea mîna să-l cuprindă cu brațul pe după gît. De unde să-și mai amintească? Îi pare atîta vreme de atunci!...

Dimineața, cînd deschidea ochii, tăicuțu' era plecat de mult la lucru. Dar nu o dată găsea ceva adus de cu seară anume pentru el, ca să-l bucure

cînd se va deștepta. Un covrig, o curelușă pentru bici, mingea din bucățele de piele cusute.

Pîna cînd a plecat într-o dimineață să nu se mai întoarcă niciodată, zdrobit de schijele bombelor de avioane și de dărîmăturile zidurilor. Căci așa erau vremurile cînd a deschis ochii Neghiniță la viață ! Vremuri amare, de război, de alarme, de bombardamente.

Din acea zi, viața a fost tot mai grea pentru dînsii.

Maică-sa abia prididea să cîștige pîinea pentru amîndoi. Lucra cu acul, spăla și călca, în odăița lor săracă și întunecoasă.

Acum, prin somn, o auzea pe dînsa oftînd. Nu mai avea pe cine să aștepte. Nu mai era cine să aducă mirosul plăcut de piele, de talpă și de ghete noi, care îl făcea să zîmbească și să întindă mîna prin vis. Nu mai găsea la căpătîi covrigul, curelușa de bici și mingea de piele.

Nimic. Frig. Întuneric. Lipsuri și griji. Mama oftînd.

Aceasta era viața lor de acasă.

Dar fiindcă Neghiniță s-a dovedit vrednic la învățătură, maică-sa a început să se însenineze uneori la chipul ei slab și ofilit de trudă. Îi desmiardă fruntea cu degetele împunse de ac, rostind încet :

— Neghiniță, Neghiniță, numai tu ai rămas nădejdea mea !...

— Lasă, mamă !... spune Neghiniță mic și înfipt. Cu mine să n-ai nici o grijă !... Cînd am să ajung eu mare, hehei !...

Maică-sa zîmbea.

— Deocamdată, vād că nu prea ai de gînd s-a-jungi mare, Neghiniță !... Nu știu cum faci, dar nu crești de loc !...

— Am să cresc ! N-avea nici o grijă, mamă !... se sumețea Neghiniță cu hotărîre, săltîndu-se pe vîrfurile degetelor, ca să pară mai înalt. Și cînd am să cresc, am să te țin pe puf, mamă !... Nu crezi ?

Clătinînd din cap, mama lui Neghiniță răspundea blînd și duios :

— Cred, Neghiniță, cred !... Numai că nu e nevoie să mă ții pe puf !... Nu de puf și huzur avem noi nevoie, copile ! Să trăim o viață omenească, nu cer mai mult, nici pentru mine, nici pentru tine... Pentru asta lupta sărmanu' taică-tu, pentru asta lupt eu, pentru asta să lupți tu, Neghiniță.

— Lupt, mamă ! Nu lupt ?

Iar Neghiniță lupta cu adevărat la învățătură, luînd-o înaintea tuturor. Lupta acasă, dînd ajutor la treburile gospodăriei pe puterile sale. Și lupta să-și păstreze loc de frunte printre colegi și prieteni, fără să se vaiete niciodată de necazurile și lipsurile lor de acasă.

Dimpotrivă.

Știa să se înveselească și să se bucure de toate desfătările copilăriei, mai deplin decît toți. El era capul drăciilor. El, cheia și lacătul tuturor isprăvilor de pomină, pe care am să vi le povestesc pe rînd.

Toate, pînă ce se nimerea să-l scoată cineva din pepeni.

Atunci, cum să nu se zborșească domnul Neghiniță, cel mic și înfipt? N-are și el demnitatea, onoarea și ambiția sa?

Mic, mic, dar înfipt. Și pe drept cuvânt! Amicul nostru Neghiniță nu-i un copil oarecare.

Numai să nu i-o spunem în față. Sssst !... Fiindcă, mai știi ce ne așteaptă? Odată se înfige și mă ia la rost. Apoi, ce am să pătesc eu cu el, am să împart oare cu voi, mici cititori și mici cititoare? Vouă ce vă pasă? Citiți și vă înveseliți, ori vă întristați cu istorisirile mele.

Dar eu rămân cu el, să mă răfuiască...

Parcă-l văd cum deschide ușa și cum se înfige în prag.

Ce-oi păți, voi păți! Însă de povestit, tot am să vi le povestesc toate.

Pe urmă, voi găsi eu cum să-l iau cu binișorul și să-l împac.

Numai de una mă tem.

Mă tem că pînă atunci are să-mi zugrăvească mutra cu cărbunele pe perete, ca să se răzbune. Vai-vai! Ce mă așteaptă! Au să rîdă curcile, bibilicile, găinile, mîțele și toate dihăniile de pe lume, să se ducă vestea și să nu mai știu unde să mă ascund de rușine.

S-a sfîrșit școala ; a început vacanța.

E o zăpușeală cumplită ca în pustiul Saharei. De trei săptămîni n-a căzut un pic de ploaie.

Cînd suflă o adiere de vînt fierbinte se rostogolesc vîrtejuri de pulbere, care fac să te usture ochii în cap. Apa din cană parcă e clocotită. Zidurile dogoresc pînă la miezul nopții.

Prin somn, Neghiniță visează că e cu adevărat în pustiul Saharei și că moare de sete.

Măcar de-ar visa că e iarnă și că rebegește de frig în ghețurile polare, alături de Fram, ursul alb ! Dar nu !... Nici prin somn n-are parte de răcoare... Ah ! Ce i-ar mai plăcea lui să viseze că se dă cu sania, că se bate cu bulgări de zăpadă și că afară ninge, cu fulgi mari și lați ! Ce prost a fost el astă-iarnă, cînd se dădea tot pe lîngă sobă. Mai bine stătea atunci numai pe afară, să facă provizii de frig !...

Așa se gîndea Neghiniță, ștergîndu-și rîurile de nădușeală de pe frunte. Încerca el să citească o carte, cu o întîmplare care se petrece iarna. Pace ! Nu se prindea nimic de el. Prea mare zăpușeala... ! Prea nepotolită setea ! Prea frigea scaunul sub el !

Și într-o bună dimineață, iată că vine un unchi de departe ! Un fel de neam, pe care nu-l mai văzuseră de mult. Unchiul Toma Aliman, un pădurar bătrîn, de la munte, cu slujba pe valea Prahovei.

Pădurarul a venit cu treburi în Capitală și trebuia să plece a doua zi. Aducîndu-și aminte că are o nepoată și un strănepot la București, pusese în desagă cîteva daruri anume pentru dînșii. Un caș, un boț de urdă, ceva smîntînă și o cofiță cu fragi.

Le-a adus, le-a pus pe masă. A aprins pipa și a rămas un timp pe scaun, uitîndu-se lung la Neghiniță.

Nu-l mai văzuse niciodată. Îl știa numai după nume și din spusele mamei lui Neghiniță, nepoata sa Maria.

Băiețașul îi plăcea. Se arătase isteț la răspunsuri. Era cuviincios și sfîrșise anul de școală cu bine : premiul întîi.

— Hm !... a spus pădurarul într-un tîrziu. E cam mic și slăbuț acest copil, nepoato ! Cum încape în el atîta carte ?

Unchiul Toma Aliman zîmbea, în barba albă, cu bunătate și cu blîndețe.

Dar Neghiniță îndată s-a înfipt, uitînd toată cuviința.

— Încape cartea, unchiule, cît sînt eu de mic și de slăbuț ! se sumeți el. Și încă are să mai încapă ! Nu mă dau eu cu una, cu două !...

Unchiașul a început să rîdă din toată inima. Strănepotul începea să-i placă din ce în ce mai mult.

— Ăsta n-o să moară de foame !... a spus el.

Neghiniță, de colo :

— Numai că, deocamdată, mor de sete și de căldură, unchiule ! Se topește asfaltul...

— Tocmai ! rosti unchiul Toma, întorcându-și ochii spre mama lui Neghiniță. Dragă nepoato, ia să mi-l lași mie, să ți-l aduc eu la toamnă rotund ca un burdufel de brînză !...

Apoi își scutură pipa și își netezi barba albă, întrebându-l pe Neghiniță :

— Tu ce zici, strănepoate ? Ți-ar plăcea să mergi la oile și la pădurile mele ?

— Merg... Dar nu merg fără mama !... Nu-i drept mama să sufere aci, și eu să zburd...

— Asta-mi place, Neghiniță !... încuviință unchiul. Dai dovadă că ai și inimă, nu numai minte bună pentru învățătură. Ce spui, Mario ?... Mergi și tu ?...

Maria, mama lui Neghiniță, nu putea merge. Avea în București multe treburi de la care nu putea lipsi. Pentru dînsa era destul să-și știe băiatul la munte și la aer. Destul să-l aștepte la toamnă, sănătos și rotund ca un burdufel de brînză.

— Mîine dimineață plecăm !... vesti unchiul Toma. Pregătește-te de drum, domnule Neghiniță, mic și înfipt !...

Neghiniță s-a pregătit de drum, cu mare neastîmpăr.

Nu văzuse munte. Nu văzuse pădure adevărată. Nu mersese cu trenul. Toată viața lui se petrecuse numai între zidurile și pe asfaltul Bucureștilor,

Somnul lui din acea noapte nici n-a mai fost deci un somn întreg. Îl frământa și prin somn neastîmpărul și nerăbdarea. Gemea și scîncea. Mereu visa ba că se luptă cu un urs grozav ; ba că s-a rătăcit în pădure ; ba că s-a urcat pe un pic de munte, de unde nu mai poate coborî.

Iar prin vis se făcea că prietenii și colegii lui de școală îl priveau de jos și-i dădeau cu tifla rîzînd.

Cîntau și îi făceau în ciudă, hăulind cît îi ținea gura :

*Neghiniță mic și-nfipt
L-a mîncat muntele fript !
Neghiniță-nfipt și mic,
Cocoțat ca un popic
Sus în nori, nu pe pămînt,
Ars de soare și de vînt
S-a topit el pic cu pic,
Pînă n-a mai rămas nimic !...*

El, de sus, înfipt pe vîrful muntelui, cu mîinile pîlnie la gură, le răspundea strigînd și mai grozav, de se detunau văile :

*Știu eu că vă este ciudă
Fiindcă am scăpat la urdă !
Și vă trece cu năduf
Că sînt gras ca un burduf !*

A doua zi dimineața, cînd a deschis ochii, i-a fost rușine de asemenea vise. Parcă se simțea vinovat. Nici n-a vrut să guste din brînza și din urda aduse de unchiul Toma. Îi aduceau mereu aminte de cîntecele năzbîtioase din vis.

Mama lui Neghiniță, pregătindu-i schimburile într-un rucsac la care a lucrat toată noaptea, întrebă :

— Ce ai tu, copile ?... Văd că nu te mai bucuri de plecare !...

— Am visat niște prostii, mamă !

— Ce fel de prostii, Neghiniță ?...

— Cu un burduf de brînză, cu urdă și cu urși... Și cu niște cîntece așa de neroade, încît mi-e ciudă pe mine !...

Zîmbind, mama lui Neghiniță l-a mîngîiat :

— Hai, treacă-ți ciuda ! Nu-i nimeni stăpîn pe visurile lui, chiar cînd face cîntece cu urdă...

— Și cu burduf, mamă !

— ...Și cu burduf, Neghiniță ! Acesta să fie tot păcatul tău din viață !... Acum, ferchezuieste-te, că se apropie ceasul plecării.

Neghiniță s-a ferchezuit, netezindu-și cu mare grijă ciuful de pe frunte, cîrlionțat ca o coadă de rățușcă.

Cînd a fost gata, hop ! și unchiul lui, Toma Ali-man.

— Te-ai pregătit, Neghiniță ?

— Pregătit.

— Hai !

— Hai ! a zis și Neghiniță. Sărut mîna, mamă !

— Mergi cu bine, copilul meu !

Bună și frumoasă e învățătura din cărți. Dar mai minunate sînt toate cînd le vezi cu ochii tăi !...

Neghiniță știa el multe și mărunte de la școală și din cărți, ca un premiant întîi ce era. Cum a ajuns la gară, însă, le-a uitat pe toate.

Și a început să învețe altele, care de care mai năzdrăvane.

Mai întîi gara. Mai pe urmă trenul.

Apoi se potrivesc cu pozele din cărți ?

Acolo toate stau țepene. Nu se clintesc. Nu se aude nimic. Stau așa, pe loc, mute și nemișcate. De la începutul anului școlar, pînă la sfîrșit, la ultima zi de școală și de vacanță. Doar că atunci cartea e mai veche, literele mai șterse, pozele mai decolorate. Încolo, nimic deosebit. Aceleași litere și aceleași ilustrații, veșnic mute și neclintite.

Pe cînd acum, îndată ce a intrat în gară, Neghiniță nici n-a mai știut pe ce lume se află. Și s-a lat repede ca un mînz pe lîngă unchiul Toma, să nu se rătăcească cumva. Ce mai forfoteală de mulțime ! Ce mai vuiet ! Ce mai grabă !...

Unii alergau încolo, alții încoace. Unii urcau într-un tren, alții coborau din alt tren. Soldați și țărani, muncitori, mame cu copii de mîină, hamali și

echipe de brigadieri. Toți se îmbulzeau, se ghemuiau, se uitau la ceas, se căutau unul pe altul.

— Hep ! Hep !... duruia un vagonet cu bagaje.

— Trenul pleacă pe linia a treia !... strigă un glas dintr-o pîlnie, ca dintr-un butoi.

Și alți oameni, alergînd. Și alt cărucior cu bagaje. Și o doamnă care și-a pierdut cățelul. Și un domn cu burtă, gîfîind și ștergîndu-și sudoarea, dînd din coate, agățîndu-se din fugă pe treapta unui vagon și strigînd, cît îl ținea gura, prietenului de pe peron,

— Dă-mi bagajul, Nicule ! Dă-mi bagajul !...

Prietenul fugea pe lîngă tren, să-i dea bagajul.

Bine că nu era trenul lor, cel care pleca !

Neghiniță nu s-a simțit liniștit decît cînd s-a văzut și el urcat în vagon.

Acolo, unchiul Toma Aliman a început a zîmbi, netezindu-și barba albă.

— Ei, Neghiniță ?... întrebă el. Vrei să-ți spun eu ce-ai dori tu ?...

— Ce, unchiule ! ? De unde poți să știi ?...

— Iaca, știu !... Ai dori să te așezi la fereastră ca să te poți uita pe geam. Adevărat este ?

— Adevărat !...

— Atunci treci în locul meu, la geam ! Fiindcă pentru mine toate sînt vechi. De aproape șaptezeci de ani, tot cîmpii și păduri au văzut ochii mei...

Neghiniță s-a așezat la fereastră și, îndată ce-a plecat trenul, nu și-a mai luat ochii de la priveliști.

Trenul alerga ca vîntul și ca gîndul. Ca vîntul și ca gîndul se schimbau priveliștile. Ogoare și la nuri verzi, fînețe și dumbrăvi, sate și drumuri, fîn

tîni și stîlpi de telegraf, podețe și rîuri, tot și toată parcă fugeau îndărăt, spre București.

Numai departe, în fund, linia zării se mișca încet și rotund. Așa mai zic și eu goană! se gîndește Neghiniță. Iată și pădurea din basme! Iată și lacul de argint! Iată și cetatea cu ziduri de oțel.

Toate rămîneau în urmă. Iar în locul lor se iveau altele.

Trenul se oprea cîteva clipe. Pornea din nou. Pînă ce, după vreo două ceasuri jumătate, deodată au intrat în munți.

Apa Prahovei curgea vîjîind alături.

De o parte și de alta, stînci. Păduri de fag și de brad cît cuprind ochii. Și un aer tare, răcoros, care înțeapă nările ca sifonul.

Hehei! Cum să se mai potrivească acestea cu zugrăvelile din cărți? Nici pe-a suta parte nu s-a închipuise el cum arată munții cei adevărați, cu stînci și păduri, cu poieni și cu pajiști. Cînd va crește mare, pictor de munți are să se facă! Să arate el oamenilor ce înseamnă un munte, unde curge o cascadă în clocote de spumă albă.

— Ei, Neghiniță!... i-a spus unchiul Toma, punîndu-i palma pe umăr. Pregătește-te, că ajungem. La ce te gîndeai, de erai așa de cufundat?

— Să mă fac pictor de munți.

— Bine, Neghiniță!... Te vei face! Mai ai vreme pînă atunci.

Neghiniță mai avea de gînd să spună multe. Dar trenul s-a oprit. Trebuiau să coboare.

S-a pomenit deodată jos, cu rucsacul în spate mic și înfipt, măsurînd cu ochii priveliștea munților.

în dreapta și-n stînga. Coșcogea munte în dreapta, coșcogea munte în stînga, altul și mai mare în față, o namilă de stînci și mai cumplită în spate ! Iar el, Neghiniță, un pui de om, cît un ciot, la poalele lor.

— Îți plac ? întrebă unchiul Toma.

— Îmi plac...

— Să văd cum au să-ți placă atunci cînd vei ajunge în vîrf, Neghiniță !

— Cum ? Ne urcăm chiar pe munte ?...

— Ne cam urcăm, Neghiniță !

— Și chiar acum ?

— Chiar acum ! N-o să dormim doar pe aci !... Poiana Cerbului, unde-i casa mea de pădurar, e tocmai acolo... Vezi ? Sub stîncă ai sură !...

Unchiul Toma Aliman arăta cu pipa spre un vîrf de munte, drept în față, adăugînd cu un zîmbet hîtru și șiret în colțul buzelor :

— Hei, Neghiniță !... Acum să te văd cum ții tu la urcuș !... Acilea nu-i asfalt !...

— Las' pe mine !... s-a vitejit Neghiniță, măcar că o cam sfeclise.

Își amintise visul de peste noapte, cînd se făcea că-i pe un vîrf de munte și că nu mai putea coborî. Cum s-a urcat el pînă acolo, nu visase. Se pomenise prin vis cocoțat de-a dreptul în vîrf, fără să știe cum ajunsese. Acum treaba era ceva mai grea ! Avea de urcat, nu de coborît. Și nu prin vis ! Treaz, ziua în amiază mare. Dar curaj, înainte !...

Munte nu văzuse. Munte nu urcase. Pe poteci de piatră nu pusese piciorul. Cu toate acestea, Neghiniță suia voinicește, parcă tot pe munte hălăduise el de cînd a deschis ochii pe lume.

Drept e, că și minunate locuri !

Poteca îngustă și pietroasă șerpua printre stînci, pe sub brazii înalți. De o parte și de alta, ferigi cu frunza zimțată. Tufe de zmeură și de mure. Lespezi umede de apă. Un izvor susurînd încet, între alte tufe de mintă, cu miros răcoros și pipărat.

— Unchiule !... vorbi cu sfială Neghiniță, oprindu-se în loc.

— Ce e, nepoate, strănepoate ?...

— Este voie de băut apă ?

— Mai întreb !... Cine să te oprească ?...

— Și e gratis ?

— Gratis, nepoate, strănepoate ! Fără bani, fără bilet de voie, fără coadă ! Răcorește-te, Neghiniță, că asta nu seamănă cu apa voastră clocită din București !...

Neghiniță a pus un genunchi pe o lespede de piatră și a sorbit apa de-a dreptul din șipot.

Brr ! Rece izvor ! Cum mai taie dinții și cum mai răspunde ca un bulgăruș de gheață pînă în creștetul capului. Halal ! Chiar că te face să uiți zeama clocită din cana de la București !

O clipă, mărinimos, Neghiniță s-a gîndit să ducă și maică-si o sticlă de probă. Pe urmă, și-a adus aminte că mai sînt două luni și mai bine pînă la toamnă. Și s-a mîhnit, amintindu-și că dacă ar duce o sticlă, pînă la București tot clocită va ajunge apa din izvorul rece ca gheața.

Au pornit apoi mai departe, hai-hui ! tot în sus.

Aerul era tot mai aspru și tot mai limpede. Mi-resmele tot mai tari. Locurile tot mai frumoase. A

trecut o veveriță de pe-o creangă pe alta, ușoară ca un fum.

În văi, undeva, se auzea o talangă, sunînd lin, ca o chemare de pe alt tărîm, din basme.

Ce departe era acum Bucureștiul cu duruitul tramvaielor, cu vuietul de automobile, cu zidurile fierbinți și cu asfaltul care se moaie sub pași !... Nu s-ar spune că toate sînt în aceeași lume. Nu s-ar spune că numai trei ceasuri despart locurile acestea, de zăpușeala de unde plecase.

Unchiul Toma s-a oprit.

— Uită-te îndărăt, Neghiniță !... Privește de aici, în vale... Ai mai pomenit tu așa ceva ?

Adevărat că era o priveliște fără de seamăn.

Jos, se vedea Prahova, cu sclipiri argintii. Poduri de cale ferată. Șoseaua. O gară. Vile cu acoperișuri de țiglă roșie, printre grădini și parcuri. În față, alt munte. Și mai aproape, într-o poiană, o turmă albă de oi.

De acolo venea murmurul lin de talangă, ca de pe alt tărîm.

Era așa de frumos, așa de altceva decît tot ce a văzut și a simțit el vreodată, încît Neghiniță rosti cu însuflețire :

— Unchiule !... Eu mă fac cioban la oi ! Nu-mi mai trebuie nimic ! Rămîn aici. O aduc și pe mama !

Surîzînd mucalit în barbă, unchiul Toma s-a prefăcut ca se mira.

— Parcă spuneai că te faci pictor de munți ?... Repede ai mai schimbat !...

Cam rușinat, fără să mai fie de loc înfipt, Neghiniță mărturisi :

— Spuneam așa, fiindcă nu-mi dădeam bine seama, unchiule ! Cine-ar putea zugrăvi asemenea minunăție ? Nici n-aș îndrăzni să încerc a le zugrăvi, chiar când voi ajunge să am și eu barbă albă ! Mai ușor e să te faci cioban...

— Bine, Neghiniță !... Acum te-ai hotărât pentru cioban, fiindcă vezi turma aceasta de oi... Însă nu s-a isprăvit ! Mai ai multe de văzut aici... Și mă tem că pe rînd, pe măsură ce au să-ți placă, tot altceva ai să vrei a te face... Vînător, pădurar, pescuitor de păstrăvi, păzitor la cabană, călăuză în munți !... Și cînd vei crește mai mare ai să mai vezi și altele... Încît ai să vrei, pe rînd, să te faci brigadier, mecanic, sudor, miner... Cîte nu mai ai tu de văzut și de învățat !...

Neghiniță rămase pe gînduri...

Unchiul Toma îl lăsă să se odihnească și să se gîndească.

Apoi, întrebă :

— Ei, acum te-ai odihnit, nepoate, strănepoate ?

— M-am odihnit.

— Atunci, hai ! Încă o jumătate de ceas și am ajuns acasă...

Altă veveriță a lunecat de pe o creangă pe alta. S-a dat în leagăn pe-o ramură subțire. S-a ridicat în două lăbuțe, cu coada ca un pămătuf. A ronțăit ceva. S-a uitat la dînșii cu ochișorii negri și a lepădat din lăbuțe coaja de alună.

Pe urmă s-a făcut nevăzută.

Sus, în înaltul cerului albastru, un vultur plutea rotit, fără să dea din aripi.

Plutea ca în vis, într-un cer albastru de vis,

Casa pădurarului Toma Aliman se afla chiar în Poiana Cerbului, la margine.

De o parte locuința albă, cu acoperiș de șindrilă, cu cerdac, cu privdor și cu flori roșii de mușcată la ferestre. De altă parte, pajiștea verde.

Pădure de brad, de jur-împrejur. Raiul pe pământ !

Pentru Neghiniță, care ajunsese aici din camera lor strîmtă de la București, toate întreceau orice închipuire. Îi venea să zburde, îi venea să pască, îi venea să se tăvălească în iarbă și să se dea de-a tumba.

De păscut, n-a păscut !

Dar pe celelalte, le-a făcut pe toate. Las' pe el ! A zburdat. S-a tăvălit în iarbă. S-a dat de-a tumba. Ba chiar o pornise pe pajiștea verde, la vale, ca un dovleac de-a dura, de nu se mai putea opri. Noroc de niște tufe de zmeură, care l-au oprit ele. Ba încă, după ce l-au oprit și după ce Neghiniță s-a ridicat în picioare, tufele i-au mai oferit și câteva boabe de zmeură. Toate pe gratis. Toate proaspete și aromate, cum n-a avut parte să guste el la București, de cînd e pe lume.

Precum vedeți, nu e nici o mirare că, trei zile, Neghiniță nu și-a mai găsit astîmpăr. Unde n-a cutreierat? Prin cîte unghere și cotloane n-a scormonit? Unde nu s-a urcat și unde n-a coborît, ca să-și dea seama bine pe ce lume se află?

Mătușa Lisandra, soția unchiului Toma, se uita la dînsul cu brațele încrucișate pe piept. Clătina din cap și se bucura de bucuria lui.

Era o bătrînică de ispravă, cum nici în cartea de citire nu se găsește a doua.

Pe cît de înalt și spătos e unchiul Toma, pădurarul, pe atît de mică și uscățivă e mătușa Lisandra. Și ce inimă bună! Și cît de înduioșat îl privește, cu ochii ei albaștri și blajini! N-au copii. N-au alți nepoți. Au avut un fecior care a fost ucis de stăpînire în anul 1918, în piața Teatrului Național, la București. Era muncitor și a fost ucis împreună cu alți muncitori ca el, luptînd pentru pîine. Luptînd pentru libertate. Luptînd pentru dreptate. De-atunci sînt vreo treizeci de ani. Iar de treizeci de ani, nu le-a călcat picior de copil în casă. Așa că toată dragostea lor de copii, adunată de atîta vreme, o risipesc acum pentru Neghiniță, strănepotul lor cel mic și înfipt.

Să vă spun una. Dar sssst! să rămînă între noi!

Domnul Neghiniță al nostru a cam scrîntit-o în ziua întîi, cu înfiptul lui.

Cînd intră el pe poartă, alături de unchiul Toma, călcînd mai grozav și mai înfipt, haide! că răsar deodată vreo patru-cinci dulăi de stîină. Care de care mai păros. Care de care mai colțos! Și de

unde era el fudul nevoie mare, că urcase atîta înălțime fără să gîfîie, deodată i s-a făcut inima cît un purice. Asemenea zăvozi cumpliți nu mai văzuse în viața sa.

Cît despre cîinii cei păroși și colțoși, cîini de ispravă, săracii de ei ! Nici gînd să muște. Nici gînd să-l încolțească. Lătrau și săreau și se gudurau de bucurie că-și văd stăpînul, pe unchiașul Toma. Neghiniță trăgea și dînsul cu ochii la zăvozi și se gîndea pe unde s-o rupă la goană, peste munți și peste văi, pînă la București, la mama acasă.

Aceasta a înțeles-o de îndată unchiul Toma, căci nu l-a mai necăjit cu glumele, cum avea de gînd.

A strigat :

— Na !... Veniți aci, Ursu ! Lupu ! Sultan ! Dolca ! Bodolan !... Veniți să vă înfățișez unui prieten nou !... Să nu-i clintiți cumva nici un fir de păr din cap, că apoi cu mine aveți de-a face !...

Zăvozii s-au apropiat de Neghiniță și au început să-l miroasă. L-au mirosit. L-au măsurat cu ochii din cap pînă-n picioare. L-au văzut cît era de mic și de slăbuț. Și poate că le-a fost milă de dînsul ; mai ales că Neghiniță se pierduse cu firea și nu mai era înfipt nici de două parale. În semn de prietenie, Bodolan l-a lins pe mîină.

Ursu i-a sărit cu labele pe umeri, dînd din coadă, de era să-l prăvale la pămînt.

Ceilalți săreau în jurul său. Și așa s-a încheiat o prietenie la cataramă, de avea să se ducă vestea în toți munții, pînă la sfîrșitul verii.

După o săptămână, Neghiniță nici nu mai pleca prin împrejurimi fără prietenii săi. Ursul era chiar ca un urs. Lupul chiar ca un lup.

Numai Sultan rămânea de cele mai multe ori acasă. Era câine de vânătoare. Și fiind câine de vânătoare, nu dădea semne de bucurie, decât când se ivea unchiul Toma cu pușca la umăr și cu tolba la șold. Atunci pleca el și rămâneau ceilalți acasă.

Toate bune, pînă aici.

De aici înainte, au prins a se ivi întâmplările cele mai năstrușnice de la munte și din codri.

Neghiniță a început să cerceteze pădurea și potecile zi de zi, bucată cu bucată. În fiecare zi tot mai departe, pe măsură ce prindea curaj.

Într-o zi a ajuns la stîna, unde s-a iscat o încăierare mare, între dulăii de acolo și între zăvozii cu care a venit el. Asemenea luptă pe viață și pe moarte nu și-a mai închipuit el nici prin vis. Se rostogoleau ca niște ghemuri păroase. Săreau bucăți de blană din unii și din alții, ca mingile de gumă. Plîngeau și lătrau, de țî se ridica părul măciucă în cap. Neghiniță o sfeclise de-a binelea și trăgea cu ochii la brazii de departe, gîndindu-se cum s-o rupă la goană și să se cațere pînă în vîrf. Înfipt, înfipt: dar să poftească nițel chiar un bărbat în toată firea și să lupte cu asemenea dulăi, înarmați cu asemenea colți !

Noroc că au sărit ciobanii și au făcut pace între dobitoace. Cîinii s-au împrietenit. Și au început să se miroasă.

Iar ciobanii, aflînd că Neghiniță e nepotul, stră-nepotul unchiului Toma Aliman, pădurarul, s-au

bucurat grozav. L-au băgat în stîină și l-au îndopat cu atîta caș, urdă și jintiță, încît Neghiniță făcuse o burtă, de nu-l mai încăpeau pantalonii lui cei largi, cît erau ei de largi. La întors, de-abia mai mergea, cleamp-cleamp, de se mirau veverițele de el.

Una, mi se pare, că i-a și dat cu tifla și că i-a scos limba.

Pe urmă, în altă zi, a nimerit la cascada care se cheamă Duruitoarea. Apoi acolo vuiet și duruială ! Cădea apa de sus și vîjîia, de-i țiuiau urechile. Mai la vale, apa se potolea într-un mic lac albastru și străveziu.

Se oglindea acolo cerul albastru. Se zăreau pești înotînd la fund.

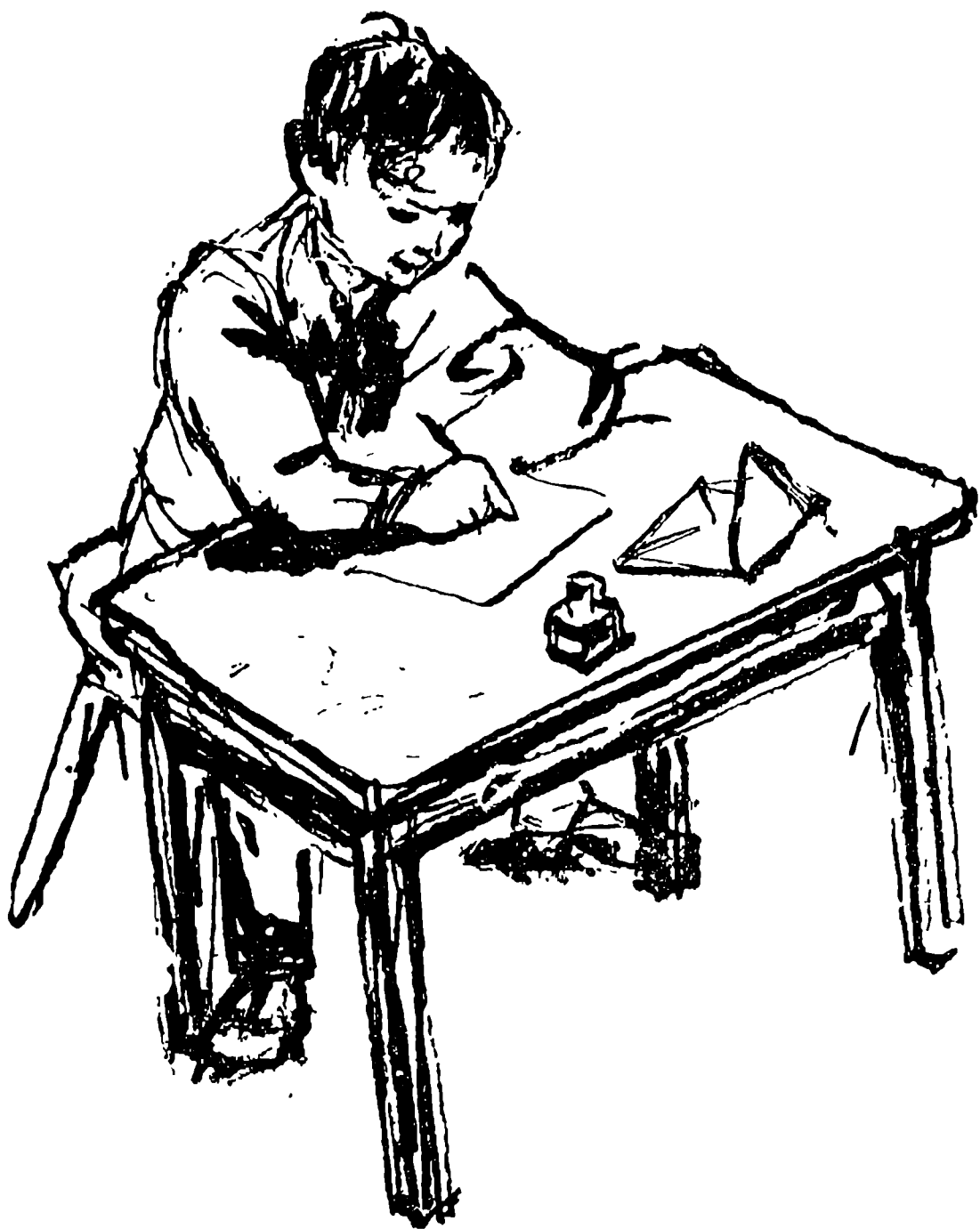
Neghiniță a făcut o baie numărul unu. S-a bălăcit numărul doi, pînă ce i-au clănțănit dinții de frig, ca să se răzbune pe căldura pe care o îndurase la București.

Îmbrăcîndu-se și dîrdîind de frig, se gîndea :

— Domnule Neghiniță, mi se pare mie că nu ești un băiat cumsecade ! Se poate să nu scrii mamei ?... Ea rabdă acolo o căldură de cuptor, iar ție nici nu-ți pasă ! Mîine dimineață, te poftesc să-i scrii o scrisoare lungă, lungă, în care să-i povestești tot ! Ai înțeles, jupîne Neghiniță ?

— Am înțeles ! și-a răspuns tot Neghiniță.

Și a doua zi dimineața, cum a răsărit soarele, Neghiniță s-a apucat să scrie afară, la masa din pridvor.

Poiana Cerbului

Nu știu ziua și luna, că aci n-avem calendar.

Dragă mamă,

Eu sînt sănătos și munții sînt foarte mari. Apa este foarte rece, dar degeaba mă gîndeam să-ți aduc, fiindcă se clocește. Pantalonii sînt curați, dar acuma mă strîng. I-am agățat nișel și prin copaci, care îs foarte înalți, încît în fiecare seară îi coase mătușa Lisandra.

Îi coase, și unchiul Toma rîde și dă din cap.

Nu se supără amîndoi, căci amîndoi sînt foarte buni cu mine. Nu mai spun că mi-ar trebui o pereche de pantaloni din piele de drac. Abia acum am aflat eu că din pielea de draci se fac pantaloni. Aceasta nu scrie în cărți.

Mamă, ce mai de animale sînt aici, nici n-ai tu de unde să știi. Cal, pe care-l cheamă Bălan. Altul mai tînăr, Murgu. Avem și o căprioară. Zău! O căprioară sălbatică, da-i domestică acum. O cheamă Năluca. Am să-ți povestesc eu ce-i cu dînsa.

Cărți nu citesc. N-am timp. Am învățat să mulg vaca. Avem două vaci. Joiana și Plăvana le cheamă. Au și viței. Era să mă fac cioban. Pe urmă m-am lăsat. A zis unchiul Toma, mai bine rămîi Neghiniță! Acum a răsărit soarele sus și mă bate în față.

Mamă dragă, de ce nu ești tu aici, să te bucuri cu mine? Ai mîncă atîta urdă și brînză, să te strîngă rochia. Eu m-am scăldat numărul unu, la Duruitoare.

Ți-am făcut și cîteva desene, ca să știi cum e pe aici. Încolo sînt sănătos și de mîine înainte încep să cresc. Zău! că m-am hotărît. Îmi este foarte dor. Dar mai mult nu mai scriu, că mă doare mîna și am o mulțime de umblat.

Sărut mîna, mamă,
Neghiniță

Isprăvind scrisoarea, Neghiniță a lipit plicul și a pornit la vale, spre gară.

Voia s-o pună cu mîna lui, chiar la tren.

Prietenii săi, dulăii, Ursu, Lupu, Dolca și Bodolan au mers o bucată de drum ca să-i țină de urît. Când au ajuns la jumătate de cale, s-au oprit. Nu puteau să meargă de acolo înainte. Datoria lor de paznici ai casei nu le îngăduia să se depărteze prea mult.

— N-aveți nici o grijă, că mă întorc și singur !
le-a spus Neghiniță.

— De asta nu ne temem noi ! au dat cîinii din coadă. Vezi să nu te calce trenul !

Apoi au pornit tuspătru spre casă, uitîndu-se din cînd în cînd îndărăt la strănepotul stăpînului.

Neghiniță a plecat în împărăția sa. Căci acum munții și văile sînt împărăția lui Neghiniță.

A trecut pe la izvorul dintre tufe de mintă, cu miros răcoros de pastile. Șipotul de unde a băut el apă, în ziua întîi. A zărit alte veverițe, care se jucau de-a ascunsul printre crengi.

S-a oprit pe un pisc de stîncă, de unde se vede toată valea.

Acolo își găsi el o joacă de copil singur. Își rostea numele. Și aștepta să-i răspundă munții și văile.

— Neghinițăăăă !... strigă el.

— Neghiniță ! răspunse îndată, de aproape, muntele.

— ...ghiniță ! îl îngîna mai încet, de departe, o vale.

— ...iță ! sfîrșea alt glas, într-o văgăună.

— Neghiniță !... îl chema, nemaipomenit de aproape și de limpede, pădurea, undeva, chiar la spatele lui. Neghiniță ! Neghiniță !...

Oricine ar fi crezut că în fiecare ungher al munților și al codrilor, se aflau niște prieteni care îl cunosc.

Ar fi crezut că se află niște prieteni care îl așteaptă și-l strigă. Îl cheamă și răspund singuri. Se joacă de-a ascunsul și se îngîină. El știa însă, de la școală și din cărți, că acesta e „ecoul”.

Dar mai mult îi plăcea gîndul că, poate, acolo stau pitulați alți băiețași. Prietenii lui de la București, cărora le duce dorul.

Așa a ajuns Neghiniță pînă aproape de gară, gîndindu-se că n-are nici un prieten de vîrsta lui. Mergea tăcut. Cu ochii în pămînt.

Mergea tăcut, cu ochii în pămînt, spunîndu-și :

— Hehei ! Ce mai jocuri aș născoci eu cu niște tovarăși care iubesc pădurea, munții, văile și izvoarele !... Ce-am avea noi de povestit, un an întreg, despre isprăvile noastre !... Și ce s-ar mai minuna ceilalți prieteni, care încă n-au văzut munții, văile și pădurile !

Iar pentru întîia oară de cînd se afla aici, Neghiniță s-a simțit mîhnit. Îi era urît, fiindcă era singur. Și îi părea rău că nu mai sînt și alții să se bucure de atîtea frumuseți, de umbra brazilor și de florile pajiștilor.

Neghiniță se întorcea într-o seară de la gară. Pusese în cutia trenului a doua scrisoare, unde povestea el din nou mamei cum trăiește în Poiana Cerbului.

Mergea încet, cu o nuielușă în mână.

Se abătuse pe-un drum lăturalnic, înainte de a ajunge la poteca de unde începe urcușul pe munte.

Mergea încet și fluiera.

Deodată, în marginea drumului, lângă un bolovan mare, ceva a mișcat și cineva a scîncit.

Neghiniță s-a oprit cu inima zvîcnind.

Speriat, nu îndrăzni să se apropie, cît era el de înfipt.

Poate e o dihanie ascunsă în iarbă? Poate un pui de lup care mușcă? Poate un bursuc, ori cine știe ce fiară cu colți răi? În pădure n-avea nici o grijă. Acolo, erau cu el Ursu, Lupu, Dolca și Bodo-lan, gata să-l apere și să sfîșie orice dihanie a codrilor, cum au dovedit-o dînșii de atîtea ori. Aici și acum, se afla însă singur, numai cu o nuielușă în mână.

Cu asemenea armă cum să lupți, oricît ai fi de înfipt și de curajos? Se rupe nuielușa ca un chibrit !...

Neghiniță a vrut deci să ôcolească pe cealaltă parte a drumului. Paza bună trece primejdia rea !

Dar scîncetul se auzea slab, fără putere. Nu mai părea de fel amenințător.

Nedumerit și curios, Neghiniță se întoarse în vârful picioarelor, pășind cu grijă. Strîngea în mînă varga de alun, mai degrabă gata s-o ia la goană, decît să se apere.

Încă un pas. Și altul. Și încă unul...

Halal ! Cît a mai rîs el pe urmă de frica lui prostească !... Mai mare rușinea și ocara !

Căci era numai un cățel. Un biet cățel, slab și tărcat, scheunînd părăsit la marginea drumului.

Lui Neghiniță îi veni inima la loc. S-a apropiat și s-a aplecat să dezmierde blana cățelului, plină de praf.

Cîinele scîncea încet și prietenos.

S-ar fi spus că se bucură și că rostește în limba lui :

— Bine că s-a găsit, în sfîrșit, un suflet de om, să aibă milă de mine !...

— Ce faci tu aici, cățelule ?... întrebă Neghiniță, alintîndu-i blana.

— Ham !... răspunse cățelul, proptindu-se pe picioarele de dinainte.

„Ham !...” Adică : „Te așteptam” !

— Cum te cheamă pe tine, mă necăjitule ?... îl întrebă mai departe Neghiniță.

Cățelul dădu din coadă și privi rușinat împrejur.

Neghiniță înțelese îndată ce voia să spună cățelul.

Adică :

— Nu vezi că sînt atît de mic și de singur pe lume, încît nici n-am măcar un nume ?

— Săracul de tine ! îl mîngîie Neghinița.
Cățelul clătină din cap și scînci amărît.

— Nu e așa? spunea el, în graiul lui. Vai de capu' meu! Sînt un cățel orfan și sărman!...

— Văd că ai și purici dumneata!... descoperi, îngrijorat, Neghiniță.

Cățelul nu se rușină de fel de această descoperire. Lătră înveselit, se gudură și privi la Neghiniță cu ochi șireți, în care parcă sclipea un început de rîs. Spunea, cu alte cuvinte:

— Atît am și eu!... E singura mea avuție. Dar în purici pot spune că sînt bogat, nu glumă! Milionar!...

— Și ești grozav de urît!... Ești cel mai urît și mai caraghios cățel de pe lume! își rosti părerea Neghiniță.

Cățelul își pierdu deodată toată pornirea de înveselire. Clătină mîhnit din coadă și privi cu umilință în pămînt.

Oftă și spuse în limba lui:

— Aici ai dreptate!... Dacă ai, ai! Sînt grozav de urît! Nu m-am uitat în oglindă, dar mi-a spus-o toată lumea... O știu și eu!... De asta chiar m-au adus aici și m-au zvîrlit, niște stăpîni răi și fără inimă! Acum ce pot să fac? Mie, drept să-ți spun, așa urît cum sînt, îmi place mutra mea... Am și eu hazul meu!...

Neghiniță stătu pe gînduri... Poate avea dreptate cățelul.

Era urît, dar avea hazul lui. Era un cățel simpatc.

— Poate ești rău? îl întrebă Neghiniță. Ia să te văd eu pe dumneata cum arăți în cerul gurii?

Îi căscă gura și privi. Cățelul era negru în cerul gurii, ca fundul ceaunului. Semn bun !

Aceasta o știa acum Neghiniță, de la unchiul Toma Aliman.

La București, habar n-avea. Nu învățase la școală. Nu scria în cărți. La Poiana Cerbului, patria atîtor dulăi păroși și colțoși, se știa însă că un cîine negru în cerul gurii înseamnă că e rău pentru străinii răufăcători și bun pentru stăpîni.

Asta e lege.

— Ai să fii rău cumplit, domnișorule !... îl încredință Neghiniță.

— Ehe ! Și încă cum ! Las' pe mine !... întări cățelul plin de fală și înfipt.

— Cum văd, ești și dumneata un fel de înfipt !... Cum sînt eu printre băieți, așa și tu printre căței !

-- Sînt... Ce, n-am drept ?

Neghiniță iar a rămas pe gînduri.

Se hotărî și spuse :

— Vrei tu să fim prieteni ?

-- Mai întrebi ?... lătră cățelul vesel și dînd din covrigul cozii. Cum să nu vreau ? Ne potrivim. Mic tu. Mic eu ! Înfipt tu. Înfipt eu !... Sîntem făcuți unul pentru altul. Se înțelege că vreau să fim prieteni ! Prieteni pînă la moarte.

— Hai la drum !...

— Ham-ham ! La drum ! Să nu ne prindă noaptea ! o luă cățelul înainte.

-- Stai, domnule ! îl opri Neghiniță. Unde apuci ? Mergem în sus, pe potecă !... Știi să urci ?

— Las' pe mine !... făcu viteaz cățelul.

Neghiniță se gîndi : „Al naibii cățel ! Țsta îmi ia vorba din gură !... Spune întocmai ceea ce am obicei să spun eu ! Dacă nu era cățel, îmi era frate !”

Așa au mers dînșii împreună la deal : cățelul înainte, Neghiniță în urmă. O cotitură și alta și alta... Cățelul dădea voios din coadă și întorcea ochii din cînd în cînd, să vadă dacă vine după dînsul prietenul său cel nou.

Aproape de Poiana Cerbului, sus în vîrf, Neghiniță se opri.

Îl prinsese o îngrijorare.

Pînă acum totul fusese ușor.

Acasă, la unchiul Toma și la mătușa Lisandra, începea greul ! Ce-au să spună oare despre acest mosafir nepoftit, plin de praf, plin de purici, și urît, urît, să nu-l vezi noaptea ? Dacă nu-l primesc ? Dacă au să-l alunge ? Și cum au să-l primească oare cîinii ceilalți : Ursu, Lupu, Sultan, Dolca și Bodolan ? Ce-or face oare cînd vor vedea așa stîrpitură de cîine, care le face neamul de rîs și de ocară ?

Pînă să prindă de veste că e un cățel simpatic și deștept, îl tăvălesc de se alege praf și pulbere de el !

— Ascultă !... spuse Neghiniță, cățelului. Ascultă, amice...

Cățelul se opri și el cu urechile ciulite.

— Ascult !... Ce veste-poveste ?

— Acum e acum !... șopti Neghiniță, trăgînd cu ochii în dreapta și în stînga. Nu ți-am spus încă... Aici nu-s acasă la mine !... Sînt și eu un fel de co-

pil de pripas. Mai aduc acuma și un cățel de pripas !... Grea chestie ! Mă tem că n-au să te primească prea bine, cu dulceață și cafea !...

— Cum ? vrei să mă lași ?... lătră cățelul indignat. M-ai adus pînă aici și acum te lepezi de mine ? Îmi pare rău !... Te credeam altfel de prieten... Unde sînt jurămintele ? N-am nevoie de cafea, n-am nevoie de dulceață !... Nu obișnuiesc. Mă mulțumesc cu un cotlon unde să dorm și cu o bucată de mămăligă. N-am năravuri boierești !...

Neghiniță vorbe mai mîhnit, fiindcă noul său prieten îl bănuise de trădare :

— Nu mă înțelegi ! Nu-i vorba să mă lepăd de tine... Eu sînt un băiat de treabă !... Încă nu mă cunoști bine... Dar nu eu hotărăsc ! Hotărăște unchiul Toma și mătușa Lisandra... De felul cum ai să te porți cu dînșii atîrnă soarta ta !... Ai să te porți frumos ? Ai să fii cuviincios ? Ce zici ?...

— Las' pe mine !... lătră cățelul dînd din coadă, plin de încredere în sine.

Era să spună :

— Dacă nu ți-o plăcea, să nu-mi spui mie pe nume !

Dar își aduse aminte că el n-are nume. Așa că a spus, ca s-o dreagă :

— Dacă nu ți-o plăcea, să-mi spui mie cuțu !...

— Atunci, hai ! Curaj !... Porni înainte Neghiniță.

— Curaj ! îl urmă cățelul.

În poartă, cel dintîi semn bun. Nu se vedea niciunul din dulăii cei mari. Erau plecați undeva, prin împrejurimi.

Au intrat deci fără teamă.

Unchiul Toma se afla în pridvor, la masă, însemnând ceva în condicile sale de pădurar. Mătușa Lisandra, pe-un scăunel, împletea la un ciorap de lână.

Amândoi au ridicat ochii, când au auzit portița scîrțîind.

— Ce-i aceasta, Neghiniță? întrebă mătușa Lisandra uitîndu-se mirată la dihania plină de praf și de scai.

— Un cățel!... rosti, cu tărie, Neghiniță.

— Un cățel? Credeam că e țincul pămîntului!... se minună unchiul Toma, lăsînd condica lui de pădurar la o parte și uitîndu-se cu sprîncenele ridicate. De cînd sînt eu pădurar, multe jivine am înțîlnit prin codri... Dar încă așa dihanie nu mi-au văzut ochii!...

Cățelul aștepta smerit. Cu botul în pămînt și cu coada neclintită, părea pocăit nevoie mare. Însă trăgea cu coada ochiului la Neghiniță, ca un mare pehlivan.

Îi făcea semn:

— Vezi? Mi-ai spus să mă înfățișez cuviincios și eu te ascult! Mă înfățișez cuviincios... Ce mai ai de zis? E rîndul tău. Acum să te vād!...

Neghiniță nu știa de unde să înceapă.

Cît despre înfipt, nici vorbă! Parcă îl adusesese cățelul pe el de pripas: nu Neghiniță pe cățel.

Îl scăpă unchiul Toma, începînd dînsul cu întrebările.

— Și ce-i cu sluțenia asta, Neghiniță? De unde ai cules asemenea urîțenie?

— Unchiule, dar nu-i urîţenie ! E un căţel destul de frumos... Drăgălaş !

Mătuşa Lisandra începu să rîdă.

— Frumos ? Uită-te la dînsul !

— E frumos şi drăgălaş, în felul lui !... îşi apără prietenul, cu tărie, Neghiniţă.

Căţelul privea în pămînt foarte modest. Altul s-ar fi rotit îngîmfat, auzind că e frumos şi drăgălaş, măcar aşa... în felul său.

Atîta smerenie îi plăcu mătuşei Lisandra. Întrebă mai blînd :

— Frumos, nefrumos şi drăgălaş, nedrăgălaş, nu m-ai lămurit însă ce e cu el, Neghiniţă ! De unde l-ai adus ?... Ce caută acilea ?... Ce ai de gînd cu dînsul ?...

Neghiniţă începu povestea. Şi-a pus tot sufletul în această poveste : cum l-a auzit scheunînd şi cum s-a speriat mai întîi ; cum l-a văzut mic şi necăjit ; cum i s-a făcut milă de dînsul şi cum i-a făgăduit să-i găsească un adăpost, fiindcă era orfan şi lepădat de stăpîni. Astfel îşi apără soarta prietenului, cît se pricepu el mai iscusit şi mai cald ! Cerea să-l primească şi pe dînsul pînă la toamnă. Atunci are să-l ducă la Bucureşti.

Cînd a sfîrşit, unchiul Toma şi mătuşa Lisandra erau înduioşaţi amîndoi de soarta orfanului. Nu mai rîdeau de mutra lui caraghioasă.

— Bine !... hotărî unchiul Toma. Fie ! Să-l ţinem pînă la toamnă. Însă să vedem cum are să-l primească şi ceilalţi cîini. Nu-l văd bine !...

Unchiul Toma se uită mai lung la căţel, să-l vadă mai bine. Şi de ce se uita, de ce se minuna !

Într-un târziu, spuse către mătușa Lisandra :

— Eu nu pot înțelege, Lisandro dragă, din ce fel de neam e cățelul acesta ! Seamănă cu toate neamurile și nu seamănă cu nici unul,

— E un biet corci !...
Vai de capul lui !... rosti mătușa Lisandra.

— Și încă ce corcitură ! Țsta ar face parale la panoramă ! Capul de la un soi de cîine, picioarele de la altul, petele parcă și-a șters un zugrav bidinelele pe spinarea lui... Nici nu știi dacă trebuie să rîzi, sau să-ți fie milă de asemenea dihanie !...

Cățelul se prefăcea că nu aude și că nu înțelege. Parcă nici nu era vorba de el.

Neghiniță privea pe sub gene, de pe o băncuță, prefăcîndu-se că se uită într-un ceaslov.

Amîndoi așteptau cu grijă, ca nu cumva stăpîinii casei să-și schimbe hotărîrea.

Dar vorba bătrînilor era vorbă. Cum au hotărît, așa a rămas ! L-au luat de suflet pe orfan.

După un timp, unchiul Toma își scutură pipa. Intră în casă și se întoarse cu niște oase de pui.

Voia să cheme cățelul și nu știa cum.

Spuse de pe scara cerdacului :

— Cățelul acesta n-are nici un nume. Trebuie să-i găsim unul !...

— Poate că va fi avut el un nume la foștii lui stăpîni !... își dădu cu părerea mătușa Lisandra. Să încercăm !

Cățelul ronțaise oasele și se înfățișase pe scările cerdacului, dînd din coadă în semn de mulțumire.

— Să încercăm, poate îi vom găsi numele ! rosti încă o dată mătușa Lisandra.

Și toți, împreună cu Neghiniță, au început să strige fel de fel de nume. Au luat-o întîi cu numele de cîini ciobănești și de țară :

— Grivei ! Lăbuș ! Ursu ! Caraiman ! Hoțu !
Haiduc ! Tărcuș ! Coțofel !

Pe urmă, au trecut la numele câinilor de vânătoare și de târg :

— Castor ! Nero ! Cezar !

Cățelul, nimic. Parcă era surd și mut. Se uita fără să priceapă ceva. Părea că se întreabă ce limbă vorbesc oamenii aceștia.

— Trebuie botezat, numaidecât !... hotărî unchiul Toma. Să-i găsim un nume. Un nume ca pentru el... Ia spune tu, Neghiniță !

— Eu i-aș spune Bîrlig !... Bîrlig ! Na ! Cuțu, Bîrlig !

Cățelul dădu din coada bîrligată și se înfățișă la chemare.

Părea că-i place și lui acest nume. Măcar era un nume care nu mințea ! Îl zugrăvea cum arată.

— Bîrlig ! Bîrlig !... strigă Neghiniță.

— Bîrlig ! a repetat mai încet mătușa Lisandra, ca să se deprindă cu numele acesta caraghios.

— Bîrlig !... a pufnit de rîs și unchiul Toma, scoțîndu-și pipa din gură. Poftește aci, jupîne Bîrlig !...

Cățelul răspundea la chemare. Sărea de colo colo și lătra bucuros.

Acum, nu mai avea a se plînge de soartă. Avea o casă. Avea stăpîni. Avea un nume. Și încă ce nume bîrligat ! Mai avea și un prieten. Un adevărat frate, Neghiniță !

Uitase însă un lucru domnul Bîrlig cu coada bîrligată. Mai avea de trecut un hop ! Oamenii îl

primiseră și îl luaseră copil de suflet. Dar dulăii cei mari și colțoși încă nu-și spuseră cuvîntul lor. Îl primesc în curte? Ori îl fac praf și pulbere?

Cei cinci cîini, Ursu, Lupu, Sultan, Dolca și Bolidan s-au arătat însă de ispravă și de data aceasta.

Cînd s-au întors de pe unde hoinăreau și au intrat pe poartă, Bîrlig s-a făcut ghem sub un scaun. Stătea pitulat și tremura. Scîncea și parcă spunea: „Vai de pielea mea, ce m-așteaptă! Mai bine rămîneam eu acolo, lîngă bolovanul din drum!”

Unchiul Toma i-a făcut semn lui Neghiniță, arătînd sub scaun!... „Dă-l în brațe la mine. Am să-l scap eu de primejdie!”...

Neghiniță a scos cățelul de sub scaunul, de unde Bîrlig nu se dădea dus.

Unchiul Toma l-a pus pe gînduri.

Pe urmă, a strigat:

— Ia poftiți aci Ursu, Lupu, Sultan, Dolca, Bolidan!

Toți cîinii își îndesară boturile veseli, dînd din coadă și mirosind foarte mirați această corcitură care pretindea că-i frate cu dînșii.

— Acum ați înțeles? întrebă unchiul Toma. E prietenul lui Neghiniță! Și n-are nimeni voie să se atingă de el... Vi-l las în seamă!

— Bine, stăpîne!... Am înțeles... Vedem noi că-i un bicisnic și un prăpădit... Vedem noi că ne face neamul de ocară. Dar nu ne punem mintea cu el, de hatîrul lui Neghiniță!

Unchiul Toma îi dădu drumul lui Bîrlig, jos, în mijlocul dulăilor.

Bîrlig rămase înlemnit. Nici nu îndrăznea să se miște. L-au mișcat ceilalți cîini, învîrtindu-l cu botul și rostogolindu-l în joacă, cu labele lor mari.

— Dă-l de-a tavalul, Dolca !

— Trece-l la mine, Bodolan !

— Cum să ne punem mintea cu așa stîrpitură, Ursule ?

— Lupule, ia ridică-l tu în bot și aruncă-l în sus !

— Vedeți că are și purici ! lătră Sultan, scîrbit.

L-au tăvălit și l-au rostogolit, pînă ce bietul Bîrlig, amețit de cap, nici nu mai știa din nou cum îl cheamă.

Dar au rămas prieteni. Și acum domnul Bîrlig se ține de coada lor, prin munți și prin lunci.

Pînă cînd, într-o zi, are să le dovedească el, cu o faptă măreață, că nu-i chiar o corcitură de pripas, care le face neamul de rîs și de ocară.

Aceasta, însă, e altă poveste. S-o lăsăm pentru mai tîrziu, la rîndul ei.

Năluca era o căprioară sălbatică. O căprioară sălbatică, dar îmblînzită.

Unchiul Toma o aflase anul trecut, cînd era pui, într-un culcuș rece, aproape răpusă de foame. A priceput îndată ce se întîmplase.

Cu o zi înainte, nu departe, a zărit niște oase într-o văgăună. Trecuseră lupii pe acolo. Au sfîșiat căprioara cea mare. Iar puiul, zădarnic aștepta să-i vină mama și să-i încălzească sărmanul culcuș. Zădarnic aștepta ca să mai sugă laptele cald.

Bătrînul pădurar era un vechi vînător. Însă nu vînător de căprioare și de cerbi. Cruța aceste minunate fapte ale codrilor. Așa încît de îndată s-a înduișat de soarta căprioarei celei mici. A dus-o pe brațe acasă.

Căprioara cea mică tremura. Gemea încetișor. Cu ochii mari și umezi, se uita rugîndu-se la toți. Cerea parcă îndurare.

Dar cu vremea se îmblînzi. Pricepuse că nimeni nu-i voia răul.

La început mătușa Lisandra îi dădea cu mîna ei laptele dulce și cald. Pe urmă, căprioara cea mică venea singură la donița cu lapte. Ziua, stătea

ascunsă în tufișurile cu zmeură din fundul grădini. Seara, răspundea la chemările celor din casă, cînd îi întindeau cîte o bucată de zahăr în palmă.

Fiindcă fugea atît de sprinten, a fost botezată Năluca.

Iar Năluca își cunoștea numele.

A trecut un an. A crescut. Își avea țarcul ei. Umbla fără frică prin curte. Urca scările în pridvor și în cerdac. Dacă mătușa Lisandra uita să-i pună donița cu lapte, lovea încet cu botul în geam sau bătea din copita mică și neagră. De altfel, acum din lapte nu mai gusta. Păstea iarba verde și fragedă.

Cînd a ajuns Neghinița din București în prima zi, nici nu-i venea să creadă. Cum? O căprioară liberă prin curte? O căprioară care nu fuge de om? O căprioară care mănîncă zahăr din palmă?

În cele dintîi zile, oricît se împrietenise cu cîinii, cu oile, cu caii și cu vacile, tot Năluca era cea dintîi grijă a lui. Îndată ce deschidea ochii dimineața, despre Năluca întreba. Ce face Năluca? Unde s-a ascuns Năluca? I-a dat cineva lapte?... I-a dat cineva porția de zahăr?...

Uneori, unchiul Toma spunea că s-a îmblînzit prea cu totul.

— Căprioara aceasta parcă e o vițică! Prea se amestecă laolaltă cu toate animalele din curte! Prea a uitat ce înseamnă pădurea și libertatea codrului! Ori, poate nici n-a avut vreme să le cunoască! Era prea mică, atunci cînd am adus-o aci!...

Adevărul însă este că uneori Năluca se oprea în umbra copacilor, ciulea urechile și își umfla nările mici în vînt. Mirosea adierile aduse din adîncul codrului. Asculta ceva; ceva parcă știut numai de dînsa, ceva ce n-auzeau celelalte vietăți din curte, nici oamenii.

Atunci, ochii ei erau mai umezi și pășea mai încet, cu botul în pămînt.

Năluca se întrista atunci deodată. Nu mai răspundea la chemările lui Neghiniță. Nici nu voia să se mai atingă de bucata de zahăr, pe care i-o întindea el în palmă.

Într-o seară, cineva a uitat deschisă poarta țarcului. Iar Năluca s-a dus acolo unde o chemau adierile codrilor, șoaptele izvoarelor, florile fînețelor.

A doua zi culcușul era gol.

În zadar au căutat-o toți în grădină.

În zadar au nădăjduit toți că poate se mai întoarce. Năluca plecase pentru totdeauna.

— Mai bine ! a spus unchiul Toma. Așa o înțeleg și eu ! Astăzi a crescut în ochii mei biata Năluca ! Degeaba o osîndeam...

— Dar de ce, unchiule Toma ?... întrebă Neghiniță cu ochii în lacrimi. Cum poți vorbi așa ? Nu-ți pare rău ?...

— Pe de o parte îmi pare rău, fiindcă îmi lipsește ! Mă deprinsesem cu dînsa. Pe de alta însă, îmi pare bine, fiindcă s-a dus unde îi era locul, în lumea ei...

Durerea lui Neghiniță nu s-a alinat multă vreme. Curtea îi părea pustie. Dimineața, cînd deschidea ochii, îi străpungea ca o săgeată în piept. Își amintea că nu mai au nici un rost întrebările sale. Unde e Năluca ? Ce face Năluca ?

Pe urmă s-a întors la jocurile și la hoinărelile sale. Celelalte vietăți din curte, dulăii și caii, pisicile și păsările cu gînsacul în frunte parcă spuneau :

— Ai văzut, Neghiniță?... Tot la noi ai ajuns... Numai noi sîntem cu adevărat credincioși casei! Oricît ne stropșesc oamenii, noi rămînem aici, unde ne-am născut și unde vom muri!

— Du-te naibii, curcanule! striga Neghiniță. Piei din ochii mei, gînsacule! Tot fripți la cuptor aveți să sfîrșiți. Ce știți voi? Sînteți niște fripturi pe două picioare!...

Gînsacul pleca supărat. Curcanul se rotea bombănind.

Dar, încetul cu încetul, chiar și Neghiniță se gîndea mai rar la Năluca.

Avea atîta de făcut și de dres! Îl așteptau atîtea!

Acuși, acuși se sfîrșește vacanța!

Într-o seară se întorcea cu unchiul Toma de la Prisaca Mărgineanului, prin pădure.

Ziua cernuse o ploaie mărunță. În cetina brazilor picăturile de apă atîrnau ca niște sclipitori cercei de cleștar. Jucau țînțari aurii în razele soarelui. Și în afară de zumzetul lor subțire de aripi, nu se auzea nici un sunet. În toată pădurea domnea o tăcere mare și rece.

Deodată, în calea lor, pe cărare, s-a ivit o căprioară. Au tresărit amîndoi, Neghiniță și unchiul Toma.

A tresărit și căprioara. Era o arătare atît de neașteptată!

Unchiul Toma a șoptit:

— Năluca!... E Năluca noastră...

Era cu adevărat Năluca. Nu mai încăpea nici o îndoială.

Fără să-și dea seama, Neghiniță a întins pumnul strâns, așa cum o ademenea altădată cu bucata de zahăr ascunsă. Așa cum o aștepta altădată, să vină și să dea cu botul umed, ca să-i deschidă palma.

Căprioara șovăi o clipă. Se apropia cu sfială.

Poate își amintea și ea. Poate l-a recunoscut și ea pe Neghiniță.

Mai erau câțiva pași. Aproape să-i netezească botul umed. Aproape să-i prindă gâtul cenușiu. Aproape să-i mângâie capul mic, pe care și-l pune singură și alintată dezmierdărilor de odinioară, de acum o lună. Câțiva pași încă. Trei... Doi... Unul...

Și deodată, Năluca nu s-a mai uitat în ochii lui Neghiniță. Deodată privi îndărăt, în codru, unde se zărea, printre brazii drepți, altă căprioară.

Se răsuci drept pe picioarele subțiri și zvîcni în goană spre adîncul tainic al pădurii.

Înainte lui Neghiniță nu mai erau decît crenșurile care tremurau. Nu mai erau decît stropii din cetina brazilor, scuturîndu-se ca lacrimile.

Mîna întinsă după umbra Nălucii a căzut fără putere.

Poteca pădurii ce tristă a fost deodată ! Și ce posomorîță a fost deodată toată înserarea ! Ce pustiu codrul ! Ce reci adierile munților !

Neghiniță și-a șters pe ascuns o lacrimă.

Unchiul Toma s-a prefăcut că nu vede și a întors ochii în altă parte.

Dar a întins mîna, să-l cuprindă cu drag, pe după umăr.

Prin luna lui Cuptor umblam și eu pe acele poteci de munte, de la Poiana Cerbului.

Nu știam că se află pe lume un Neghiniță mic și înfipt. Nu știa nici el că se afla pe lume un scriitor de întâmplări adevărate pentru copii, care avea să-i zugrăvească și viața lui.

Mergeam fiecare pe drumurile noastre, fără să avem habar unul de altul.

Neghiniță, împreună cu Bîrlig, urca poteca fluierînd și pocnind din frunză. Eu coboram cărarea cu ochii în pămînt și cu gânduri mîhnite. Da! Cu gânduri amare, căci îmi amintisem de alt băiețel, pe care l-am cunoscut demult, cînd eram mai tînăr. Un băiețel care a murit cu vreo cincisprezece ani în urmă, cînd Neghiniță nici nu se născuse.

Purtam în mînă cartea unde am istorisit viața și moartea acestui copilăș. O duceam la fetița unui prieten de ziua ei. Și mă gîndeam că tot prin acele locuri am cunoscut eu pe micul meu prieten de altă dată. Cum să nu fiu mîhnit?

Deodată am tresărit. Un cățel tărcat și cu coada bîrligată a dat buzna peste picioarele mele, fugărind o veveriță. Eu am scăpat cartea din mînă. Dar nu m-am plecat s-o ridic de jos.

Uitasem de carte. Uitasem de toate mîhnirile.
Mă 'înveselise mutra căţelului.

Veveriţa o zbughise într-un brad. De acolo, în două lăbuţe, privea de sus la căţel. Iar căţelul cel tărcat şi corcit lătra şi se zbuciuma pe jos, cuprins de o ciudă grozavă. Mutra lui făcea toate paralele ! Mai rar am văzut un căţel aşa de necăjit. Parcă îi venea să-şi smulgă coada de ciudă şi să arunce cu dînsa în veveriţă.

Atunci s-a ivit, de la cotitura potecii, şi tovarăşul căţelului. Neghiniţă în carne şi oase.

Încă nu ştiam că-l cheamă Neghiniţă. El a priceput însă îndată cum stau lucrurile. A ghicit că, din pricina căţelului, scăpasem eu cartea jos. S-a aplecat şi a ridicat-o. Pe cînd mi-o întindea, s-a uitat la titlul cărţii de pe copertă.

Pe urmă a spus :

— Jupînul Bîrlig e de vină !... Nu e aşa ? Are el ce are cu veveriţele...

— Văd ! am încuviinţat eu. Iar veveriţele îi dau cu tifla !... Bîrlig îl cheamă ?...

— Da... Bîrlig... Şi pe mine mă cheamă Neghiniţă.

M-am uitat la amîndoi. Bine li se mai potriveau numele ! Cine i-a botezat n-a greşit.

Am spus şi eu cum mă cheamă. Atunci Neghiniţă a ridicat din sprîncene şi a mai aruncat o dată ochii la carte.

Întrebă fără nici o codeală :

— Dumneata ai scris cartea asta ?

— Eu !...

— Hm !... Pînă acum am citit și eu cărți. Dar n-am văzut niciodată oameni care scriu cărți... E greu să născocești istorii, așa, din închipuire ?...

— Cîteodată e greu. Cîteodată e ușor !... am răspuns eu. Însă aceasta nu e o istorie închipuită ! Nu-i o născocire. E o întîmplare adevărată..

— Să te cred pe cuvînt ?... întrebă Neghiniță.

— Crede-mă pe cuvînt !... De ce-aș minți ?... E povestea unui copil pe care l-am cunoscut tot prin părțile acestea... Uite ! Mai încolo, după brazii cei înalți... Numai că pe atunci brazii erau mai mici și mai subțiri...

Neghiniță mă privea lung. Să mă creadă ? Să nu mă creadă ?

Ca să-i risipesc orice îndoială, am spus :

— Hai, să stăm acolo, sub brazii unde l-am cunoscut eu pe Iliuță !... Am să-ți povestesc cum s-au întîmplat toate. Și ai să vezi că nu e istorioară născocită... E adevărul curat !

Așa ne-am împrietenit noi : eu, Neghiniță și Bîrlig. Ne-am așezat pe lespede de stîncă, de sub brazi. Neghiniță în fața mea. Bîrlig în iarbă, cu botul pe labe, cumințe și tăcut, parcă nu tot el fusese cățelul care lătra și se zbuciuma după veverița din crengi.

Iar eu am istorisit întîmplările lui Iliuță, copilul, care sună așa :

A fost un băiețel bălan, cu nasul cît un bumb.

Îl întîlneam prin aceste locuri, în pădure, desculț și în cămașă, încins numai cu o curelușă neagră. Trecea printre brazi, ca o albă sălbăti-ciune a muntelui.

La început mă ocolea.

Cum mă vedea de departe o lua pe altă potecă. Acum era aici și acum nu se mai vedea de loc !

Dar odată i-am ieșit înainte pe neașteptate, chiar lângă lespedea aceasta de stîncă. Iar el n-a mai avut ce face. S-a oprit. Am înțeles că nu-i plăceau hainele mele de orășean. Poate că se temea de mine. I-am vorbit cu blîndețe :

— Unde fugi ?

— Mă duc la bădița Toader, în deal !

Și a vrut să plece.

— Stai !... am zis eu. Pînă să ajungi la bădița Toader, în deal, mai întîi spune-mi cum te cheamă ?...

— Iliuță.

Și a dat să pornească.

— Stai !... l-am oprit.

Iliuță a stat.

— Iliuță și mai cum te cheamă ?

— Iliuță a Marandei a lui Vasile Păstrăvanu de peste vale...

— Phii ! Dar lung nume mai ai, Iliuță !

Iliuță a Marandei a lui Vasile Păstrăvanu de peste vale a dat din cap. Parcă ar fi spus :

— Așa sînt eu ! Dacă îți place !...

Pe urmă, încetul cu încetul, n-a mai fugit de mine în celelalte zile. S-a deprins să vină singur, fără să-l mai poftesc la sfat. Mă căuta el.

— Mă duc la deal, la bădița Toader ! spunea într-o zi.

În altă zi, mă lămurea :

— Mă întorc de la bădița Toader !...

Bădița Toader era sus, cu oile. Când tăceam și ascuțeam auzul, se deslușea de acolo, câteodată, lina chemare a tălăngilor. Suna ca un glas de argint, din altă lume.

Tot de sus, noaptea, pornea lătratul dulăilor de la stîină ca o fanfară.

Bădița Toader, ca orice cioban, avea fluier. Dar cînta rar. Aceasta îl uimea din cale afară pe Iliuță. Cum? să ai fluier și să nu cînți toată ziua din el!

La aceasta nu știa ce să răspundă. În schimb, știa o mulțime de lucruri, din ale pădurii. Și multe mi-a mai povestit el! Mi-a spus ce fac oile sus. Mi-a spus ce fac baciai. Cum îi cheamă pe cîini. Mi-a spus că are și el un cîrlan. Un cîrlan alb, cu canaf roșu în urechea stîngă, pe care i l-a dat bădița Toader. Mai știa el trei cuiburi de păsărele și o veveriță. O veveriță cu pui, pe care îi învăța mama lor cum să se joace.

— Uite așa joacă!... Uite așa... îmi destăinuia Iliuță rîzînd și arătîndu-mi cum se joacă veverița cu puii.

M-a întrebat, apoi, ce scrie în cartea din mîna mea, de stau toată ziua cu nasul în file, în loc să merg și să-mi arate veverița cu puii. Apoi, mi-a spus că peste doi ani au să-l dea și pe dînsul la școală. Bădița Toader nu voia să-l lase un copil mărginit, neștiutor de carte cum a rămas el.

Duminica, Iliuță trecea îmbrăcat în cămașă albă ca zăpada, încins cu brîușor roșu. Purta batista înfiptă la cingătoare, ca flăcăii de la horă.

Atunci nu se oprea. N-avea răgaz. Se ducea la bunici. Dădea ziua bună ca un om mare și zorea mai departe.

Dar în celelalte zile ale săptămînii, nu mă întîlnea o dată, fără să-mi istorisească o întîmplare. Știa și o poveste cu strigoi. Brr !... Avea să mi se ridice părul măciucă în cap, cînd va povesti-o. Dar nu mi-a spus-o. N-a avut cînd. Îl munea altă grijă : fluierul !

Cîteodată, bădița Toader îl lăsa să cînte. Dar numai cîteodată. Ce n-ar fi dat să aibă și el un fluier !

I-am făgăduit să-i cumpăr unul. De cîte ori am fost în oraș, am uitat însă mereu. Însă Iliuță aștepta. Era deprins să aștepte. Avea atîția ani de trăit înainte !...

Într-o zi mi-a adus fragi, într-o frunză de brusture. În altă zi, un pumn de cireșe, în sîn, de unde le-a scos calde. Pe urmă, zmeură. Pe urmă, mure.

Venea tiptil. Întreba :

— N-ai fost în oraș ?...

Ceea ce însemna : „Nu mi-ai adus nici astăzi fluierul ?”

— Nu, Iliuță ! N-am fost. Dar mă duc mîine!..

Și a doua zi, într-adevăr, m-am dus la oraș. M-am dus și a treia. Am fost de nenumărate ori, dar întotdeauna am uitat.

Iliuță nu arăta nerăbdare. Nu mă dojenea. Întreba numai cum e orașul acela, unde n-a călcat niciodată și despre care auzise atîtea minunății.

— Cînd am să cresc mai mare, am să mă duc și eu la oraș. La carte ! La învățătură... E departe ?

— Departe, Iliuță !

— Și e frumos ?

— Frumos, Iliuță !

— Abia aștept să cresc, ca să văd și eu orașul !...

Dar, într-o zi, Iliuță n-a mai trecut pe poteca de aici. Nimic n-a mai întrebat. Nici despre fluier. Nici despre oraș.

Am așteptat în zadar să răsară printre trunchiurile de brad. Am aflat că Iliuță nu mai poate trece.

O săptămână s-a zbatut în ghearele bolii. S-a chinuit în fundul unei lavițe, cu o cergă în cap, aiurind, visînd că e urmărit de strigoii cei răi, din basmul pe care avea el să mi-l povestească odată și odată.

Pe urmă, într-o dimineață, sufletul lui s-a risipit ca o răsufare ușoară. Iliuță a închis ochii pentru totdeauna de la toate minunile pădurii, pe care numai el le știa. Și, de la celelalte minuni ale orașului, pe care nici nu apucase să le afle.

Veverița și-a învățat mai departe puii la joacă. Iar cuiburile lui de păsărele, cele trei, despre care îmi spunea el, au rămas undeva, neștiute acum de nimeni. Iată piatra de care se rezema de cîte ori venea și nu îndrăznea să întrebe dacă tot nu i-am adus fluierul din oraș ! Iată locul unde stătea și-i jucau razele soarelui pe obraz, printre ramurile de brad ! Iată lespedeaua unde mi-a pus el frunza de brusture cu fragii culeși de mîna lui !

E zbor de albine ! Zumzăit de gîze în flori pline de miere. Sus, cînd ascuți, se mai aude și acum lina chemare a tălăngilor de turmă. Cerul e foarte

limpede. Soarele cald a topit rășina și e o mireasmă ametoitoare.

Cum a putut să moară într-o asemenea zi un copil ? Cum l-au putut închide într-o cutie de lemn ? Cum l-au putut coborî oare pentru totdeauna într-o groapă neagră ? Iar de atunci, cum au putut trece atîția ani, atîtea primăveri și toamne cu ploi, să bată movila și s-o scufunde, ca să nu rămînă nimic, nimic ?

Aud și acum pașii lui ușori. Văd lunecînd pata albă în verdele crud al pădurii. Îmi pare că n-a fost adevărat. Încă mai cred că are să răsară ca atunci și să spună :

— Ți-am cules niște fragi !... Știu eu un loc, cu un cuib ! Tot n-ai fost la oraș ?...

Ah ! Ce deșartă mi s-a părut pădurea în ziua de atunci !... Și cum n-am mai putut închide ochii toată noaptea, la gîndul că el doarme pe vecie...

Am tăcut. Am tăcut cu lacrimi în ochi, copleșit de amintiri.

Povestea lui Iliuță, micul meu prieten de odinioară, se isprăvise.

Un timp a tăcut și noul meu prieten de acum, Neghiniță. Se gîndea departe. Se uita la poteca pe unde spuneam că venea, altădată, copilul cel blînd și neștiutor de atunci.

Într-un tîrziu a ridicat, apoi, ochii la mine, întrebînd :

— Aceasta e tot ?...

— Da, Neghiniță !... Aceasta e tot...

— Și dumneata ai scris într-o carte viața și moartea lui ?

— Da, Neghiniță !... Le-am scris toate, într-o carte pe care au citit-o mulți copii. Unii mi-au trimis scrisori... Mi-au mărturisit că s-au înduioșat și au plâns.

Neghiniță s-a sculat de pe piatră. Mic și înfipt, privindu-mă țintă în ochi, m-a întrebat iarăși :

— Hm !... Era destul atît, să scrii o carte ?...

— Dar ce voiai să fac altceva, Neghiniță ?...

— Mai întîi, ar fi trebuit să-i cumperi fluierul !... Nu era destul să-i făgăduiești. Și mai bine decît să scrii o carte despre moartea lui, te duceai să-l vezi cînd era bolnav. Mai bine îi aduceai doctorii din oraș ! Eu așa aș fi făcut !...

N-am mai avut ce spune. Neghiniță avea dreptate. După cincisprezece ani, m-am simțit vinovat. Măcar că Neghiniță era un copil, nu m-am dat în lături să recunosc.

Pe urmă, am stat amîndoi de vorbă cu el despre multe și felurite. Altele, care nu se potriveau cu istoriile și întrebările lui Iliuță, fiindcă Neghiniță era altfel de copil. Un băiețuș mic și înfipt. Mi-a istorisit de unde e de loc, cum trăiește la București și cum a venit să petreacă vara la unchiul Toma Aliman și la mătușa Lisandra.

Mi-a povestit și istoria lui Bîrlig.

Apoi, după o vreme, întrebă :

— De ce te uiți atît de lung la mine ? De ce mă iscodești și mă cercetezi ?... Poate că vrei să scrii o carte și despre năzbîtiile mele ?...

— Poate, Neghiniță !... Ai cam ghicit !...

Neghiniță, mic și înfipt, rosti atunci :

— Hehei !... Dacă așa merge treaba, să știi că eu nu-s bietul Iliuță al dumitale !... Cu mine o să ai de furcă !... Eu nu mă dau cu una, cu două !... Eu sînt alt soi de copil !...

— Văd, Neghiniță !... Văd !... am mărturisit zîmbind. Ești un copil din zilele de azi. Dîrz și hotărît ! Plin de curaj...

— Să știi că da !... Eu nu vreau să mă plîngă nimeni. N-am nevoie !

Adevărat ! Pe măsură ce l-am cunoscut mai bine, Neghiniță s-a dovedit altfel de copil. Și de aceea am ținut, cu mai mult drag, să-i istorisesc aici toate întîmplările și toate isprăvile. Unele sînt pline de haz. Altele sînt pline de curaj. Iar toate pline de învățăminte.

Într-o dimineață, mătușa Lisandra a rămas în pridvor, privind îndelung pădurea.

Apoi a rostit, clătinînd din cap :

— Hm !... Se pregătește pădurea de toamnă !... Neghiniță dragă, dă-i zor să te bucuri de cele din urmă zile !...

— Dar de ce, tușă Lisandro ? a întrebat Neghiniță. Încă e cald și frumos.

— E cald și frumos. Adevărat !... Însă ziua s-a scurtat. Soarele răsare mai tîrziu și apune mai devreme. Nu mai are putere... Parcă a îmbătrînit și el ca mine... Haide !... Fugi și cutreieră potecile ! Că mîine ne despărțim...

Dar Neghiniță, deocamdată, n-avea timp pentru mîhniri.

I-a dat zor să se bucure de cele din urmă zile frumoase de vară.

Pleca împreună cu toată ceata de dulăi pe cărările din pădure, pe care le cunoștea acum pe de rost. Se oprea la cuiburile de păsări din hățișuri, știute numai de el.

Cînd a sosit la Poiana Cerbului, la începutul verii, în acele cuiburi căptușite cu puf, se aflau doar cîteva oușoare. Mici și verzui, păreau niște

bomboane. Pe urmă a văzut puii firavi și golași, întinzînd pliscurile căscate, să le pună mama în gură gîzele, prinse din zbor, ouă de furnici, semințe și omizi. I-a văzut mai apoi crescînd. Mai tîrziu i-a văzut învățînd să zboare. Vai ! Cît de greu se depărtau de cuib și ce repede se întorceau speriați înapoi !

Acum, acești pui erau păsărele în toată firea. Se pregăteau de ducă, în țările de departe, dincolo de mări și ostroave, unde nu ninge niciodată.

De la cuiburile știute numai de dînsul, Neghiniță apuca mai adînc, în codru. Se oprea la schit. Se oprea la stînci. Se oprea la cascada și la lacul cu apa albastră, ca albastrul cerului.

La o anume încrucișare de poteci, cîinii cei bătrîni, Ursul, Lupul, Sultan, Dolca și Bodolan stăteau pe loc, clătînînd din cozi.

Păreau că spun :

— Hehei !... Ce-ți pasă, Neghiniță ?... Vedem noi că ai poftă de plimbare și de bătut drumurile !... E dreptul tău, căci ești în vacanță !... Noi, însă, trebuie să ne întoarcem la datoria noastră. A rămas casa fără paznici... Ia-ți-l pe Bîrlig al tău și mergeți cu bine !... Nu întîrziați la masă, fiindcă ne-a mirosit nouă a oarecari fripturi grozave !... Drum bun, Neghiniță !... Drum bun, mă Bîrlig, urîtule !...

Bîrlig pornea înainte cu coada bîrligată. El nu se simțea de fel urît. Și nici nu mai era fricos. Se învățase cu pădurea, ca și Neghiniță.

A lor era lumea.

Cîteodată coborau pînă în vale, la gară.

Acolo a întâlnit Neghiniță, de două ori, două colonii de copii, în drum spre casă. O colonie venea de la mare. Erau băiețași și fete din Ardeal, negri ca puii de harap, după o lună cît s-au pîrlit la soare.

Ce gălăgie ! Ce bucurie ! Ce sănătate !

Fetițele purtau, în cutioare și în săculețe de pînză, scoicile culese de pe plajă. Scoici trandafirii, scoici albe și argintii, scoici violete. Una i-a întins prietenos o scoică mare și răsucită, spunîndu-i s-o pună la ureche.

— Auzi marea ?... a întrebat.

Într-adevăr, în găoacea scoicii se auzea un murmur îndepărtat, ca sunetul valurilor.

Trenul însă a plecat prea repede. Neghiniță n-a avut timp să afle prea multe despre chipul cum au petrecut copiii la mare.

Mai norocos a fost la a doua întîlnire.

De data aceasta, în vagon se găseau băiețași și fete din București, care se întorceau de la Timișul de Sus, de la poalele muntelui Postăvarul.

Printre dînșii, Neghiniță a zărit cîțiva prieteni de școală. Repede a năvălit pe scară, în vagon. Repede i-a luat-o înaintea Bîrlig, sărind, lătrînd și gudurîndu-se.

Apoi, atunci să fi văzut îmbrățișări și pupături ! Atunci să fi văzut bucurie și chiot și minunări !

Toți strigau, care de care mai ascuțit :

— Neghiniță !... Uite-l pe Neghiniță !...

— Neghiniță, ce cauți aici ?

— De unde ai răsărit, Neghiniță ?...

— Unde ai stat toată vara, Neghiniță ?...

— Neghiniță, ce-i cu slujenia asta de cățel?...

— Al tău e? Brr! Ce urâtă dihanie de cățel mai ai!...

Neghiniță s-a grăbit să ia de îndată apărarea amicului său Bîrlig.

— Ia vă rog, să nu-l ponegriți pe Bîrlig!... Mai întâi că nu-i chiar atît de slut!... Are hazul lui!... Un haz nemaipomenit!... Și mai apoi, că nu e al meu!...

— Dar al cui e?...

— Așteaptă să te lămuresc!... În loc să fie el cățelul meu, cum credeți voi, pot spune că el mă are pe mine... Eu sînt al lui!... Cel puțin așa se poartă și așa a început să-mi pară și mie!...

— Nu pricep!... s-a minunat un prieten, Lică Dosoftei, uitîndu-se nedumerit la cățel. Cum vine asta?

Neghiniță a început să rîdă:

— Uite așa! Eu sînt al lui domnul Bîrlig, fiindcă de multe ori el ia conducerea! El pleacă înainte și eu mă țin după dînsul. E un cățel foarte deștept și foarte iscoditor... A pus la cale o sumă de isprăvi...

— Bine atunci! Ai să ne povestești la București isprăvile lui... Pînă una, alta, istorisește-ne ce faci aci și ce cauți în gara aceasta?...

Trenul aștepta mai mult în gară, să se agațe alte vagoane.

Astfel, Neghiniță a avut îndestul răgaz să răspundă la întrebările prietenilor. Și mai ales a putut afla multe de la dînsii. Multe și de toate despre luna pe care au petrecut-o în „Cetatea piticilor”.

Așa se numea colonia lor. Strașnică cetate și strașnici pitici!

Ca și dînsul, la început povesteau că nu s-au simțit la îndemînă în pădure. Nu părăsiseră niciodată orașul. Nu văzuseră niciodată un munte, decît în pozele din cărți și la cinematograf.

Nu știau dacă e voie ori nu să calce pe iarbă. Nu îndrăzneau să se joace pe pajiștea de pe malul apei.

— Este voie ? au întrebat dînșii, cu sfială, pe un pădurar cărunt, ca unchiașul Toma Aliman. Este voie să călcăm pe iarbă ?...

— Cum să nu fie !... Călcați și zburdați, dragii mei !...

— Nu ne oprește nimeni ?...

— Firește că nu !

— Dar a cui e pădurea ? Ai cui sînt munții ? Ale cui văile ?...

Pădurarul, un bătrîn mucalit și cu dragoste de copii, a răspuns clipind din ochi :

— Ale cui voiți voi să fie toate ? Ale noastre ! Ale voastre, ale mele, ale tuturor ! Ale țării ! Toate cîte le vedeți voi cu ochii, de jur-împrejur, sînt ale celor care au muncit, muncesc și vor munci mîine...

— Și putem să ne tăvălim pe iarbă ?

— Tăvăliți-vă pe iarbă ca mînjii, puii moșului ! Uite, colo, nepoții mei cu oile ! Duceți-vă să vă învețe dînșii cum să cîntați din fluier ! Duceți-vă să vă arate drumurile din pădure, izvoarele, poienile cu fragi și cu zmeură, cu tufișuri de mure ! Numai purtați grijă să nu stricați fîneața, care a crescut mare și nu rupeți lăstarele tinere din pomi. Fiindcă așa cum le veți păzi și le veți cruța toate, așa le veți avea cînd veți crește și voi mari !...

Din aceea zi, vreme de o lună, băiețașii și fetițele din „Cetatea piticilor” au zburdat și s-au veselit cum nici prin somn nu visaseră vreodată. Cîntece, jocuri, excursii, plimbări, băi în rîu și prăjală la soare. Toți erau rumeni la față, toți voioși, toți prietenoși. Și toți istoriseau despre diminețile lor plăcute cu atîta însuflețire, încît Neghiniță a simțit o părere de rău că nu s-a aflat și el cu dînșii.

— La anul, nu mai plec singur ! a făgăduit el prietenului Lică Dosoftei. N-am știut că e așa de bine ! Și nici mama n-a știut ce trebuie să facă, pentru ca să mă înscrie și pe mine într-o colonie de vară.

Lică Dosoftei întrebă :

— Dar ai dus-o rău la rudele tale ? Ți-a lipsit ceva ?

— Nu ! Ar fi păcat să spun ! Am dus-o foarte bine ! Nu mi-a lipsit nimic... Însă mi-ați lipsit voi ! Nu este pe aproape nici un băiat de vîrsta mea.

Trenul era gata de plecare. Neghiniță a coborît din vagon, împreună cu Bîrlig.

De pe peronul gării a făcut semne fluturate cu mîna. Semne voioase din mînă făceau și piticii din colonia de la Timiș, aplecați pe marginea ferestrelor.

Pe urmă trenul s-a dus, Gara a rămas goală. Valea mai tristă. Pădurea mai pustie. Iar Neghiniță s-a întors îngîndurat pe potecile tăcute, spre Poiana Cerbului.

Toate au un sfîrșit.

Mai ales vacanțele.

A sosit toamna. Au început să se scuture cele dintâi frunze galbene.

Sus pe cer se văd trecînd păsări mari, care pleacă spre alte țări depărtate și calde.

Lumina soarelui e mai slabă. În pădure se aud tăietorii de lemne. Scîrțîie carele cu trunchiuri de fag.

Au murit fluturii. S-au veștejit florile.

Iar într-o dimineață, bruma a căzut ca o pulbere măruntă de argint.

— Mîine ne despărțim, Neghiniță ! vesti într-o seară mătușa Lisandra. Se apropie școala... Ce zici ? La anul, în vara viitoare, să-ți pregătesc odăița ta ?...

Neghiniță a mărturisit, cu ochii în pămînt :

— Nu, tușă Lisandro ! Te rog să mă ierți. Dar la anu-aș dori să mă duc cu toți colegii de școală, într-o colonie de vară.

— Înțeleg ! rosti mătușa Lisandra. Te cheamă copiii de vîrsta ta ! Noi sîntem prea bătrîni. Bine, dragă Neghiniță ! Dar la vara viitoare caută măcar să fii pe undeva pe aproape, ca să mai dai pe la noi...

Iată cea din urmă zi ! Iată și ceasul despărțitor ! Neghiniță a mai cutreierat o dată pădurea. A mai tras încă o raită prin toate cotloanele curții, prin pod, prin grajduri și hambare. Toți cîinii păreau că presimt. Se țineau droaie de dînsul.

— Îl iau și pe Bîrlig cu mine !... a spus Neghiniță către unchiul Toma Aliman...

Unchiul Aliman zîmbi pe sub mustața căruntă :

— Hm !... Așadar, jupînul Bîrlig se face bucureștean ?... Să văd eu cum are să se împace însă cu tramvaiele și cu gălăgia din oraș ! Vei avea de furcă cu dînsul !

Bîrlig auzind că e vorba de el, dădea semeț din coadă.

— Las' pe mine ! Dacă nu m-oi face eu bucureștean sadea în 24 ore, să-mi spui mie cuțu' !...

— Gata ? a întrebat unchiul Toma Aliman, cu o desagă de bunătăți pregătite pentru mama lui Neghiniță. Plecăm ?...

— Gata, unchiule !... Plecăm.

Mătușa Lisandra se uită după dînșii din pridvor, cu ochii în lacrimi. Își amintea cum pleca tot așa feciorul ei la școală, în anii de demult.

Poarta s-a închis.

O bucată de drum i-au petrecut cei cinci cîini, dulăi păroși : Ursu, Lupu, Sultan, Dolca și Bodolan.

Apoi și-au luat rămas bun de la Neghiniță și de la Bîrlig, întorcîndu-se spre casă cu ochii mîhniți, în pămînt.

Din cînd în cînd, Neghiniță privea îndărăt. Casa albă, mușcatele din fereastră, copacul stufos de la poartă, stogurile cu fîn.

Toate au rămas în urmă. Toate nu s-au mai văzut de după zidurile sure de stînci, de după brazii întunecoși și înalți, cînd au cotit poteca spre vale, spre gară, spre lumea orașelor.

Departe se auzea un bucium. Sus, pe cer, plutea un vultur rotindu-se cu mișcări line de aripi.

A început să sufle un vînt rece.

Cînd Neghiniță a pășit pragul casei, maică-sa a rămas înmărmurită.

Parcă își pierduse glasul. Nu-l aștepta să se întoarcă decît peste trei zile. Cu pînza albă și cu acul în mînă, îl privea și nu-și credea ochilor.

Apoi s-a repezit să-l îmbrățișeze, cu lacrimi de înduioșare și de bucurie în gene. Netezindu-i părul, nu se mai oprea din minunările sale :

— Vai ! Ce negru te-ai făcut, Neghiniță ! Și ce dolofan ! Chiar că ești ca un burdufel de brînză !...

— Atunci află că mai am un frate, mamă !... Un frate geamăn.

— Ce frate, Neghiniță ?...

— Un burdufel de brînză adevărată ! L-a adus unchiul Toma în traistă...

Unchiul Toma Aliman stătea la o parte, zîmbind pe sub mustața căruntă. Se bucura și el de bucuria lor.

După o vreme, așezîndu-se pe scaun, întrebă :

— Ei ?... Ce ți-am spus eu la plecare ?... Nu ți-am făgăduit să-l aduc îndărăt rumen și voinic, să te mîndrești cu asemenea fecior ? M-am ținut ori nu de cuvînt ?...

— Adevărat ! rosti, recunoscătoare, mama lui Neghiniță. Nici nu știu cum să vă mulțumesc, dumitale și mătușei Lisandra !...

— N-ai pentru ce să-mi mulțumești. Noi ar trebui să-ți mulțumim ! Căci acest proclet de nepot-strănepot a fost toată vara bucuria casei și a bătrânețelor noastre...

— Și nu v-a supărat ? Nu v-a făcut necazuri ?... N-a lăsat în urmă nici o pozna ?...

Neghiniță se sumeți mic-înfipt :

— Se poate, mamă, să întrebi așa ceva ? Nu mă știi că sînt băiat simțit ?... Pozne am făcut eu destule, de ce să zic ba ?... Dar nu din cele care supără !... Nu-i așa, unchiule ?

— Așa e !... încuviință unchiul Toma, aprinzîndu-și pipa și învăluindu-l cu o privire plină de dragoste. Mai ales de o pozna m-am mirat eu cumplit !

Măma lui Neghiniță se îngrijoră.

— Va să zică, tot a făcut el pozne și isprăvi ?...

-- Stai ! Stai ! Ai răbdare !... o sfătuiește unchiul Toma Aliman, rîzînd foarte înveselit. E cea mai grozavă pozna pe care am văzut-o în viața mea ! La multe mă așteptam. Dar la asta nu !... E o pozna însă care-i face cinste. Să te pîrăsc, Neghiniță ?

Neghiniță se rușină, cît era el de îndrăzneț și înfipt.

Uitîndu-se afară, pe geam, murmură :

— Lasă, unchiule, pe altă dată !...

— Ba nu ! E o ispravă care merită să fie istorisită !... Acum, cît e caldă... Iată povestea !... Într-o seară, ajung eu acasă ostenit, de la datoriile mele de pădurar. Urc scările, nimeni ! Pășesc în pridvor,

nimeni. Intru în casă, nimeni !... Strig ! Nimeni nu-mi răspunde... Ce să fie pustiul ăsta ? mă întreb... Deschid ușa de la odăița lui Neghiniță. Și când colo, ce să văd ? Domnul Neghiniță, mare profesor, învăța pe mătușă-sa să scrie !... Iar băbușca mea, bătrână de șaizeci de ani, scria ca o școlăriță la masă, de-o trecuse sudorile !... Apoi aceasta nu-i cea mai grozavă pozna ?... Atunci am aflat eu că toată istoria asta durează de-o lună. Ferindu-se în taină de mine, amîndoi au vrut să mă lase cu gura căscată !... Și chiar că eu am rămas cu gura căscată !... Nu te mai rușina, Neghiniță !... N-ai de ce... Acum pot să-ți spun, față de maică-ta !... Eu m-am simțit rușinat.. M-am simțit rușinat, fiindcă de patruzeci de ani de când trăiesc în casă cu mătușă-ta, Lisandra, mie nu mi-a dat în cap să fac ce-ai făcut tu... Eram ca un zgîrcit, care mă bucuram singur de știința mea de carte, fără să mă gîndesc și la dînsa !... Aceasta să nu fie oare un semn că s-a schimbat ceva pe lume ?... și în mintea copiilor de-acum ? Pentru asemenea faptă, n-am să te uit pînă în mormînt, Neghiniță !... Nici eu, nici Lisandra mea, care acum citește gazeta și ține însemnări scrise de ouăle găinilor !...

— Aceasta era pozna ?... întrebă mama lui Neghiniță, cu ochii umezi.

— Aceasta, mamă !

— Vino să te sărut pe frunte, Neghiniță ! Tot pozne și isprăvi de acestea să săvîrșești !...

— Mai fac eu și de-altele !... zîmbi pocăit Neghiniță. Altele mai boacăne !...

Pe urmă, întoarse ochii spre ușă. Afară se auzea cineva zgrepțănînd.

Era Bîrlig în persoană, pe care îl lăsase înadins să aștepte, ca să-i pregătească intrarea.

Uitase de dînsul.

Iar Bîrlig își pierduse răbdarea...

— Ce se aude afară?... întrebă mama lui Neghiniță. Parcă bate cineva! Zgreaptăună cineva!... Ia vezi tu, Neghiniță!...

Neghiniță o cam sfeclise.

Toată pregătirea intrării lui Bîrlig se dusesse pe gîrlă. Degeaba o mai plănuise el, încă de la Poiana Cerbului și de pe drum!

Încît, în loc să se repeadă la ușă, a spus cu jumătate de glas :

— Ce să mai văd, mamă?... Că știu eu cine e!... Zgreaptăună Bîrlig!...

— Care Bîrlig?...

— Bîrlig în persoană!

— Ce Bîrlig în persoană?...

— Un tovarăș al meu, de la Poiana Cerbului... Un cățel... Un cățel care nu se poate despărți de mine!...

Unchiul Toma Aliman a scos pipa din gură, ca să poată rîde mai cu poftă :

— Adică, grăind cîstit, tu nu te poți despărți de el, Neghiniță! Spune adevărul curat! Drept însă că e un cățel foarte isteț!... Încă nu l-a învățat Neghiniță să scrie și să citească; dar încolo numai nu vorbește! Face să-l primești în casă, Mario!... N-are să aducă multe neajunsuri! Pun și eu cuvînt pentru dînsul!...

— Zău, mamă!... stăruie și Neghiniță. E un cățel curat și nu mai are purici!...

Mama lui Neghiniță s-a lăsat convinsă ușor de hatîrul atîtor stăruințe.

— Bine, atunci... să-l primim în casă și să vedem cum arată la chip !...

Dar cînd a văzut cum arată la chip Bîrlig cel tărcat și corcit, cu coada lui sfredel, nu și-a mai putut stăpîni rîsul.

— Asemenea dihanie ai găsit tu de cuviință să-mi aduci plocon de la munte ? Încep să-mi pierd încrederea în gusturile tale, dragă Neghiniță ! Și cum îl cheamă ?

— Bîrlig !

— Adevărat este că numele i se potrivește... zîmbi mama lui Neghiniță. Încă n-am văzut un cățel cu coada așa de bîrligată.

— Nici eu ! încuviință unchiul Toma.

Bîrlig se strecurase foarte sfios pe ușă și se ghemuise într-un ungher. Își dădea el bine seama că, deocamdată, e mai cuminte să se dovedească un cățel modest și fără mofturi. Avea el vreme destulă înainte să-și dea în petic.

Tot așa gîndi și unchiul Toma. Socoti că e mai înțelept să schimbe vorba. Și pomeni iarăși despre lecțiile de scris și de citit, pe care le dăduse Neghiniță în taină mătușei sale Lisandra.

— Aud că se schimbă și rînduiala învățaturii pentru școlari !... rosti el. Cică a ieșit o lege nouă, cu mai multă chibzuială pentru copiii celor mulți și nevoiași... Hehei !... Dacă ar fi fost asemenea lege și pe vremea tinereții mele, altfel stăteau treburile ! N-ar mai fi fost nevoie să vină un copil care nici n-a împlinit zece ani și să învețe a scrie o bătrîna

de șaizeci de ani... Poate dînsul va apuca vremuri mai bune, cum n-am avut noi parte !

Mama lui Neghiniță oftă :

— Nădăjduiesc și eu, unchiule Toma !... Nu doresc altceva în viață decît să-mi iasă băiatul un om întreg !...

— Fii fără grijă, mamă !... s-a pieptoșat Neghiniță. Abia aștept să ajung mai repede la școală !... Sus, la Poiana Cerbului, îmi părea rău că se sfârșește vacanța... Dar mi-a trecut părerea de rău... Ard de nerăbdare să-mi văd școala și tovarășii de învățătură...

— Mă bucur, Neghiniță !... Mă bucur că ai căpătat puteri proaspete pentru încă un an de muncă și învățătură...

Se bucura și Bîrlig, dînd din coadă. Dar el pe ascuns, în cotlonul său, unde stătea pitulat.

Pînă la deschiderea școlii mai erau patru zile. Neghiniță nu le-a pierdut.

A dat iama prin cărțile vechi de anul trecut. A tras o raită împreună cu Bîrlig prin grădina Cișmigiului. S-a dus să-și vadă cîțiva prieteni prin vecini.

Guță Tărtăcuță, cînd l-a zărit intrînd pe ușă, s-a repezit la el ridicînd mîinile în sus de bucurie. Și după năravul său a răsturnat cana cu apă, făcîndu-i un duș lui Bîrlig, mai grozav ca la Duruitoarea de la munte.

Seara, Neghiniță se întorcea acasă istovit de toate întîmplările pe care le povestea tuturor.

Intra și se așeza cuminte la locul său. De acolo, cu obrazul sprijinit în palmă, rotea ochii de jur-împrejur. Căci adevărat este că acum se deprindea cam greu cu încăperea strîmtă și scundă, unde trăiau. Îi părea mai mică și mai întunecoasă, după odăile largi, după pridvorul și cerdacul luminos de la Poiana Cerbului.

Și adevărat mai este că îl apăsa ca o muștrare de cuget.

El zburdase și hoinărise toată vara. Uitase de orice grijă. Iar în vremea aceasta, maică-sa rămăsese, sărmana, să trudească mai departe în zăpușeala Bucureștilor.

Pe ascuns își furișa privirile la dînsa, cînd lucra pe scaunul de la fereastră. Îi părea mai slăbită și mai palidă. Mai ostenită. Oare ea nu avea drept la odihnă? Acum și lucrătorii din fabrică au drept la odihnă. Nu! Hotărît! La anul face jurămînt că nu pleacă în colonia de vară, dacă nu se duce și dînsa undeva, la munte, să se întremeze. Are să poarte el grijă. Are să întrebe. Are să cerceteze. Are să ceară sfaturi. Are să afle o cale.

La acestea gîndea seara, înainte de a adormi.

Iar prin somn, se visa iarăși la Poiana Cerbului, cutreierînd potecile, cățărîndu-se pe stînci, culegînd zmeură și mure, scaldîndu-se la cascada numită Duruitoare.

La picioarele patului, încovrigat pe dușumea, Bîrlig se visa și el la Poiana Cerbului. Îi părea că aleargă prin fîneață, cu toți dulăii cei bătrîni. Lătra și scîncea prin somn. Se deprindea anevoie cu strîmtoarea și cu gălăgia din București. Și atunci, măcar prin somn, zburda în libertatea de departe, din munți, din văi și din codri.

În sfîrșit, iată și cea dintîi zi de școală!

Toți se aflau în păr. Toți au intrat pe poartă mai devreme, cu mult înainte de a suna clopoțelul. Toți erau nerăbdători să afle cum au petrecut ceilalți în

vacanță și să împărtășească prietenilor bucuriile de o vară întreagă.

Intrarea lui Neghiniță a fost întâmpinată cu strigătele bucuroase din totdeauna.

Era el ca un burdufel de brînză. Dar mai erau și alții la fel cu dînsul. Îndeosebi acei care altădată se prăjeau de dogoarea asfaltului, și acum, pentru întâia oară în viață, au huzurit în coloniile de vară.

Toți forfoteau, se întrebau, iscodeau. Și mai ales asupra lui Neghiniță tăbărau cu întrebările.

— Ei, Neghiniță, cum te simți în București?... îl întrebă Lică Dosoftei, care fusese la Timiș în „ceta-tea piticilor”. Nu te-a apucat dorul de munte?

— Încă nu! a răspuns Neghiniță. Deocamdată mă apucase dorul de voi și grija de școală.

— Grija de școală? spuse Lică Dosoftei. Bine, dragă Neghiniță, înțeleg alții să vorbească așa. Cei de la coada clasei... Dar tu, care ești premiantul întii, fruntea frunților?...

Atunci, Neghiniță a izbucnit în rîs. Și a răspuns cu alte vorbe. Cu vorbele auzite, acestea, de la mătușa Lisandra, eleva lui de șaiszeci de ani, cu părul alb.

— Și ce-i dacă sînt fruntea frunților? La pomul lăudat să nu te duci cu sacul mare!... Așa spunea tușa Lisandra. Și mai zicea că urma alege! Înfipt, înfipt! Dar asta pe meritul de anul trecut cînd am fost fruntea frunților, cum zici tu. Vorba-i să mă țină mintea și puterile și anul acesta, ca să nu ajung cumva coada cozilor...

— Hehei! De asta nu mă tem eu! îl încredință Lică Dosoftei.

— Ba eu mă tem... clătină Neghiniță din cap. Fiindcă am pățit multe, acolo la Poiana Cerbului !... Întîi am vrut să mă fac pictor de munți... Pe urmă, cioban la oi !... Și la sfîrșit, am ajuns mare profesor, cu eleve de șaizeci de ani !...

Deodată, a zbîrnîit clopoțelul de intrare, încît Neghiniță n-a mai avut cînd să lămurească povestea acelor întîmplări de departe, de la Poiana Cerbului.

Clopoțelul era tot cel vechi, de anul trecut.

Suna însă altfel, parcă. Suna parcă mai limpede, mai sprinten și mai voios.

Chema la o viață nouă.

Odată cu începutul noului an de școală, Neghiniță s-a pomenit și cu un vecin nou de bancă.

Era un băiat cu ochi albaștri și cu părul bălan. Purta straie țărănești. Și se simțea foarte stingher. Nu cunoștea pe nimeni. Se vedea cât de colo că întâia oară călcase într-un oraș.

Amîndoi se cercetau unul pe altul, cu coada ochilor. Parcă se cîntăreau, să vadă cîte parale fac.

Neghiniță n-a răbdat mult asemenea cîntăreală muțască, fără glas. În recreație, a dat „atacul”, cum spunea el. S-a apucat să-l descoasă.

— Pe mine mă cheamă Neghiniță !... a rostit el, ca să facă începutul.

Celălalt vorbi cu un zîmbet sfios :

— Știu !... Am auzit... Cum ai intrat în curtea școlii, toți te-au strigat, din toate părțile... Neghiniță ! Neghiniță !... Neghiniță !... Am înțeles îndată că ai mulți prieteni și că ești foarte iubit. Pe mine mă cheamă Petre !... Ionașcu V. Petre... Mama îmi spunea Pătruță !...

În ochii albaștri a trecut o învăluire de umbră. Zîmbetul de pe buze s-a șters.

Petre V. Ionașcu urmă cu mîhnire în glas :

— Mama a murit anul trecut... Tata a murit acum cinci ani... Așa că sînt orfan de mamă și orfan de tată... M-a adus la el, aci, un frate mai mare care lucrează la atelierele Grivița... Pînă acum trei zile n-am văzut niciodată un tîrg... Noi sîntem de departe, din munți. Din munții Neamțului, pe valea Bistriței, dintr-un sat care se cheamă Cohalm... Pînă ce ajungi la gară, mergi și mergi, de ți se urăște !... Nu rîzi de mine că sînt așa, cam din pădure ?...

Neghiniță i-a pus mîna pe umăr.

— De ce să rîd ?... întrebă el.

— Știu eu ? Mă simt așa de străin ! Eu am trăit în altă lume... Abia încep să mă dumeresc ce înseamnă un oraș și cum viețuiesc oamenii în tîrguri.

— Nu face nimic !... îl îmbărbătă Neghiniță. Mi se pare mie că o să legăm o strașnică prietenie... Iar eu, ca unul care sînt născut în București, am să te ajut ca să te descurci în orașul nostru... Vrei ?

— Cum să nu vreau ?...

Zîbind, Neghiniță a adăugat :

— Mai am eu un prieten, care încă nu cunoaște orașul. Un prieten, pe nume Bîrlig !...

— Tot de la țară ?

— Tot...

— E școlar și el ?

— Nu !... E cățel !...

Neghiniță a pufnit în hohot de ris.

Dar noul său prieten, Ionașcu V. Petre s-a cam posomorît.

Credea că Neghiniță își bate joc de dînsul.

În scurtă vreme însă s-au împrietenit cu adevărat. Ionașcu V. Petre nu părăsise pînă atunci munții săi de departe, nu văzuse oraș, nu văzuse gări, nu se urcase într-un tramvai, nu știuse ce înseamnă lumină electrică și apă la robinet, decît din cărți. Era însă un băiat ager la minte. Învăța lesne. Fusesse și el premiantul întîi la școala sa, din sat. Mai citise și alte cărți pe care i le dăduse feciorul învățătorului din Cohalm, student la Iași. Așa că la multe se pricepea, chiar mai bine decît Neghiniță.

Numai că el nu era mic și înfipt.

Petre era sfios din fire, cu glasul moale și cu privirea blîndă. Nu se sumețea niciodată. Nici nu se supăra. La răutățile unora și la ale altora, se întrista. Acolo unde Neghiniță se burzuluia, gata să înfrunte pe cei care-i făceau o nedreptate, el spunea domol :

— Lasă-l în pace !... Are să-i pară rău mîine, cînd și-o da seama că n-a avut dreptate !...

— Hm !... clătina Neghiniță din cap. Eu mă mir că nu te-au mîncat lupii în munții tăi, prietene Petruță !... Prea ești moale... Am să-ți pun numele Plăcintuță ! Cu mine nu merge așa ! Află, dragă Plăcintuță ! Cînd mă calcă cineva pe bătătură, cu mine are de-a face, măcar că eu n-am bătăături !... Nu-i mai bine s-o știe și ceilalți din vreme ?

— Poate !... încuviință Petruță, cu îndoială.

— Nu, poate ! spune cu hotărîre : da ! Sigur !... se înverșuna Neghiniță, înfipt pe călcîie. Să nu-mi sufle nimeni în borș, nici să-mi ia bucata de la gură !... Nu-i adevărat ?

— Poate...

— Ce poate?... Fără îndoială că așa este! Nu poate!... Mai bine înfipt, decît o plăcintă. Înfipt, pe dreptul tău!...

— Brr!... Dar grozav mai ești! zîmbea împăciuitor Petre V. Ionașcu. Gata să te războiești cu toată omenirea!

— Ba bine că nu!... Numai încearcă, Plăcintuță dragă! Încearcă, dacă vrei să mă cunoști...

După asemenea îndîrjiri care nu-l țineau mult, Neghiniță începea însă a se înveseli. Trecea fără grijă la ghidușii și la jocurile lor copilărești. Atunci era din nou capul tuturor drăciilor și născocirilor, pentru care îl îndrăgise toată școala.

Neghiniță făgăduise noului său prieten că-i va arăta el cu de-amănuntul orașul în care s-a născut. Cînd a spus-o aceasta, o credea cu tot dinadinsul.

Dar cînd a trecut la faptă, s-a minunat el singur cît de puțin cunoștea orașul unde se născuse.

Într-adevăr, într-o duminică, au pornit tustrei la drum. Tustrei, adică: el, Petruță și Bîrlig.

Era o dimineață frumoasă de toamnă, cu soare blînd și cu cerul senin.

Mulțimea forfotea pe stradă. Tramvaiele treceau încărcate. Săgetau automobilele în susul și în josul bulevardelor.

Bîrlig, îngrozit de atîta îmbulzeală, de atîta vuiet și de atîta zor, se strecura pe lîngă ziduri cu coada pleoștită. Tot așa de uluit se simțea și sărmanul

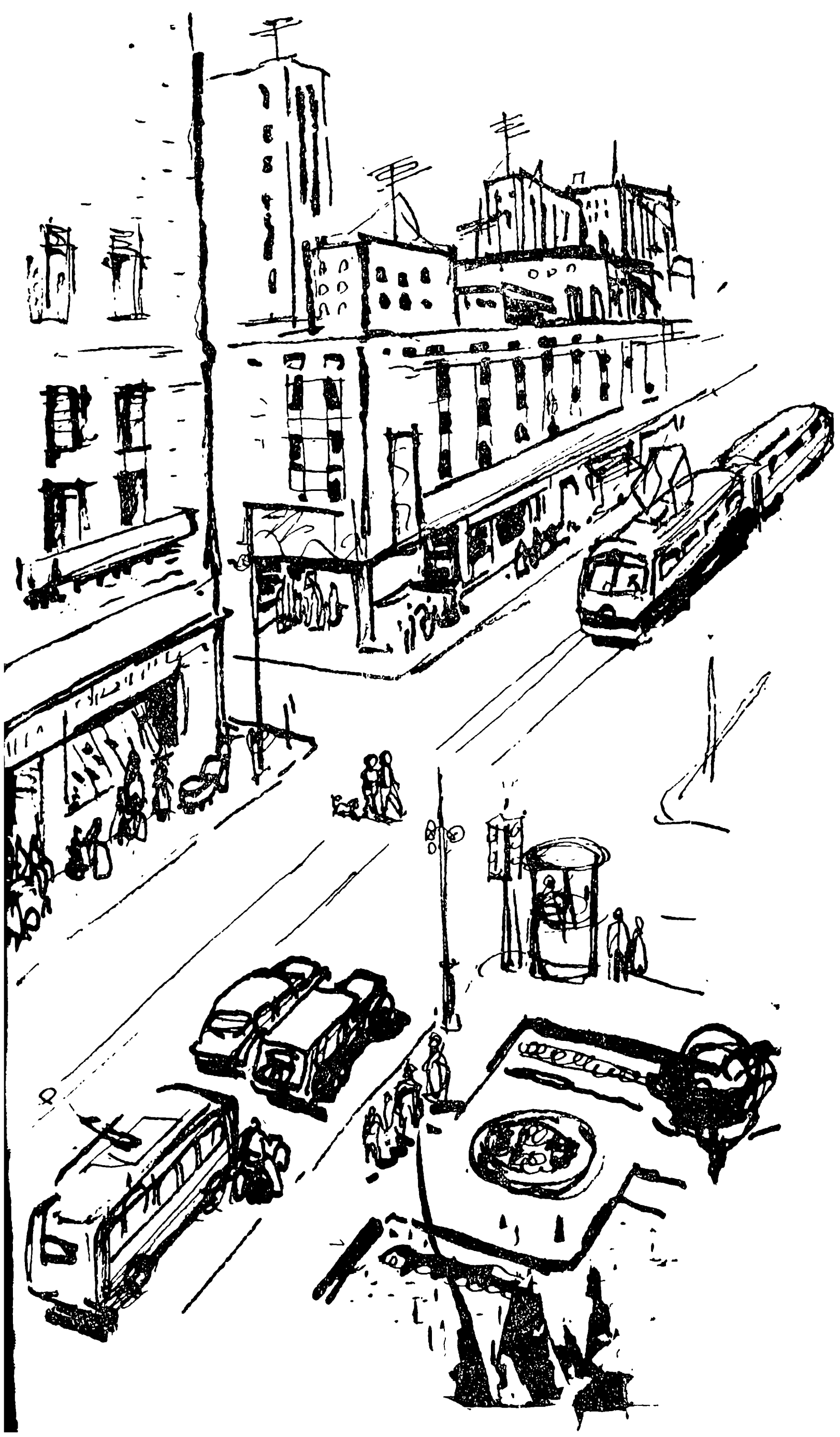
Petruță, venit din satul său și din singurătatea munților. Nu cuteza să treacă strada de cealaltă parte. Când se năpustea un automobil, dădea fuga îndărăt, pe trotuar. Uneori își scotea pălărioara, să-și șteargă nădușeala de pe frunte.

Neghiniță rîdea în sine din toată inima. Rîdea în sine, fără hohot, ca să nu-și jignească prietenul. Căci luase el aminte la ceva, în care n-ar fi crezut niciodată, dacă ar fi auzit-o de la alții. Anume, luase aminte că și Bîrlig era foarte simțitor la batjocură și la rîs. Îndată se posomora, drept ca Petruță. Nu mai dădea din coadă, nu se mai gudura și nu mai lătra voios. Călca uitîndu-se în asfalt. Era un cățel plin de ambiție.

Aceasta însă n-ar fi însemnat nimic. Dar Neghiniță mai luase aminte și la altceva. Trecuse de zeci de ori pe aceleași străzi și bulevarde. Se uitase de zeci de ori la case, la ziduri, la grădini, la stațiile de tramvaie și la piețe.

Iar acum, i se părea că le vede întîia oară ! Căci acum le vedea cu ochii lui Petruță, cel care trăise numai în pădure și în munți, într-un sat pierdut pe harta țării. Și poate le mai vedea unele chiar cu ochii lui Bîrlig.

Ce case uriașe se mai clădiseră pretutindeni ! Ce grădini cu flori și cu gazon ! Ce pomi plantați ! Ce piețe !... Și cîte cinematografe ! Cîte restaurante ! Cîte vitrine de prăvălii !... Toate se aflau și cînd a plecat. Dar abia acum își dădea seama. Și abia acum îi treceau prin minte alte întrebări, pe care nu și le-a pus niciodată... De unde venea atîta lume ? Unde se ducea atîta lume ?

Pentru întâia oară, Neghiniță se gîndi că toți oamenii aceștia care se îmbulzesc pe stradă locuiesc într-o casă. Că au frați, surori, părinți, copii, că au bucuriile și necazurile lor. Pentru întâia oară se gîndi că și dînsul, ca și Petruță V. Ionașcu și ca Bîrlig, face parte din suflarea unui mare oraș.

Se simțea și el mîndru de orașul său. Arătînd lui Petruță, cu mîna întinsă, o casă, o școală, un muzeu ori un minister, îngroșa glasul, parcă lucrase și el la zidirea lor și parcă aștepta și el laude. Hm ! Abia acum își dădea seama că e cu adevărat un copil al Bucureștilor !...

Au umblat astfel la lacuri. Au intrat în muzeul de Științe Naturale de la șosea, unde s-au minunat de dihăniile împăiate, de scheletele animalelor din alte veacuri, de pasărilor și de fluturii de pe alte tărîmuri.

S-au plimbat în Cișmigiu. Au luat o barcă, iar Bîrlig a făcut o baie fără voie. Voind să sară, a alunecat în apă, a înotat și, cînd a ajuns la țărm, s-a scuturat de a împrășcat cu stropi toată lumea dimprejur. Unii rîdeau. Alții se supăraseră. Mai ales un domn cu ochelari s-a răstit la dînsul, fiindcă i-a stropit pantalonii proaspăt călcați.

Neghiniță a cerut iertare pentru Bîrlig, spunînd domnului cu ochelari :

— Vă rog frumos să-l iertați... E un cățel de la pădure, care încă n-a învățat bunacuviință. Nu vedeți că el a făcut pînă și baia fără costum ?...

Atunci a început a zîmbi și domnul cu ochelari. Îi trecuse supărarea.

Pe urmă, au ajuns tustrei acasă, unde au prânzit împreună. Mama lui Neghiniță i-a înfruptat din hunătățile trimise de mătușa Lisandra, cea care se apucase să scrie și să citească la vîrsta de șaizeci de ani. Eleva lui Neghiniță, cu părul alb.

Au prânzit, au vorbit, au rîs și s-au veselit. Apoi s-au dus la cinematograful, unde Petruță V. Ionașcu vedea un film întîia oară în viața lui.

— T-ț-ț-ț... s-a minunat Petruță, ridicînd din sprîncene. Mare născocire !... Știam eu din cărți. Dar nu se potrivește, ca atunci cînd vezi cu ochii tăi și auzi cu urechile tale...

După cinematograful au colindat alte părți din oraș. Locurile cu fabrici și uzini, cu ateliere și cu locuințele pentru lucrători.

Au trecut și prin gările de mărfuri. Dintr-o parte veneau vagoane cu lemne și cu grîne din locuri depărtate ale țării. Dincolo se încărcau alte vagoane cu mărfuri lucrate : Pînzeturi, medicamente, haine, cărți și cîte nici nu visezi.

Neghiniță s-a oprit în loc. Zburbindu-și moțul de păr din frunte, mărturisi foarte mucalit :

— Petruță dragă, mi se pare că am fost un mincinos și un lăudăros, fără să știu !

— De ce?... a întrebat Petruță. Nu pricep...

— M-am lăudat că îmi cunosc orașul unde m-am născut !... Dar văd că nu era adevărat. Abia acum îl văd cu adevărat și abia acum pricep eu multe. Hai, să mergem mai departe !...

Au mers mai departe. Prin alte piețe, prin alte grădini, pe alte străzi.

Spre seară, cînd s-au întors spre casă, toate luminile reclamelor fulgerau galbene și roșii și albastre și verzi. Orașul părea scăldat într-o văpaie.

Bîrlig scosese limba de un cot.

Iar Petruță V. Ionașcu se gîndea la satul de departe, din munți. La satul unde seara abia mai li cărește ici-colo, cîte un opaiț, la o fereastră de casă, cufundată în întuneric. Se gîndea la tăcerea și la pustiul de acolo. La viața celor rămași acolo.

Tîrziu, vorbi :

— Neghiniță !... Știi tu ce m-am gîndit ?

— Spune, că nu știi !...

— Cînd voi fi mare și cînd voi sfîrși învățătura, m-am gîndit să mă întorc la noi, la Cohalm.

— Nu-ți place Bucureștiul cum văd !... Altfel, de ce te-ai întoarce ?

— Ba nu ! Nu de asta m-am gîndit să mă întorc... Îmi ziceam : dacă toți care învățăm carte rămînem aici, în București, grija celor de-acolo cine o mai are ?

— De asta nu poți tu dormi ? rîse Neghiniță.

— De asta ! răspunse cu dojană în glas Petru V. Ionașcu. Tu nu știi. E atît de întuneric noaptea acolo !... Și nopțile sînt atît de lungi !...

Neghiniță a tăcut rușinat și n-a mai găsit nimic de rîs.

Deodată se hotărî să nu-și mai necăjească noul prieten cu porecla Plăcintuță. Căci nu erau gîndurile unui Plăcintuță ! Erau ale unui băiat cu nemărginită dragoste pentru locurile unde s-a născut.

Casa în care stă Neghiniță e mică și sărăcăcioasă.

O casă veche, din alte vremuri. O casă cu zidurile galbene și coșcovite, cu ferestrele înguste, cu sobe dărăpănate și acoperișul ruginit.

Acolo, în cîteva încăperi strîmte, se aflau îngrămădite vreo cinci familii de chiriași. Lucrători și slujbași mărunți, cu o droaie de copii. Mecanici și meseriași, care își cîștigă pîinea cea de toate zilele cu muncă din greu.

Toți porneau la datorie în zori, cînd sunau sirenele uzinelor.

Toți se întorceau seara, copleșiți de trudă.

Erau oameni cu puțină știință de carte. Oameni necăjiți. Oameni care n-au avut niciodată o casă a lor, într-o lume unde alții se mai lăfăiau încă în castele și palate. Fiindcă pe atunci abia începeau să se schimbe orînduielile din țară, abia începuseră a se clădi locuințe pentru lucrători, abia se făcea o altă dreptate și pentru oamenii nevoiași.

Oameni nevoiași erau cei care sălășluiau în aceeași casă cu mama lui Neghiniță. Dar ce oameni de ispravă !

Nu se certau între dînşii. N-aveau nimic de împărţit. Uneori se ajutau unii pe alţii. Îşi împărţeau cu dragă inimă lemnele, pîinea şi cel din urmă ban, cînd se întîmpla vreo boală ori altă pacoste.

În schimb, de o parte şi de alta, se înălţau două clădiri trufaşe. Acolo trăiau şi huzureau oameni de alt soi. Şi de-acolo, nimeni n-a văzut, niciodată, un semn de dragoste omenească, de grijă pentru aproapele lor şi de blîndeţe pentru copiii altora.

Nu! Numai fudulie, lăcomie, nepăsare şi răutate. Grija, numai pentru plăcerile şi desfătările lor.

La dreapta era blocul unui îmbogăţit de război.

La stînga se afla palatul unor leneşi şi înfumuraţi.

Nişte coconaşi şi cocoşneţe, care au moştenit totul de-a gata şi care se uitau de sus, încît abia puteai să le-ajungi cu prăjina la nas.

Automobilele aşteptau la scară.

Stăpînii se sculau tîrziu. După ce-şi beau cafeaua cu lapte în pat, după ce se îndopau cu cozonac, miere şi unt, ieşeau la plimbare cu ochii umflaţi de somn. Îşi plimbau căţei. Îşi plimbau odoarele împopoţonate. Îşi plimbau lenea.

Nici nu voiau să ştie despre lumea nevoiaşă din zidirea cea veche, scundă şi galbenă. Se uitau peste umăr, scîrbiţi, la băieţaşii care purtau hăinuţele întoarse pe dos. La fetiţele cu ghetе cîrpite. La gospodinele care cărau coşul din piaţă.

Seara, luminile de la ferestre rămîneau aprinse pînă după miezul nopţii. Se auzea muzică. Se auzeau rîsete. Se vedeau umbrele trecînd în dreptul perdelelor. Jucau în cărţi şi benchetuiau. Cîntau şi

dansau. Ce le păsa despre alții? Uitaseră că sînt necazuri și suferințe în jurul lor. Uitaseră că este o dreptate pe lume. Și nici nu-și închipuiau cît de repede și degrabă avea să sfîrșească lumea lor.

Fiindcă dreptatea nu murise cum credeau ei. Ci, pînă la sfîrșit, tot avea să iasă la iveală, cum s-a și arătat dovadă pe rînd, atît pentru unii, cît și pentru alții.

Am să vă istorisesc în ce fel. Au fost două întîmplări, în care s-au amestecat Neghiniță și Bîrlig.

Cu acești vecini trufași și fără de inimă, Neghiniță nu prea ducea el casă bună. Cum spune vorba romînească : se înțelegea ca mîța cu cîinele, ca pisica cu șoarecele, ca uliul cu găina. Mai ales pentru îmbogățitul de război și pentru toate neamurile lui, nu se omora el cu dragostea. Prea îl priveau de sus și țineau să-l calce pe coadă ! Și precum v-am povestit de la început, asta n-o răbda el.

Deocamdată, să ne ocupăm de dînșii. Pe urmă am să vă povestesc ce s-a întîmplat și cu ceilalți, vecinii din stînga.

Îmbogățitul de război fusese pe vremuri cîrciumar într-un sat. Lacom de bani, înșelase țărani la cîntar și la măsură. Pe urmă, cumpărase o moară. Pe urmă o fabrică, unde s-a procopsit din munca lucrătorilor. Se mutase la oraș, clădise un bloc. Își schimbase și numele. În sat îl chema Ion Rățoi. Acum își spunea Jean Rățescu, mai boierește.

Era gros, burduhănos și chel. Abia se mișca. Gîfîia la fiecare pas, se ștergea cu batista de nădușeală și holba niște ochi parcă ar fi cărat pietre de moară, măcar că-și căra numai burta și slănina cefei.

De altfel, nici nu mai mergea pe jos.

Se răsturna pe pernele moi ale automobilului și poruncea șoferului să-l ducă la afacerile sale, unde mai avea de înșelat și de jefuit pe alții. Nevasta lui se umflase tot așa. Nu mai încăpea în rochii și în blănuri. Nu i se mai vedea pielea cea adevărată de atâtea sulimanuri. Degetele rotunde și grase ca niște cîrnăciori erau pline de inele. Inele de aur pe degete, brățară de aur și ceas de aur la mînă, cercei de aur la ureche. Numai aur și iar aur !

Iar băiatul lor îi întrecuse în îngîmfare și nesimțire. Cînd număra numai trei ani, acolo, la dînșii în sat, la cîrciumă, se numea Ghiță.

Ghiță Rățoiu.

Acum își schimbase și dînsul numele. Se boierise nevoie mare. Se numea Jorj ! Jorj Rățescu...

Jorj se ducea la școală cu automobilul. Se întorcea de la școală cu automobilul. Pe stradă, se plimba cu o bicicletă nichelată și cu un cîine rînjit. Un mops negru, care plesnea de gras și mușca trecătorii. În loc să-l cheme și să-l dojenească, Jorj se strîmba de rîs. Ba încă îl mai asmuțea asupra copiilor, ca să se înveselească de spaima lor.

Cum ar fi dus Neghiniță casă bună cu asemenea vecini ?

De trei ori a avut prilej să-i vadă cît sînt de lipșiți de inimă. De trei ori le-a spus în față ce avea el de spus.

Odată, cu un an în urmă. Atunci, o fetiță din casa lor cea mică și galbenă lunecase pe scările din pivniță și își frînsese piciorul.

Ô fetiță de patru ani, Natalița, fata mecanicului de la uzina electrică. Tatăl fetei lipsea, plecat la uzină. Mama era în piață. La strigătele și la gemetele Natalei, au sărit în ajutor ceilalți chiriași. Nu știau ce să facă mai repede.

Neghiniță, ager la minte și grabnic la faptă, nu s-a pierdut cu firea. A dat fuga la blocul de alături, unde se afla automobilul domnului Jean Rătescu, fost Ioan Rățoiu.

Domnul Jean Rătescu tocmai voia să se urce în automobil. Gros și umflat, se opintea să încapă pe ușă.

Neghiniță vorbește cu glas rugător :

— Domnule, vă rog ceva...

— Ce-i, băiatule? pufni pe nări domnul Jean Rătescu, fost Ioan Rățoiu.

— S-a întâmplat o nenorocire, domnule Rătescu !... O fetiță de la noi din casă și-a rupt piciorul.

— Și ce mă privește pe mine?... mormăi fostul cârciumar îmbogățit. N-avea decît să caște ochii unde calcă !...

— Domnule Rătescu... gîndiți-vă !... Dați automobilul dumneavoastră, s-o ducă la spital...

— Automobilul meu ?... Cum îți dă prin cap asemenea dobitocie ? Vezi-ți de drum ! Pentru ce este Salvarea ?...

Neghiniță însă nu s-a lăsat.

Se rugă :

— Atunci, dați-mi măcar voie să mă urc sus, în casă, la telefon !... Să telefonez la Salvare !

Fostul cârciumar îmbogățit se răsti :

— Știi că ești obraznic, băiețășule !... Ce-i casă mea ? Han, să între oricine ? Și ce-i telefonul meu ? Telefon public, să vorbească oricine ? Toți derbedeii de pe stradă ?

— Nu sînd derbedeu, domnule !...

— Mai îndrăznești să răspunzi ? Piei din ochii mei !...

Domnul Jean Rătescu a intrat gîfîind în automobil și a trîntit ușa. A dat ordin șoferului să pornească.

Neghiniță nu s-a putut stăpîni și a strigat din urmă :

— Rățoiu îmbogățit de război !... Rățoiu cu inima de cîine !...

Pe urmă, s-a îndreptat în goană la un debit de tutun și a telefonat Salvării să trimită automobilul. El nu stătuse în cumpănă să pună în aparatul telefonic fișa pe care a plătit-o cu banii săi pentru covrigi. Dar n-a uitat și n-a iertat lipsa de omenie a vecinului îmbogățit și umflat cu țeava.

A doua oară a fost o întîmplare cu Jorj.

Jorj se fandosea cu bicicleta lui nichelată. În urma sa alerga și se repezea la trecători mopsul cel rînjit. Un băiețel din casa unde stătea Neghiniță trecea strada de la băcanul de peste drum, cu o pîine la subsuoară. Jorj Rătescu, pe care îl chemase altă dată Ghiță Rățoiu, a venit cu bicicleta încet ; pe la spate. Apoi a sunat deodată și a zvîcnit în goană. Băiețelul s-a speriat. A lunecat și a căzut. A scăpat pîinea cît colo. Cîinele s-a repezit să-l muște. A înhățat pîinea și a fugit în goană cu ea.

Nu fiindcă îi era foame, căci era îmbuibat. Numai din joacă răutăcioasă.

Copilul plîngea. Jorj coborîse de pe bicicletă și rîdea, asmuțind cîinele care alerga de-a roata pe stradă, cu pîinea plină de bale în gură.

Neghiniță s-a apropiat mic și înfipt, strigîndu-i în obraz :

— Să-ți fie rușine !... Aceasta e pîine muncită !

— Mie îmi vorbești așa ?... se grozăvi Jorj.

— Ție !... Dar cui ?

— Am să te învăț eu minte, calicule !...

— Poftește și mă învață !...

Jorj a ridicat mîna și s-a repezit să-l lovească pe Neghiniță. Dar Neghiniță s-a aplecat, s-a răsucit pe călcîie, i-a pus piedică și s-a dat la o parte. Iar Jorj, cît era el de gligan, cu un cap mai înalt decît Neghiniță, s-a dus de-a rostogolul. A căzut plăcintă la pămînt, cu bicicleta lui nichelată cu tot. Își julise genunchiul, își rupsesse pantalonul și picase cu nasul în ceva care mirosea urît.

Se bîlbîia și amenința de departe :

— Lasă că am să-i spun eu tatei !... Am să-i spun să cumpere casa și să vă dea afară !

— Mai bine te-ai șterge la nas !... l-a povățuit foarte binevoitor Neghiniță, rîzînd. Șterge-te, că ai căzut cu nasul în murdăria mopsului tău !...

— Las' că te învăț eu minte !...

— Ca să înveți pe alții minte, mai întîi trebuie să ai tu minte pentru tine !...

A treia oară, a fost o întîmplare cu mama lui Jorj, soția domnului Jean Rătescu.

Se dădea jos din automobil. Era încărcată de pachete și de pachetele. A scăpat unul jos, fără să bage de seamă.

Iar cum Neghiniță trecea pe trotuar, a ridicat pachetul și a strigat din urmă :

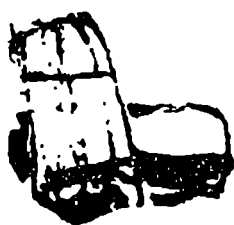
— Doamnă!...
Doamnă!... Ați pierdut un pachet !

Doamna Rătescu s-a întors. Neghiniță a întins pachetul foarte cuviincios.

— Poftim, doamnă!...

Luînd pachetul din mîna lui Neghiniță, în loc să-i mulțumească pentru fapta lui cu o vorbă omenoasă, doamna Rătescu, fiindcă socotea că toate se plătesc numai cu bani, spusese privindu-l de sus :

— Așteaptă să-ți dau un bacșiș, băiatule !

Neghiniță îndată s-a înfipt. Îi sărise muștarul :

— Nu primesc bacșiș !

Madam Rătescu s-a încruntat la dînsul. Se învinețise de mînie, sub sulimanele de pe obraz.

Bombăni, înciudată :

— Ah ! Mucosule ! Așa vorbești ? Îmi pare că te cunosc acum !... Ești din casa aceasta galbenă, de alături ? Vă cunosc eu pe toți !... Calici și cu obrazul gros !

— Nu doamnă !... a răspuns Neghiniță. Vă înșe-lați ! Nu sîntem calici și cu obrazul gros ! Sîntem numai săraci și cu obrazul nespoit la „Văpsitoria tricoloră” !

„Văpsitoria tricoloră” era spălătoria și boiangeria chimică din colțul străzii. De asta îi dăduse lui Neghiniță prin gînd să-i arunce în obraz asemenea obrăznicie.

Cuprinsă de indignare, doamna Rătescu s-a făcut încă mai tricoloră la obraz și a scăpat toate pachetele din brațe. Unele s-au spart. Au curs prăjituri pe jos, icre negre, ficat de gîscă. Toate s-au făcut terci pe asfalt.

Neghiniță nu s-a mai aplecat să le ridice. A strîns din umeri și s-a dus la treburile lui.

De atunci, se află în mare război cu vecinii din dreapta. Domnul Jean Rătescu se uită urît la dînsul. Urît se uită la dînsul și Jorj.

Mai urît încă se uită madam Rătescu, atît de mînioasă, încît obrazul cel spoit îi trece prin toate culorile curcubeului, nu numai prin tricolorul firmei de la „*Văpsitoria tricoloră*”.

Chiar la o vreme, se sfătuisese cu domnul Rătescu să cumpere casa cea mică și galbenă.

— Are dreptate Jorj !... a spus ea. Cumpărăm casa și dăm afară vecinii aceștia atît de impertinenți. Sînt prea mulți și copiii lor sînt îmbrăcați prea calicos ! Facem și o afacere bună. Clădim un bloc alături și dăm apartamentele cu chirie mai scumpă !...

Noroc că treburile s-au cam încurcat pentru îmbogățirii de război. Speculanții au intrat la alte griji. Statul hotărîse ca fabricile să fie de acum ale țării. S-au făcut legi drepte care să apere muncitorii harnici și cinstiți. S-au făcut legi pentru a stîrpi jaful. Muncitorii știau acum că toată truda lor era ca să îmbogățească țara, nu pe cîțiva nesățioși fără inimă și fără obraz.

Domnul Jean Rătescu îi dădea zor să dosească aurul și banii străini, pe care îi cîștigase din vechile înșelăciuni. După cum înșelase altădată oamenii, lucrătorii și mușteriii, acum înșela legile și țara. Și toate îi mergeau încă bine ! Încă nu-l prinsese nimeni cu ocaua mică.

Nici pe departe nu se gîndea el că se mai află pe lume un Neghiniță și un Bîrlig. Căci de la dînșii i s-au tras lui toate pățaniile de mai tîrziu. Dînșii,

fără voie și fără să-și dea seama, numai din întâmplare, l-au prins cu ocaua mică. Dînșii i-au adus aminte că este o dreptate pe lume.

Într-adevăr, cînd Neghiniță s-a întors de la Poiana Cerbului cu noul său prieten Bîrlig, domnul Jean Rătescu nici nu i-a băgat în seamă pe stradă. Avea gîndurile în altă parte. Se urca în automobil și cobora din automobil, purtînd în buzunar feluriți bani de aur și bani străini. Își frămînta mintea unde să-i ascundă mai iscusit, ca să nu le dea nimeni de urmă.

Bîrlig a intrat și a mîrîit la dînsul de cîteva ori. Îi mirosea lui ce soi de om viclean și răufăcător, e acest domn chel și cu burtă ! Dar domnul Jean Rătescu tot nu l-a luat în seamă.

Trîntea ușa automobilului, se tolănea în fund și striga la șofer :

— Hai ! Grăbește-te că n-am timp !

Fiul său, Jorj, însă, avea timp. Avea timp să se plimbe încolo și încioace cu bicicleta și cu mopsul după el.

Iar bietul Bîrlig a trecut prin clipe grele. Era mai mic și mai slab decît mopsul cu dinții rînjiți. Și deocamdată se simțea încă străin în oraș. Nu era el în largul său, ca pe potecile de la Poiana Cerbului.

Așa că lupta și se apăra cam fără curaj. Mai mult dădea bir cu fugiții. Fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă !

Cînd ajungea la adăpost, parcă spunea :

— Așteaptă să mai cresc, fălcosule !... Așteaptă să mai prind eu puteri !... Așteaptă să învăț și eu

nițel sport de-al vostru, ca la oraș ! Pe urmă, am să-ți arăt eu ție !...

Sărmanul Bîrlig mai avea și alte necazuri.

Se deprindea greu cu tramvaiele, cu automobilele, cu bicicletele, cu tot vuietul și cu toată îmbulzeala. Mereu era speriat și mereu se vedea împresurat de primejdii necunoscute. Și pe lângă toate, mai înțelegea că mama lui Neghiniță nu l-a primit în casă cu prea multă dragoste. Pentru niște oameni nevoiași ca dînșii, înseamnă o gură mai mult la mîncare. Iar de păzit, n-avea ce păzi ! Sărăcia lor nu putea să le-o fure nimeni.

Era, cum s-ar zice, un musafir nepoftit.

Tot așa se uitau la dînsul și ceilalți chiriași din casă. Rîdeau de mutra lui speriată. Rîdeau de el, cît li se părea de urît, de tărcat și de corcit.

Atunci Bîrlig se ghemuia în ungherul său și nici nu sufla, ca să nu supere pe nimeni.

Neghiniță îl întreba :

— Văd că ești foarte plouat, amice Bîrlig ! Ce s-a întîmplat cu tine ?

Bîrlig dădea din coadă. Se uita în ochii lui Neghiniță și numai nu vorbea. Dacă ar fi putut vorbi, i-ar fi spus :

— Cum să nu fiu plouat, prietene Neghiniță ? Înțeleg eu că sînt un fel de belea. Mănînc pîinea de pomană... N-am nici un rost aci !... Numai încurc lumea... Mai bine mă lăsai acolo, sus, la Poiana Cerbului !... Dacă aș ști drumul, sau dacă aș avea bani pentru biletul de tren, mi-aș lua tălpășița !...

Neghiniță îl netezea pe blana tărcată, încercînd să-l mîngîie ;

— Ai răbdare, Bîrlig !... Ascultă-mă pe mine ! Am eu încredere că n-are să treacă multă vreme și au să te iubească toți de aci. Ai să-ți plătești tu pâinea pe care o mănînci !

— Dar cum ?... clătina Bîrlig din coadă. Dar cînd ? Dar în ce fel ?

— Aceasta nu se știe ! Să așteptăm,

Și au așteptat cu adevărat. Și cu adevărat nu au așteptat de pomană.

În vremea aceasta, Domnul Jean Rățescu a venit de două ori în casa lor sărăcăcioasă. Intra foarte cuviincios și foarte politicos. Se mirau toți ce-a pățit.

Parcă nu mai era același om țîfnos și îngîmfat dîn automobil. Ba chiar a scos un pachetel cu bomboane sticloase și l-a dat Nataliței, fetița care și-a rupt piciorul anul trecut. Se făcea că a uitat cum n-a vrut el să lase atunci automobilul ca s-o ducă la spital. Surîdea prietenos și salutînd a cerut învoire să cerceteze curtea.

— Vreau să văd pe unde trece o țeavă de la canal... Nu știu ce se întîmplă de se înfundă țeava de la blocul meu !... Poate că va fi nevoie să fac o săpătură !... Nu vă supără ?

— De ce să ne supere ? a întrebat mama lui Neghiniță. Poftim !...

Domnul Jean Rățescu a pătruns în curtea lor mică și strîmtă. A cercetat într-o parte. A cercetat în alta. S-a învîrtit pe lîngă magazia cu lemne.

Pe urmă, a doua zi, a venit cu un om al său de încredere, să sape și să caute țeava de la canal.

Bîrlig dădea tîrcoale. Mîrîia și lătra.

— Intră în casă !... a spus cu asprime mama lui Neghiniță. Nu încurca oamenii de la lucru !...

Supus și rușinat, Bîrlig a intrat în casă, cu coada între picioare. În sine a de cîine, se simțea foarte umilit. „Nu numai că mănînc pîinea de pomană ! Dar mai încurc de la lucru și pe alții” !

Către seară, domnul Jean Rătescu a venit din oraș, să vadă cum stă săpătorul său cu lucrarea. A adus iarăși un cornet cu bomboane, pentru copiii la care altădată nici nu se uita.

Frecîndu-și mîinile grăsane, rosti mulțumit :

— Am găsit ce căutam ! Lucrătorul meu a înlocuit țeava... În astă-seară e prea tîrziu ca să isprăvească !... Mîine dimineăță punem pămîntul la loc... N-aveți nici o grijă ! Va bate pămîntu' bine, nici să nu se cunoască. Bună seara !...

— Bună seara !...

Domnul Jean Rătescu s-a dus.

Mama lui Neghiniță a mai vorbit un timp cu mama Nataliței, fetița care și-a rupt piciorul. Vorbeau despre vecinul lor.

— Pare un om de treabă ! Poate că nu l-am cunoscut noi bine !...

— Da !... a încuviințat mama fetiței, ca o femeie bună de inimă și iertătoare ce era. Pare un om de ispravă ! A împărțit bomboane la toți copiii...

Bîrlig mîrîia și lătra. Semn că el nu era de aceeași părere.

— Du-te la culcare !... s-a răstit mama lui Neghiniță. Apoi s-au dus la culcare și cele cinci familii din casa cea galbenă și strîmtă, cu toată droaia lor de copii. Au stins luminile. S-a făcut tăcere.

Începuse o ploaie mărunță. Afară era întuneric și frig. Pe strada cealaltă a trecut și cel din urmă tramvai. Liniște. Noapte. Beznă. Se auzea numai ploaia și vîntul.

Deodată Bîrlig a prins a mîrîi.

Neghiniță s-a trezit din somn. Se visa la Poiana Cerbului, pe-o potecă, împreună cu cei cinci cîini de stîină și de vînătoare. S-a frecat la ochi. Buimac, încă nici nu-și dădea seama prin întuneric dacă e acasă ori e la Poiana Cerbului.

Bîrlig mîrîia și mai îndîrjit.

— Ssst ! Șopti Neghiniță, desmeticindu-se. Fii cuminte, Bîrlig !... Ce te-a apucat ?... O trezești pe mama din somn... N-ai văzut ce ostenită era ? Fii cuminte, că o pățim rău !

Dar Bîrlig, nici pomeneală să se liniștească.

Veni lîngă patul lui Neghiniță. Îl atinse cu laba. Pe urmă s-a dus la ușă să zgreptene cu ghearele. Și iar s-a întors la pat.

— Haide !... părea că spune. Dă-mi drumul !... Nu mîrîi eu degeaba !... Simt eu ceva, de care voi habar n-aveți...

Neghiniță s-a ridicat din pat și i-a dat drumul. Bîrlig a țîșnit pe ușă afară, lătrînd cît îl ținea gura. Neghiniță după el.

Afară, în ploaie, în curte, la locul unde lucrătorul domnului Jean Rătescu făcuse săpăturile, se

zărea o umbră. A clipit o lanternă. Bîrlig s-a năpustit urlînd și mai înversunat. Izbucni un strigăt. Apoi s-au trîntit ușile, și din casă au năvălit chiriașii treziți de gălăgie.

- Ce este ?...
- Ce s-a întîmplat ?...
- Care e acolo ?
- Oprește, că dau cu toporul !...

Era mecanicul de la uzina electrică și era încă taxatorul de la tramvai și încă alți doi. Toți dezbrăcați și toți strigînd. Toți repezindu-se la umbra din ploaie.

Au aprins luminile. Iar la lumină, ce să le vadă ochii ?

Bîrlig cu colții încleștați în pulpele domnului Jean Rătescu, care gîfîia luptîndu-se să se descoto-rosească de dînsul, cu o cutie uriașă de tablă în brațe.

Au pus mîna pe el. Au pus mîna pe cutie. Cutia plină de aur, cu bani străini, cu napoleoni, cu monedă elvețiană, englezească și americană. Tot ce jefuise și adunase cu înșelăciune din munca altora, vreme de ani și de ani.

Bună socoteală își mai făcuse !

Nici nu se afla un loc mai potrivit unde să-și ascundă comoara. Cui i-ar fi trecut prin cap vreodată să caute o cutie cu aur și bani, într-o curte de oameni atît de nevoiași ? Putea să tot vie cercetări și percheziții. La ei n-ar fi găsit nimic. Bună socoteală își mai făcuse ; dar rău o mai nimerise !

Bîrlig hămăia acum vesel, dînd din coadă și țupăind în jurul lui Neghiniță.

Iar domnul Jean Rătescu, gros și gîfîind, căzuse răpus pe un lădoi de scînduri, ud de apă și cu capul gol. Își ștergea nădușeala de pe frunte.

Își pierduse glasul. Prins asupra faptului, nu mai spunea nici pis. Tremura, se uita cu ochii rătăciți.

Neghiniță, mic și înfipt în fața lui, îl întrebă fără să clipească din ochi :

— Acum ne dați voie să mergem la telefonul dumneavoastră și să vestim poliția ?

Domnul Jean Rătescu i-a aruncat o privire uci-gașă. Pe urmă și-a ascuns obrazii în palme. Așa l-au găsit oamenii de la poliție. Așa l-au dus la cercetări și la judecată.

N-a trecut o săptămînă și s-au înfățișat doi trimiși, cu o geantă, să-l caute pe Neghiniță.

Veneau să-i predea premiul său, după lege, fiindcă a descoperit ascunzătoarea aurului și banilor străini !

— Dar eu n-am nici un merit ! rosti Neghiniță. Tot meritul e al lui Bîrlig !... El, cu nasul său și cu urechile, a dat de urmele făptuitorului...

— Cine e acest Bîrlig ?...

— Cățelul de față !

Bîrlig clătină voios din coadă.

Unul din cei doi trimiși vorbea zîmbind :

— Legea încă n-a făcut premii pentru căței, ori-
cît ar fi dînșii de Bîrlig și de bîrligați !... Încît pre-
miul ți se cuvine numai dumitale.

— Atunci am să-l împart eu cu Bîrlig ! Aceasta
am voie s-o fac ?

— Noi nu te putem opri ! zîmbi al doilea trimis.
Legea nu pomenește nimic despre așa ceva.

Adevărul este că împărțeala premiului a mers
altfel.

Bîrlig a intrat la porția zilnică de oase și de
carne. Iar mama lui Neghiniță a împărțit o parte
din premiu la toate celelalte patru familii din casa
lor galbenă și sărăcăcioasă.

Ba au mai dat ceva și lucrătorului străin, care
săpase groapa la canal, fără să bănuiască gîndul
ascuns al jupînului Jean Rătescu. El își îndeplinise
munca în chipul cel mai cinstit. Nu știa nimic.
N-avea nici o vină.

Domnul Jean Rătescu e în temniță. Ispășește
toate păcatele. Soața sa, umflată în blănuri, s-a fă-
cut nevăzută. Nevăzut s-a făcut și domnișorul Jorj,
cu bicicleta lui nichelată și cu mopsul cel cîrn și
rînjit, pe care îl asmuțea asupra copiilor săraci de
pe stradă.

Bîrlig a ajuns cunoscut de toată lumea.

I-a apărut și poza în ziare.

Chiriașii din casa cea galbenă și strîmtă îl în-
trebau :

— Ne ierți, Bîrlig?... Ne ierți că am fost răutăcioși cu tine? Ne ierți că rîdeam de coada ta bîrligată și de mutra ta caraghioasă?

Bîrlig dădea nedumerit din coadă.

— Mă ierți?... întrebă și mama lui Neghiniță, punîndu-i un taler cu oase înaintea. Mă ierți că te-am ocărît de atîtea ori pe nedrept, fiindcă mi se părea că mănînci pîinea de pomană, Bîrlig?... Ai dovedit că nu era așa!...

Bîrlig se uita țintă în ochii lui Neghiniță. Cu mutra sa grozav de caraghioasă se întreba și el:

— Pricepi ceva?... Eu nu știu ce au toți, de-mi cer mereu iertare! Să-mi spui mie cuțu, dacă înțeleg!...

Pe urmă, scîncea.

— Cum? se mira Neghiniță. Tot nu ești fericit și bucuros, amice Bîrlig?...

— Am eu un necaz! dădu Bîrlig amărît din coadă.

— Ce necaz?

— Îmi pare rău că s-a făcut nevăzut mopsul cel negru, cîrn și rînjit! Acum să poftească dumnealui la trîntă dreaptă! Acum cînd am căpătat și eu puteri! Să-i arăt eu cine sînt!

Neghiniță îl mîngîia.

— Lasă, Bîrlig!... Că ai arătat destul altora ce poți!... Am să-i scriu și tușei Lisandra! Să afle și dînșii. Și să povestească isprava ta dulăilor de sus, de la Poiana Cerbului!...

La stînga casei unde stătea Neghiniță, se înălța un adevărat palat.

Un palat de modă veche. Cu scări late și cu lei de piatră în capul scărilor, cu balcoane de fier și cu terase de marmură. Un palat măreț, în mijlocul unui parc întins ca o pădure.

Printre zăbrelele grilajului se zăreau alei presărate cu nisip galben. Se zărea un avuz cu apă țîșniitoare. Se vedeau pajiști verzi, bănci de piatră și chioșcuri de mesteacăn alb.

Frumos palat! Frumos parc! Frumoasă priveliște!...

Dar cine locuia înăuntru? Cine se bucura de toate? Cine se lăfăia în cele douăzeci și patru de camere și saloane?

Povestea lor era mai puțin frumoasă.

Odinioară palatul îl zidise un stăpînitor de moșii și păduri, vestit de bogat și nemaipomenit de chel-tuitor.

Mogoș Rahoveanu.

Cine nu auzise pe vremuri de Mogoș Rahoveanu? Cine nu-l știa pe atunci? Cine nu se minuna de trăsurile lui, de caii lui, de cupelele lui?

Nici nu prea trăia în țară. Spunea că țara noas-

tră e prea sălbatică pentru el. Se plimba mai mult prin străinătăți. Iar pe moșiile sale, țăranii trudeau din zori pînă în noapte, asupriți de biciul vechililor.

Țăranii arau. Țăranii semănau. Țăranii prășeau. Țăranii secerau. Țăranii treiereau și cărau grînele în hambare.

Pe urmă, vechilii vindeau roadele muncii lor cu preț bun și trimiteau banii stăpînului; ca să aibă ce risipi prin țări străine.

Mogoș Rahoveanu huzurea și cheltuia.

Țăranii tremurau iarna de frig în colibeze lor. Răbdau de foame. Răbdau de lipsuri. N-aveau școli pentru copii. N-aveau un spital pentru bolnavi.

Trăiau cu adevărat ca într-o țară sălbatică, așa cum spunea Mogoș Rahoveanu foarte senin, cu cugetul împăcat, ca și cum el n-ar fi purtat nici o vină.

La bătrînețe, ce s-a gîndit stăpînul moșiilor ! Hai să se întoarcă în această țară sălbatică ! Hai să-și vadă moșiile pe care nici nu le cunoștea, și de unde-i veneau banii de-a gata.

S-a întors, așadar, în țară. S-a întors cu nevasta și copiii, care nici nu știau bine limba țării. S-a dus la moșii. Nu i-a plăcut. Prea erau despoiați și flămînzi țăranii ! Prea urîte erău colibeze lor ! Prea desfundate drumurile !...

— Mai bine la București !... și-a zis el. La București tot se mai află ceva, care seamănă cu luxul din străinătate.

Zis și făcut !

Mogoș Rahoveanu a zidit palatul acesta în Bucu-

rești. A adus trăsuri, cupele și cai. A dat baluri și mese și petreceri, de s-a dus vestea.

Apoi, cînd a închis ochii, feciorii și fetele lui nu s-au lăsat mai prejos. S-au pus pe alte cheltuieli și pe alte risipe.

Se iviseră atunci automobilele.

Au cumpărat deci automobile. Au cumpărat cai de curse. Feciorii s-au însurat. Fetele s-au măritat. S-a născut alt rînd de copii, băieți și fete, nepoții și nepoatele lui Mogoș Rahoveanu.

Nici aceștia nu știau ce înseamnă munca. Nici lor nu le plăcea să calce pe la moșii.

Vechilii trimiteau banii la București, în loc să-i trimită în străinătate. Încolo nu se schimbaseră nimic. Țăranii asudau și gemeau mai departe la coar-nele plugului. Oricît munceau dînșii, nu le ajungea stăpînilor, fiindcă se înmulțiseră la număr. Iar vechilii, tot trimițînd bani, au început să vîndă din pămînturi și din păduri; pînă cînd averea a început și ea să se ruineze.

★

— Ce ne facem ?... s-au întrebat moștenitorii.

— Să mai strîngem din cheltuieli !... a zis fratele cel mai mare.

— Ba mai bine să... mai strîngă în chingă pe țărani ! rosti sora mijlocie. Mi se pare mie că s-au făcut niște leneși. Să se pună vechilii cu biciul pe dînșii !...

Vechilii s-au pus mai vrăjmaș cu biciul pe țărani. Dar o bucată de vreme, în palatul cu lei de piatră la scări s-au mai potolit și mesele, balurile și sindrofiile,

Moștenitorii bătrînului Mogoș Rahoveanu, feciorii și nepoții, fetele și nepoatele, făceau datorii în dreapta și stînga. Să muncească nici nu le trecea prin cap.

Nu erau deprinși cu așa ceva. Li se părea o rușine. Vorbeau mereu despre lenea altora.

— Să muncească țărani, căci asta e datoria lor ! Așa au apucat de cînd lumea !...

— Muncesc !... mărturisi învățătorul, venit la București după treburi. Muncesc peste puterile lor. Dar nu mai ajung la număr, ca să isprăvească atîta cît au de muncit.

— Scoateți atunci și copiii la muncă ! Să nu se învețe și dînșii niște leneși !...

Învățătorul îndrăzni să spună :

— Copiii din sat au început să vină la școală. Se țin de carte !

— Cum ? Ce spui ?... s-a supărat o nepoată de a lui Mogoș Rahoveanu. Carte le trebuie lor ? Cartea și școala nu sînt pentru niște ploduri de țărani cu opinci !...

— Se cunoaște că mata nu vii pe la țară să-l vezi ! clătină din cap învățătorul. Atunci ai ști că nici măcar opinci nu prea au copiii țăranilor. Umblă mai mult desculți !

— Foarte bine ! Să umble desculți, cum a umblat neam de neamul lor !

Bobiță Rahoveanu, cel mai rîzgîiat dintre nepoți, a pufnit în rîs :

— Adevărat !... Că doar n-au să umble cu pantofi de lac !...

Copiii țăranilor de pe moșii au umblat deci mai departe desculți.

Dar s-au dus la școală, așa desculți cum erau.

Treburile moșiilor mergeau tot mai prost. Moștenitorii cei cu pantofi de lac făceau alte datorii. Iar cînd ajunseră la strîmtoare, hop ! îi scapă o minune.

Vine vestea că pe-o moșie a lor, din județul Dîmbovița, s-a descoperit păcură. Chef și veselie ! Tăbărăsc inginerii. Sfredelesc pămîntul. Pun sonde. Scot petrol. Curgea păcura ca din izvoare. Sute și sute și mii de vagoane. Curgeau și banii la fel.

Moștenitorii s-au pomenit astfel peste noapte încă și mai bogați decît fuseseră înainte. Mai bogați decît a fost vreodată vestitul Mogoș Rahoveanu, bătrînul.

Pentru aceasta nu mișcaseră măcar din degetul cel mic. N-aveau nici un merit. Nici măcar nu învățase vreunul ingineria și știința petrolului. Ce nevoie aveau ? Munceau alții pentru dînșii.

Mai înainte, munciseră țăranii pe lanurile de grîu, de orz și porumb. Acum munceau lucrătorii de la sonde și de la rafinării, inginerii, maiștrii, sonatorii, mecanicii și contabilii.

Și oricît cheltuiau și risipeau, tot le mai rămînea.

Ce n-au cumpărat ? Ce n-au făcut ? Ce n-aveau ?

Automobile și plimbări în străinătate. Covoare scumpe și haine, blănuri, cristale și tacîmuri de argint. Tot ce visau noaptea, ziua li se împlinea.

Cînd deschideau ochii în pat, pe la amiază, atîta se întrebau :

— Oare ce mai facem astăzi? Unde ne mai plimbăm?

Slujnica aducea cafeaua cu lapte, cozonac, frișcă și unt, pe tava de argint.

— Care automobil să tragă la scară, azi?... întreba dînsa.

— Cel albastru !...

— Ba nu !... Cel negru ! spunea unul din moștenitori. M-am săturat de cel albastru. N-are arcurile îndestul de moi !...

Iată însă că o dată cu vremurile s-au schimbat și lucrurile. Tot ce este pe pămîntul țării și în pămîntul țării : păduri, păcură, cărbune, aur, fier, toate vor fi ale țării și ale celor ce muncesc. Hm !... Cam slută treabă pentru cei care n-au muncit nici-odată !

Moștenitorii au dat din colț în colț. Au intrat la grijă. Și-au făcut socoteli. S-au scărpinat în cap. Dar aveau bani în străinătate. Aveau pietre scumpe. Așa încît, de legea nouă nu le păsa decît pe jumătate. Li s-au dus sondele. Le-au rămas banii. Le-a rămas palatul. Le-au rămas și automobilele.

Feciorul cel mai mare, care acum era însurat și avea copii, a spus soției sale :

— Noroc că mama nu este cheltuitoare ca noi ! A adunat mulți bani !... Partea sa din moștenire a fost cît a noastră, a tuturor, împreună. Poate ne lasă nouă toată averea ei la moarte !...

Soția căzu pe gînduri.

— Ai dreptate !... zise. Numai de n-ar lăsa moștenirea celorlalți frați ai tăi și la celelalte surori !...

— Să fim cu băgare de seamă.

— Să fim !...

— Pune-te bine pe lângă dînsa...

— Am eu grijă !...

Într-adevăr, văduva lui Mogoș Rahoveanu nu murise. Era o bătrînă de optzeci de ani trecuți. Și ea era zgîrcită, zgîrcită, zgîrcită, cum nici nu se mai afla altă zgîrcită pe lume. Nu cheltuisese nimic din partea sa din avere, așa cum îi rămăsese de la Mogoș Rahoveanu, încă din vremurile vechi.

Avea o singură slăbiciune. Pisicile. Poate vreo douăsprezece pisici de toate soiurile.

Ceilalți din familie aveau slăbiciune pentru căței.

Poate vreo doisprezece căței de salon. Care de care mai mofturoși. Care de care mai pieptănați, cu zgărzi de argint și cu surtucașe de postav, iarna, cînd copiii zgribuleau de frig, în ger și viscole.

Moștenitorii lui Mogoș Rahoveanu au pus din nou nițel frîu risipelor. N-au mai cumpărat alte automobile. Nu s-au mai dus în străinătate, fiindcă legile nu îngăduiau oamenilor care nu muncesc să risipească peste graniță banii muncii de alții. Le ajungeau sindrofiile și mesele de acasă.

Seara, luminile din sălile palatului nu se vedeau de departe, din stradă, căci acum trăgeau perdele groase la geamuri. Dar înlăuntru tot muzică. Tot dans. Tot joc de cărți și sticle de șampanie. Toate pe ascuns, în taină.

Numai că acum, toți se pîndeau unii pe alții. Toți se gîndeau cui avea să lase partea sa de moștenire bătrîna Sultana Rahoveanu, cea zgîrcită. Toți

se arătau foarte supuși și drăgăstoși cu dînsa. Toți îi alintau pisicile și le dezmierdau, ca să-i fie pe plac.

Intrase o vrajbă ascunsă între dînșii. În față își zîmbeau. Dar pe dindos, unel-teau unii împotriva altora, mî-nați de lăcomia banului.

Bătrîna Sultana Rahoveanu,

mama și bunica tuturor, tăcea și clătina din cap. Era scîrbită și dînsa de atîta prefăcătorie.

Nu voia să mărturisească anume ce are de gînd și cui să lase averea după moarte.

Acum mai era și cam surdă. Cînd întreba cineva, se prefăcea și mai surdă.

— Ce spui, nepoțico?... Mai zi o dată, că n-am auzit bine !...

— Ne-au luat sondele și rafinăria, bunico !... repetă nepoata. Zice legea că sînt ale țării !

— Așa o fi, dacă zice legea ! mormăia bătrîna. De ce n-ați economisit ?

— Dar era dreptul nostru, bunico !

— N-aud bine ! Care drept ? Nu v-am văzut pe nimeni muncind !

Nepoata dădea fuga să spună celorlalți nepoți și celorlalte nepoate :

— Bunica s-a făcut bolșevică la bătrînețe ! Nu te mai poți înțelege cu dînsa... Vorbește tot de muncă !...

— Hm ! Să știți că are să ne facă pocinogul !

— Cum, adică ?

— Are să lase averea cine știe cui ! Se duce pe copcă palatul nostru ! Jumătate e partea sa. Să fim cu ochii în patru !

— Să fim !...

Bătrîna zîmbea cu buzele sale uscate. Se făcea că nu aude și că nu înțelege.

Din fundul jîlțului, chema pisicile în jurul său. Cel puțin pisicile nu așteptau nici o moștenire de la dînsa. Torceau și se culcau pe genunchi. Nu cunoșteau fățarnicia.

Neghiniță aflase și el despre toate acestea, de la bucătăreasa palatului de alături.

Bucătăreasa venea la dînșii cu suluri albe de pînză. Iar mama lui Neghiniță croia și lucra șorțuri pentru jupînesele din palatul Rahovenilor ; cearșafuri și fețe de perne pentru așternutul oamenilor de serviciu. Se cunoșteau de mult. Bucătăreasa destăinuise multe mamei lui Neghiniță.

— Of și iar off !... ofta dînsa. Greu este să fii slugă la niște oameni așa de mofturoși. Greu este să fii slugă la oricine ! Dar încă la asemenea stăpîni ? Nimic nu le mai place ! Nimic nu-i mai mulțumește !... Numai strîmbă din nas ! Sparg și aruncă și ocărăsc ! Mi-au scos sufletul...

Mama lui Neghiniță s-a mirat.

— Eu credeam că-s fericiți ! Ce le mai lipsește ?

— Nu le lipsește nimic ! Dar tot nu le-ajunge cît au... Pe dinafară se pare că-i frumos palatul ! Și chiar e frumos ! Însă pe dinăuntru, ca mărul cel rumen, mîncat de viermi la miez... Dacă toate lighioanele din casă, dacă toate mîțele și cățele ar avea glas să vorbească, apoi multe ar mai avea ele de spus ! Multe cîte le văd și le aud !... Multe și urîte !...

Neghiniță ascultase fără să vrea. Nici nu s-a gîndit el bine la tot ce povestea bucătăreasa de la palatul de alături. Citea o carte. Mai strașnice erau întîmplările din carte. Și cu mai înțeleaptă învățătură.

Cu toți copiii din palatul și din parcul Rahovenilor nu ducea nici un război. Nu erau ca domnișorul Jorj Rătescu, vecinul din dreapta.

Nu asmuțeau cîinii. Nu se luau la ceartă.

Dar nu-i putea suferi, fiindcă se uitatu de sus. Nici nu voiau să se amestece cu lumea de pe strada lor. Se credeau coborîți din cer.

Odată a ajutat să se ridice o fetiță care lunecase pe ghețuș astă-iarnă. Fetița, cu blănița albă și cu manșon alb, poate că s-a gîndit să-i mulțumească.

Dar mama fetei a oprit-o :

— Te poftesc ! Nu sta de vorbă cu orice gură-cască de pe stradă ! Așa se capătă obiceiurile proaste !

Neghiniță a roșit pînă în vîrful urechilor. N-a uitat-o aceasta ! Mai întîi că el nu era un gură-cască de pe stradă. Mai apoi, el nu avea obiceiul proaste.

— Bine !... s-a hotărît el, depărtîndu-se. Va veni vremea să plătesc. Și am să plătesc în așa fel, ca să vă rîdă și mîțele ! Toate cele douăsprezece pisici ale voastre !...

Cînd a luat el asemenea hotărîre, nici prin gînd nu-i trecea că are să se întîmple chiar așa. Spuse și dînsul o vorbă, într-o doară, la necaz. Însă hazul cel mare e că într-adevăr, nu după multă vreme au rîs și mîțele.

Ba au făcut mai mult decît să rîdă.

Au vorbit ! Au vorbit în gura mare. Au spus tot ce-au avut de spus. Tot ce-au văzut și tot ce-au auzit în palatul acelor moștenitori lacomi de bani și iar bani.

Numai puținică răbdare, să vedeți cum și cînd...

Era într-o duminică dimineața. La sfârșit de toamnă și la început de iarnă. O dimineață friguroasă.

Ningea molatic. Fulgii se legănau ușor în văzduh. Pe ramurile goale și negre se așternuseră flori de zăpadă. Flori albe și reci.

Mama lui Neghiniță a ridicat colțul perdelei. S-a uitat pe fereastră, afară. A scuturat-o un fior. Tușea. Răcise cu o zi înainte.

A întrebat :

— Neghiniță, tu ai lecții grele pe mâine ? Ai mult de învățat ?

— Nu, mamă !... a răspuns Neghiniță. Lecțiile sînt ele cam grele ! Dar pot spune că le-am și învățat. Le-am învățat din clasă...

— Atunci, ai timp ?

— Am.

— Vreau să te rog ceva...

— Mai este nevoie să mă rogi, mamă ?... zîmbi Neghiniță. E destul să dorești, iar eu mă supun...

Mama lui Neghiniță îl amenință cu degetul, în glumă :

— Haide-haide !... Mi se pare mie că ai cam ghi-
cit și ești gata s-o pornești la hoinăreală pe stradă,
cu prietenul tău Bîrlig !... Nu-i așa ?

— Ba, ca să spun drept, cam așa e, mamă !...
N-ar fi păcat să clocesc în casă, pe o vreme ca
asta ?...

Arătînd două pachete învelite cu îngrijire în
hîrtie albă, mama lui Neghiniță rosti :

— Uite ce e, dragă Neghiniță !... Văd și eu că
ție îți vine să te plimbi. Mie însă nu ! Eu nu pot
ieși din casă. Mă tem să nu răcesc mai rău... Încît,
te rog să duci pachetele acestea la locurile cuve-
nite... E tot ce-am lucrat eu o săptămînă întreagă.
Am cusut, am spălat, am călcat !...

— Bine, mamă ! Nimic mai ușor !... Numai să
știu unde să le duc...

Mama lui Neghiniță a pus un pachet la o parte,
lămurind :

— Acestea sînt cămășile doctorului Dima... Știi
unde stă ?...

— Știu !... se bucură Neghiniță. Știu, fiindcă am
mai dus și altădată lucruri la dînsul !...

Știa și se bucura din toată inima. Laboratorul
doctorului Dima îl minunase întotdeauna. Avea ce
vedea înăuntru. N-are să bată drumul degeaba.

Pe urmă, mama lui Neghiniță arată celălalt pa-
chet mai mare și mai greu.

— Aci se află cearșafurile și șorțurile pe care
le-am lucrat pentru prietena mea, Ileana, bucătă-
reasa de la palatul de alături !... Le lași, să le
duci mai tîrziu... Acolo, boierii... se scoală pe la
amiază !... Începi cu doctorul Dima ! Te duci și pre-

dai pachetul. Te întorci și vii apoi să-l iei pe cestă-lalt... Ne-am înțeles ?

— Da, mamă !... Treabă de un ceas, un ceas jumate. Numai că am să te rog și eu ceva, mamă !

— Să aud...

Neghiniță și-a dat la o parte cu mîna moțul de păr din frunte.

Apoi, mic și înfipt, a pus și el condiții :

— Mă duc, mamă !... Dar te rog să m-ascuți și pe mine. Nu te mai zbate pentru mîncarea mea, ca să răcești mai tare. Mie îmi ajunge o bucată de pîine și o felie de brînză ! Stai mai bine lîngă sobă... Uite, trag eu scaunul !...

Neghiniță a tras scaunul lîngă sobă. Focul duia și trosnea înăuntru. În odăița lor strîmtă era cald și plăcut.

Acum, în toată casa cea mică și galbenă ardeau focurile în sobe. Toți s-au pregătit de iarnă. Viața începuse a se iefteni.

Așa că acum, Bîrlig și Neghiniță țineau amîndoi fruntea sus. Arătaseră ce pot, de cînd se întîmplaseră peripețiile lui Jean Rătescu, îmbogățitul de război. Încît Bîrlig mai ținea și coada în sus, nu numai fruntea. Parcă o bîrligase și mai grozav.

Neghiniță a așezat scaunul lîngă sobă. A mai îngrămădit un braț de lemne. A așteptat s-o vadă pe maică-sa așezată la gura sobei. A învelit-o cu o pătură pe picioare. A împins alături o măsuță rotundă, cu paharul de ceai fierbinte pe tavă.

Apoi a îmbrăcat paltonașul cel nou. A sărutat mîna, a luat pachetul doctorului Dima și l-a strigat pe Bîrlig :

— Hai!... Hai, amice la drum, să faci mișcare! Hai, că ai început să te îngrași mai cumplit decât jupînul Jean Rătescu!

Bîrlig era gata, la ușă. Simțise că e rost de plimbare. Dînd din coadă, ar fi vrut poate să spună:

— Hai!... Eu eram gata demult! N-am nevoie să îmbrac palton și să pun mănuși! Le am puse toate pe mine din născare!... Și te poftesc, să nu mă asemuiești cu unul ca Jean Rătescu!

Aceasta ar fi vrut poate Bîrlig să spună. Dar fiindcă n-avea glas, s-a mulțumit să dea din coadă și s-o ia înainte, pe ușă.

În stradă ninge. Fulgii fluturau alene. Se agățau în ramuri. Se agățau în gene, cu o gîdilare plăcută. Pe asfalt, însă, se topeau. Era friguroasă dimineața. Dar nu era încă îndestul de ger, ca în toiul iernii.

Lumea se afla puțină și rară. Trecătorii nu se îmbulzeau. Tramvaiele erau aproape goale. Cînd și cînd, un automobil.

Bîrlig nu mai avea de ce să se sperie și să dea bir cu fugiții în unghere, ca în cele dintîi zile, cînd sosise de la Poiana Cerbului și din singurătățile munților. De altfel, acum se deprinsese și el cu orașul. Știa străzile. Cunoștea piețele. Trecea de pe-o parte pe alta, pe semnele albe pentru pietoni.

Se făcuse un cîine tîrgoveț. Și se simțea în putere.

Nu-i mai păsa de mopșii cîrni și rînjiți, cînd mîrîiau hărțăgoși la dînsul.

Le răspundea la fel:

— Caută-ți de drum, că acuși te alegi cu tăvăleala de la bădia Bîrlig! Ce ai de împărțit cu mine?...

Iar cîinii cei colțoși își căutau de drum.

Vedeau ei că lui Bîrlig acum nu-i mai suflă nimeni în borș. Avea o fire dîrză ca a lui Neghiniță. Era și el mic și înfipt. Fuseseră făcuți unul pentru altul.

Amîndoi mergeau alături, prin ninsoarea moale și rară. Bîrlig clămpănea cîte un fulg, care îi gîdila nările. Neghiniță ferea pachetul alb, să nu se ude. Au trecut așa pe-o stradă, pe-a doua și pe-a treia, pînă ce au ajuns la casa doctorului Dima.

— Dumneata aștepți cuminte la ușă!... a spus Neghiniță. Nu-i nevoie să intri!...

— Bine, aștept! Ce pot să fac?... a dat Bîrlig din coadă, așezîndu-se pe scări.

Neghiniță a sunat. A așteptat și el. A mai sunat și a doua oară. Nu se ivea nimeni. A încercat ușa. Ușa s-a deschis. Atunci a intrat cu sfială în săliță. A tușit. A făcut vuiet cu tălpile. Iarăși nu se arăta nimeni.

Bătu în ușa unde știa că e laboratorul doctorului Dima.

— Intră!... Cine e?... răsună glasul doctorului. Neghiniță a pășit înăuntru.

Doctorul Dima era întors cu spatele, la masa lui de lespezi albe. Purta un halat alb. Și era aplecat deasupra unui glob de sticlă, sub care ardea o flacără albastră...

— Cine e?... întrebă din nou doctorul Dima, fără să se întoarcă.

— Eu ! Neghiniță !...

— A ! Tu ești, Neghiniță ?... Ai venit cu rufe ?... Așteaptă o clipă, că eu nu pot să mă mișc de aici...

Neghiniță a așezat pachetul pe un scaun. Pe urmă s-a apropiat, înconjurînd masa de lespezi. Voia să vadă și el la ce lucrează doctorul.

Doctorul Dima era un bătrîn slab și mic de stat. Avea o frunte mare și rotundă, cu o şuviță de păr alb deasupra și o bărbiță ascuțită, cu alt smoc de păr alb. Purta ochelari foarte groși și bulbucați. Din dosul sticlelor privirea ochilor albaștri strălucea întotdeauna cu bunătate.

Altădată doctorul Dima lăsa lucru și îi plăcea să stea de vorbă cu dînsul. Îi arăta minunății din laboratorul său. Microscopul unde se vede picătura de apă mărită de mii și mii de ori, cu vietățile mărunte din apă, despre care nimeni n-are habar cînd bea. Îi arăta apoi picături de sînge, frunze tăiate cu țesutul lor și alte multe, cîte nici nu-i mai trec omului prin minte. Atunci îi explica și-i vorbea despre toate. Căci îi era dragă agerimea lui Neghiniță și răspundea zîmbind la întrebările lui.

Acum n-avea vreme. Se uita cu încordare la lichidul verde din globul de sticlă. Se uita mereu la ceasul pus pe lespedea albă. Își ciugulea bărbița ascuțită, iar cu mîna cealaltă mereu îndepărta și mereu apropia flacăra verde dedesubt.

După un timp, vorbi fără să ridice ochii :

— Dragă Neghiniță, astăzi n-ai cam nimerit-o bine !... Văd că nu isprăvesc repede, ca altădată...

Am o lucrare foarte însemnată, la care mă căznesc de azi dimineață, de la patru... Așa că nu-i chip să stăm de vorbă ca altădată ! Te aștept cu plăcere, duminica viitoare !... De ce n-a venit mama ta cu lucrurile, Neghiniță ?

— E bolnavă.

— Bolnavă ?... Dar ce are ?...

— Tușește ! E răcită... O doare capul...

— Hm !... Să-i dăm un leac ! Să-i dau eu un leac, ca să-i treacă toată răceala într-un ceas... Doar nu degeaba spune lumea că sînt un fel de vrăjitor !... Am tot soiul de leacuri... Nici nu le bănuiește lumea pe toate !...

Doctorul Dima zîmbea netezindu-și bărbița ascuțită.

— Eu nu mă pot mișca de aici !... a zis el. Tot ce lucrez de șase ceasuri rămîne pierdut, dacă mă desprind o singură secundă de la aparatele mele... Uite ce te rog eu să faci, dragă Neghiniță !... Du-te la dulapul din fund, cu geamul de sticlă.

— Dulapul cel alb, ori cel negru ?... întrebă Neghiniță, privind în fundul laboratorului.

— Dulapul cel alb ! Deschide ușa. Numeri al patrulea borcan din stînga. Scoți capacul și iei trei prafuri în hîrtioarele roșii. Ai înțeles ?

— Da !...

— Al patrulea borcan din stînga, nu din dreapta !... Fiindcă în al patrulea borcan din dreapta se află un praf care chiar că ar face lumea să creadă că sînt vrăjitor... Un praf grozav !... Cel mai năzbîtios praf din lume ! Nu pentru oameni. Pentru ani-

male... Ți-oi povesti eu, altădată! Acum, ai priceput?... Al patrulea borcan din stînga...

Neghiniță s-a dus pînă în fundul laboratorului. A deschis dulapul. A numărat al patrulea borcan din stînga. A scos capacul. A luat trei prafuri și a închis toate la loc. Apoi s-a întors la masa unde lucra doctorul Dima. Le-a arătat. Doctorul nici nu și-a ridicat privirea. Era cu ochii la lichidul din globul de sticlă și cu gîndul la experiența sa.

A spus :

— Dai mamei tale să ia cîte un praf la fiecare sfert de ceas. În lapte cald. Mă asculți?... Topit în lapte cald!... Pe urmă, în trei sferturi de ceas, se face sănătoasă ca mine și ca tine... Banii pentru rufe sînt în plicul cel galben de pe masă...

Neghiniță a înțeles că nu mai are pentru ce înțîrzia. Aici, numai încurca treburile. A mulțumit, deci, luîndu-și ziua bună.

— Duminica viitoare, Neghiniță!... rosti doctorul Dima, cu nasul scufundat în sticlele sale. Te aștept!...

— Da, domnule doctor!... Mulțumesc. Duminica viitoare!

Bîrlig îl aștepta afară, la ușă.

Amîndoi au luat-o repede la picior pe stradă. Neghiniță strîngea cu pumnul în buzunar cele trei prafuri făcătoare de minuni. Abia aștepta să ajungă mai repede acasă. Nici nu se mai uita la trecători, la ninsoare, la tramvaie, la vitrine.

Acasă, cînd a intrat pe ușă, era gata să strige :

— Mamă!... În trei sferturi de ceas, te fac sănătoasă! Uite ce ți-a trimis domnul doctor Dima!...

Dar mama lui Neghiniță ațipise pe scaun, doborâtă de boală și de căldură. Atunci Neghiniță a început să umble în vârful picioarelor. A făcut semn și lui Bîrlig, cu degetul la buze, să se aștîmpere în ungherul său.

El a pregătit o ceașcă de lapte cald. A turnat praful. L-a așteptat să se topească.

Iar cînd se apropiase cu ceașca în mînă, să-și deștepte mama și să-i dea doctoria, hop ! se împiedică într-un lemn de lîngă sobă. Și hop ! că varsă jumătate din ceașcă jos. Neghiniță a înghițit un nod de necaz. Bîrlig a înghițit și el.

Dar nu un nod de necaz. A înghițit laptele de jos. S-a repezit din colțul său și a început să lînchiască laptele cald.

Lui Neghiniță i-a trecut necazul, văzînd cît de amarnic înfuleca. Îi venea să rîdă și n-avea cu cine.

Pe urmă s-a așezat pe un scaun, lîngă sobă, așteptînd să se trezească maică-sa și să-i dea doctoria.

Cînd colo, în loc să se deștepte mama lui Neghiniță din somn, a ațipit el. Iar prin somn, îndată a visat că Bîrlig începuse să vorbească.

Parcă se așezase poponeț pe coadă și parcă spunea :

— Bun a fost laptele, prietene Neghiniță ! Și bun praful doctorului Dima !... Păcat că era prea puțin... (Bîrlig parcă vorbea chiar omenește. Căpătase parcă glas cu adevărat).

Și Neghiniță s-a speriat așa de grozav prin vis, încît era să cadă de pe scaun. Își dădea seama că

visează, dar nu se putea trezi. Cît despre Bîrlig, el vorbea și trîncănea înainte.

— De ce te miri ?... îl întreba parcă Bîrlig. Toți spuneau că numai nu vorbesc. Uite, acum vorbesc !... Bine că mi s-a dezlegat și mie limba. Multe mai aveam eu de spus, Neghiniță !... Hehei ! Încă de cînd m-ai cules tu de pe drum !... Să-mi spui mie cuțu, dacă n-am să le istorisesc pe toate !... Ba încă am să mai spun și prostii !... Cum ? Numai oamenii să spună prostii ?... Cîte am auzit eu, n-am atîta păr în coadă !... Și tot prostii numai pe socoteala cîinilor... Ba că umblăm cu covrigi în coadă !... Ba că o să faceți sită de mătase din coada noastră !... Ba că nu vă place brînză bună în burduf de cîne ! Ba că ne tăiați nouă, cîinilor, frunze ! Ba că avem inimă de cîne... Ba că nu vă împăcați ca mîța cu cîinele ! Ba că vîntul bate și cîinii latră ! Ba că nu e numai un cîne scurt de coadă ! Ba că prostul îi mănîncă cîinii din traistă ! Ba că satul cutare a rămas fără cîini... Frumos era să vorbiți pe socoteala noastră, fiindcă n-avem glas ?... Ia spune, Neghiniță ! Ca să vorbim, nu de la om la om, de la om la cîne !...

Neghiniță înlemnise prin vis, rezemat de sobă. Noroc că mama doarme mai departe ! Altfel, ce spaimă ar mai trage ! își spuse el prin vis.

Scărpînîndu-și moțul de pe frunte, Neghiniță se dumeri în sfîrșit tot prin somn și prin vis. El era cu toată isprava ! El numărase greșit borcanele din dulapul doctorului Dima. Doctorul îi spusese al patrulea borcan din stînga dulapului. El numărase al patrulea borcan, din stînga sa, cum stătuse cu fața

la dulap. Mare drăcie !... Cum s-o scoată la capăt ?...
Și ce are să zică doctorul Dima ?...

Dar prin vis, parcă Bîrlig se apropiase de dînsul și îl atinse cu laba.

Rosti cu glas slab :

— Mai dă-mi nițel lapte, Neghiniță !... Mai dă-mi, că mi se stinge vocea... Uite, abia mai șoptesc !... Tocmai cînd mă înnădisem și eu la vorbă... Te rog ! Numai cîteva picături... mai am eu ceva de spus... Un secret, Neghiniță... Te rog... te rog... te ro...

Glasul lui Bîrlig se stinsese cu totul. Era din nou numai un cîine care se scîncea. Parcă avea lacrimi în ochi.

Neghiniță se trezi și se frecă la ochi. Își veni în fire. S-a uitat la maică-sa care dormea pe scaun, cu picioarele înfășurate în pătură. Se hotărî să ducă mai întîi pachetul la bucătăreasa palatului de alături, ca să scape de o grijă. Apoi va trage o fugă la doctorul Dima, să ceară un praf în locul celui vărsat. Și va istorisi tot visul.

Bîrlig îl zorea cu laba, rugîndu-l parcă din ochi, acum din nou fără glas :

— Mai dă-mi, Neghiniță !... Te rog, mai dă-mi și rămășița de lapte de pe fundul ceștii !... Ai milă de mine...

— Deocamdată nu se poate, amice Bîrlig !... a spus zîmbind, Neghiniță. Aceasta se întîmplă numai prin vis.

Neghiniță a îmbrăcat iarăș paltonul gros, a luat celălalt pachet și au pornit amîndoi la palatul de alături.

Aici nu mai mergea cu dragă inimă ca la doctorul Dima. Știa că nu întâlnește chipuri prietenoase. Numai niște leneși și îngîmfați, care se uita de sus.

Intrînd pe poarta parcului, l-a și luat la rost un domnișor îmblănit. Plimba un cățel de salon, legat cu curelușe și îmbrăcat cu surtucaș de postav verde.

Strigă la dînsul :

— Unde mergi cu javra aceasta ?... Nu e voie să intri în parc cu toate jigodiile !...

Neghiniță își mușcă buzele. Dar n-avea încotro. Era în curte străină. S-a supus. S-a întors pînă la poartă și l-a poftit afară pe Bîrlig :

— Așteaptă-mă aici !... N-am ce-ți face. Tu nu ești cîine boieresc, cu surtuc de postav !...

Bîrlig mîrîia :

— Ah ! Și iar ah !... voia parcă să spună ca în vis. Cum mi-am pierdut eu glasul ! Păcat ! Păcat că s-a părăduit pe jos rămășița din sticla vărsată. Altfel, ți-aș arăta eu cum se cuvine să răspunzi unui asemenea înfumurat !...

— Răbdare, amice Bîrlig ! șopti Neghiniță. Se află ac pentru toate cojoacele și pentru toate surtucașele !...

Și fără să-și dea seama, pipăi în buzunar cu mîna liberă cele două prafuri. A străbătut aleea. A intrat în palat pe scara de din dos. A rătăcit pe scări și pe coridoare, pînă ce-a descoperit-o pe Ileana, bucătăreasa.

Bucătăreasa era amărîtă afară din cale. Avea ochii în lacrimi. O ocărîse stăpîna pe nedrept. Încă

îi mai aruncase și cu
o farfurie în cap. Pe
urmă, îi pusese farfuria
la socoteală.

Ștergându-și lacrimile
cu colțul șorțului, zise
într-un sughiț de plîns
abia stăpînit :

— Mai așteaptă nițel, Neghiniță !... Întîi să dau mîncare pisicilor și cățeilor. Că iar capăt ocară și batjocură !... Pe urmă, număr eu după listă cearșafurile și șorțurile trimise de maică-ta. Mă duc sus și cer bani pentru plata lucrului...

Neghiniță s-a așezat pe-o margine de scaun să aștepte. Ileana a pus în farfurii mîncarea pentru pisici și pentru căței. A sosit și cățelul cel cu surtucaș verde.

Apoi, bucătăreasa a urcat sus, cu pachetul și cu lista în mînă.

Rămas singur, Neghiniță se uită la pisici și la căței cum mîncău.

Pe urmă, din nou l-a toropit somnul, doborît de căldură. Și din nou, prin vis și prin somn, și-a adus aminte de prafuri și de vorbele Ilenei, auzite într-o zi : „Dacă toate lighioanele din casă ar avea glas să vorbească, apoi multe ar mai avea de spus ! Multe, cîte le văd și le aud ele !... Multe și urîte !...”

Neghiniță nu-și mai găsi astîmpăr prin vis. Îl frigea scaunul. Ispita era prea mare. Nu-l mai răbda inima.

Visă că a scos din buzunar cele două prafuri și că le-a presărat în mîncarea pisicilor și a cățeilor. Parcă se așezase apoi la loc așteptînd.

La început, se făcea prin vis că pisicile și cățelei înfulecau fără să simtă nimic deosebit. În timpul acesta se făcea prin vis că Ileana s-a întors.

A intrat în bucătărie și o fată din casă. A intrat și un șofer.

Deodată o pisică roșcată vorbea răstit :

— Dă-te la o parte, cotoiule ! Ce-mi iei osul meu ?

Cotoiul a răspuns :

— Tacă-ți gura, că acum te pîrăsc cum ai mîncat smîntîna de pe oale !...

— Ia, nu vă certați !... strigă a treia pisică.

Ileana, bucătăreasa, a scăpat tava din mîină. A scăpat și fata din casă un pahar, care s-a făcut țândări. Șoferului i-a căzut pipa din gură.

Se uitau unul la altul. Se uitau la mîțele care vorbeau. În schimb își pierduseră oamenii glasul.

Cînd l-au căpătat la loc, au început a răcni și a fugi pe scări să ducă veste :

— Minunea minunilor ! Săriți, oameni buni, că vorbesc lighioanele !...

— Vrăjitorie !...

— Aceasta nu s-a mai pomenit ! Vorbește pisica ! Vorbește cotoiul !...

Ușile au rămas deschise. Pisicile și cățelei au plecat sus, vorbind cu glas tare :

— Hai, că ne-a venit și nouă rîndul să spunem ce avem de spus !...

— Să mă lași pe mine întîi !... strigă cotoiul cel alb.

— Ba nici gînd !... se împotrivi cățelul cu surtucaș de postav verde. Mîțele n-au cuvînt !... Noi cățelei întîi !

— Pace între dobitoace !... rosti cu glas gros alt cățel mic ca un pumn, încît era de mirare de unde iese glasul, parcă dintr-o bute. Pace între dobitoace !...

O pisică pufoasă și cenușie se pițigăi indignată :

— Te poftesc !... Fii mai politicos !... Nu mai sîntem dobitoace...

— Da' ce ești, domnișoară ?...

— Domnule, măsoară-ți cuvintele !... Te spun la mama...

Glasurile s-au îndepărtat pe scări.

Abia, acolo, sus, în saloane și în celelalte încăperi ale stăpînilor, a fost dandanaua cea mare.

— Bunico !... Bunico !... au dat buzna nepoatele în odaia unde se afla Sultana Rahoveanu în jîlt. Bunico !... Au înnebunit pisicile mătăle !... Au început să vorbească. Vorbesc lucruri urîte !... Spune-le să tacă...

— De ce să tac ? s-a burzului cotoiul cel alb. Te temi să nu spunem tot ? Vă temeți să nu spunem cum ne mîngîiați în fața bunicii voastre și cum ne loviți cu piciorul cînd nu vă vede ?...

— Nu e adevărat ...

Pisica pufoasă și cenușie se apropie de nepoata Sultanei Rahoveanu și strigă ascutit :

— Nu e adevărat ? Uită-te în ochii mei și repetă încă o dată !... Nu e adevărat că scotociți în sertarele bunicii voastre ca să-i șterpeliți inelele și brățările ?... Nu te-am prins eu săptămîna trecută ?

Tremurînd de ciudă, nepoata Sultanei Rahoveanu bîlbîia :

— Să nu minți. Te rog să nu minți !...

— Eu mint ?... zise pisica, strîngînd din umeri. Nu vezi că te bîlbîi ?... Nici nu mai știi să vorbești !

Alt cotoi, cel mai bătrîn dintre toți, păși foarte grav și rosti cu o voce puternică, de bas :

— Nu minte !... O spun eu, pe cîntea mea de

cotoi ! Şi nici eu nu mint, cînd pot jura că l-am văzut pe Galea Rahoveanu deschizînd sertarul cu chei false.

— Eu ?... strigă Galea Rahoveanu. Cum îndrăzneşti ? Măgarule !...

Cotoiul vorbi cu demnitate :

— Domnule, eu nu sînt măgar ! Eu sînt cotoi !

— Să fii al naibii !... bombăni Galea Rahoveanu.

— Chiar sînt !... Sînt un cotoi al naibii ! Şi ca atare pot jura cum te-am auzit sfătuindu-te cu nevasta... Şi pot jura cum v-am văzut pe amîndoi, intrînd noaptea să căutaţi împreună în sertar... Am auzit ce căutaţi... Testamentul !... Actul, ca să ştiţi voi cui lasă averea...

— Haha !... izbucni în rîs o pisică vărgată. Aceasta am auzit-o şi eu !...

— Şi eu !...

— Şi eu !

Toate strigau într-un glas.

Iar în celelalte încăperi, căţei spuneau şi dînşii cele ce aveau de spus. Tot ce-au auzit şi tot ce-au văzut, fără să-i ia nimeni în seamă.

Era o gălăgie nemaipomenită. Nemaipomenită era şi zăpăceala moştenitorilor daţi de gol.

Bătrîna Sultana Rahoveanu asculta din fundul jilţului. Cu braţele încrucişate pe piept, clătina din cap şi strîngea din buzele subţiri de zgîrcită. Se uita pe rînd la pisici şi la nesăţioşii moştenitori, la risipitoarele sale fiice şi la risipitorii săi gineri şi feciori, la nepoţi şi la nepoate, scrişnind din dinţii falşi.

Tîrziu cînd toate lighioanele şi-au pierdut glasul

ca Bîrlig, fiindcă praful își pierduse puterea, vorbi apăsător :

— Haha ! Nu-i ceva nou pentru mine ! Mă așteptam, fiindcă vă cunosc. Dar nu vă mai frământați degeaba pentru viitor. Aflați că nu las nimănui nici o moștenire ! Nici un ban... Care a risipit, să rabde !... Care m-a înșelat, să rabde... Eu am strîns, și tot ce-am strîns am ascuns în pămînt... Să nu se mai bucure nimeni după mine !... Nici eu, nici alții...

Cotoiul cel mare și alb se mai linsese pe bot de-o picătură. Încît mai căpătase nițel glas, spunînd :

— Foarte bine !... Lasă-i să se lingă și dînșii pe bot ! Dar n-ar fi mai omenește, bunică Sultana, să lași moștenirea pentru școli ? Pentru copii ? Să faci o faptă bună înainte de moarte ?...

— Nu dau nimic !... a răspuns bătrîna zgîrcită. Iar tu, cotoiule, de aceasta ai căpătat glas ? Ca să mă înveți pe mine ce trebuie să fac ?

Cotoiul parcă ar fi voit să mai spună ceva. Dar iarăși nu mai avea glas...

— Ce e, Neghiniță ? Ai adormit și visai ? întrebă Ileana bucătăreasa, zîmbind.

Neghiniță a sărit de pe scaun. S-a frecat la ochi. S-a uitat buimac în toate părțile.

Pisicile isprăviseră de mîncat și se lingeau pe bot. Se lingea și cotoiul cel alb. Se lingeau pe bot și căței...

Totul nu fusese decît un vis. Dar ce vis mai năzdrăvan decît tot ce visase el pînă atunci !

— Păcat !... a spus el, pregătindu-se de plecare. Păcat că acestea se întîmplă numai prin vis !

Ningea încet, cu fulgi mari și moi. Era o zi plăcută de iarnă.

Cu mare gălăgie și înveselire, toți băieții făcuseră un om de zăpadă. Cel dintâi om al lor de zăpadă din acea iarnă.

Acum se odihneau.

Toți râdeau și povesteau. Toți se simțeau fericiți. Tuturora le sclipeau ochii. Toți aveau obraji îmbujorați de frigul sănătos.

Se simțeau cei mai fericiți și mai bucuroși copii de pe pământ. Iar vorbind, glumind, rîzînd, povestind mereu, nu-și desprindeau ochii de la omul lor de zăpadă. Mereu unul dintre ei lua aminte și se repezea să-i mai potrivească nasul, să-i mai îndrepte sprîncenele, să-i mai adauge un nasture de cărbune.

Ce copil nu cunoaște aceasta ? Cui nu i-a fost drag, peste seamă, cel dintâi om de zăpadă la care a pus și el mîna să-l făurească ?

Printre dînșii se afla și un elev mai mare, din clasa a patra. Îl chema Nelu. Era foarte isteț și foarte citit. Ar fi fost un băiat foarte simpatic. Dar era un mare palavragiu ; un lăudăros și un mincinos fără pereche.

Păcat de dînsul ! Cum ar fi spus Bîrlig, dacă ar fi avut glas : „Brînză bună în burduf de cîine !”

Cînd începea el să toarne niște gogoși nemaipomenite, toți își dădeau coate și își făceau cu ochiul. Dar, uneori, mai-mai că îl credeau. Așa de bine le ticluia ! Cu moț și cu sprîncene !...

Bunăoară, acum. Născocise o istorie cu un animal grozav, cum nici nu s-a mai văzut altul pe lume.

— Și cum spuneai tu, Nelule, că se numește animalul acela ?... întrebă Neghiniță.

Nelu închise ochii și rosti pe nerăsuflăte :

— Ba-Ra-Bum-Bosaur !

— Cum ?

— Barabumbosaur !

Toți rămaseră cu gurile căscate. Nu mai auziseră despre așa ceva. Neghiniță a strîns din umeri, spunînd, mic și înfipt :

— Prea ne crezi proști !

Mai prinsese și altul curaj.

Era Nicachi, băiatul profesorului de Științe-Naturale, de la liceu. Îi dădu pe ceilalți la o parte și își rosti părerea lui, cu tărie :

— Pot să-ți spun, dragă Nelule, că de data asta nu-ți mai merge ! Ai întrecut măsura. Are dreptate Neghiniță ! Nu numai că ai născocit numele... Dar nici nu se află pe lume un asemenea animal ! L-ai scornit tu !...

— Ba l-am văzut cu ochii mei !

— Unde și cînd ?

— Pot jura !...

— Lasă jurămîntul, că jurămîntul unui palavragiu ca tine nu dovedește nimic ! Spune mai bine

cum era și cum s-a întâmplat ? îl întreabă Nicachi, făcând semne cu ochiul lui Neghiniță și celorlalți băieți, să aibă răbdare.

Știa el că pînă la sfîrșit are „să-l înfunde”.

Acasă, la părintele său, profesorul de Științe-Naturale, văzuse multe cărți despre tot soiul de animale. Așa că nu se lăsa el ușor păcălit.

Dar Nelu nu-și pierdu cumpătul. Dacă îi îngăduiau să povestească, nu mai era nici o primejdie. Aici se simțea el în largul său. Nimeni nu-l mai întrecea când începea să îndruge verzi și uscate.

Roti deci ochii și începu să îndruge verzi și uscate, după năravul lui :

— Cum v-am mai istorisit eu, astă-vară am fost cu mama la mare... Voi ați fost vreunul la mare ?

Prietenii lui Nelu se uitară unul la altul. Nu fuseseră nici unul la mare. N-o văzuseră decît la cinematograf. Astă-vară, cei mai mulți s-au dus la munte, în „colonia piticilor”.

— N-am fost ! mărturisiră parcă umiliți.

Curajul lui Nelu crescuse. Dacă era vorba așa, le putea turna gogoșile cele mai gogonate ! !

Ba încă se mai simțea în drept să le dea sfaturi :

— Păcat că n-ați fost !... Dacă n-ați văzut marea, nu știți ce-i frumos pe lume ! Trebuie să vă duceți numaidecît !...

— Lasă acestea ! Spune ce e cu balaurul tău ! Îl întrerupse Nicachi.

— Nu e balaur !... își apără Nelu eroul povestirii, cu cea mai mare îndîrjire. Nu e balaur ! Balaurul e așa, un fel de dihanie închipuită, din povești... Din povești bune pentru Petruță Ionașcu, fiindcă el vine de la țară... Eu însă vă spun despre ce-am văzut cu ochii mei. Un animal în carne și în oase...

— Bine-bine ! Nu-i balaur ! Spune-ne mai repede ce-i cu el și cum l-ai văzut ? îi dădu zor Neghiniță.

Nelu se așeză la adăpost de ninsoare, sub streășină, fiindcă își dădea seama că povestea lui are să

se lungească în voia cea bună. Iar el se simțea grozav de fericit.

Ceilalți strînseră cerc în jurul său.

— Unde am rămas ? întrebă Nelu, palavragiul.

Apoi tot el răspunse, prefăcîndu-se că și-a amintit :

— Da !... Eram cu mama, la mare. Acolo nu mă ținea nimeni de scurt. Aveam voie să mă plimb cît vream și unde vream. Mă duceam mai ales, într-un loc al meu. Era departe de toată lumea. Și acolo era o plajă pe care n-o știa nimeni... Mă scăldam. Și după aceea culegeam scoici. Așa scoici n-am mai văzut niciodată !... Unele mari cît farfuria. Ba, poate chiar și mai mari !...

— Poate cît masa ?... întrebă în batjocură Neghiniță. Mari cît un armăsar ?...

Nelu crezu de cuviință să-și pună oarecare frîu gurii. Se apără cu tărie de bănuiala că ar face din țînțar armăsar.

Spuse, serios :

— Cît masa, nu ! Nici nu există scoică cît masa. Asta v-o garantez eu, care am văzut marea și tot soiul de scoici... Despre o scoică lată, cît masa, însă n-am auzit ! Dacă n-am auzit, de ce să vă spun ?

Modestia lui Nelu îi cîștigă cîțiva partizani. Nicachi, feciorul profesorului de Științe-Naturale, văzu că pierde cîțiva din partizanii lui. Neghiniță se frămînta pe loc de neastîmpăr și ciudă.

Dar încrederea povestitorului căpătă avînt. Nelu istorisi mai departe :

— După ce culegeam scoici, mă culcam în nisip și mă prăjeam la soare. Mă uitam pe mare și mă gîndeam...

Aici, Nelu palavragiul avu o idee norocoasă. Găsi ceea ce trebuia ca să-i cîştige pe cei mai mulți de partea sa, lăsîndu-i pe Nicachi, pe Neghiniță și pe Petruță Ionașcu aproape singuri, cu neîncrederea lor în scoicile cît castronul și în animalele nevăzute.

Spuse, cu o prefăcută mîhnire :

— Mă gîndeam, așa, la voi !... La tine, și la tine, și la tine... La toți ! Mă gîndeam și spuneam : „Păcat că nu sînt și dînșii aici ! Ah ! ce scoici am mai culege împreună ! Ce ne-am mai prăji noi la soare, împreună ! Ce ne-am mai scălda noi de trei ori pe zi împreună !... A noastră ar fi plaja și marea"... Așa mă gîndeam și îmi părea rău !...

Hm ! Cercul din jurul lui Nelu, lăudărosul și mincinosul, se făcu însă mai strîns. Toți erau gata să creadă de-acum înainte, orice le-ar fi spus un prieten așa de bun la inimă ca Nelu, care se gîndise cu atîta dor la dînșii, astă-vară.

Nicachi rămăsese la o parte, cu Neghiniță și cu Petruță Ionașcu.

Își mușcase buzele. Le părea rău că prietenii lor se lăsau atît de lesne înșelați de un palavragiu ca Nelu. Iar lăudărosul de Nelu îi privea biruitor de pe acum. De mult îi stăteau lui în cale acești colegi pe care îi iubea toată școala ! Mai ales cu Neghiniță avea el ce avea !

Urmă deci povestirea, mai însuflețit :

— Așa mă prăjeam eu într-o după-amiază, la soare, și mă gîndeam la voi... Trece un ceas, trec două... Cînd colo, prind de veste că e tîrziu ! Soarele, gata-gata să apună. Fuga, încep să-mi strîng scoicile. Îmi încalț sandalele. Caut pe nisipul plajei pălăria de pai. Mi-o pun pe cap și mă pregătesc să plec... Deodată se aude un vuiet dinspre mare și niște vîjîituri ; și fără de veste se ridică din senin niște valuri cît casa... Eu zic : „Ce istorie o mai fi și asta ?” Zic și aștept !... Și numai ce răsare din apă o lighioană uriașă, scoțînd aburi și fum pe nări. Gîfîia și venea ! Venea și gîfîia !... Pe mine, drept să spun, m-a apucat o frică grozavă... Așa ceva nu mai văzusem... Cum să nu-mi fie frică ?...

Această mărturisire, rostită din toată inima, fu hotărîtoare pentru toți.

Dacă Nelu s-ar fi vitejit și ar fi spus că nu i-a fost frică, atunci da !... Poate că istorisirea lui ar fi lăsat oarecare îndoială. Mai auziseră de la el și altele, la fel cu proba.

Așa însă, se vede cît de colo că de data aceasta e o întîmplare adevărată.

— Mi-a fost frică ! urmă Nelu, bucuros că a adus-o bine cu învîrteala povestirii. Nu mi-e rușine s-o spun. Și vouă v-ar fi fost frică, să vedeți ieșind din apă asemenea namilă... Am înțeles însă că dihania nici nu mă bagă în seamă. N-avea grija mea. Avea alte treburi... M-am furișat atunci repede după o stîncă, m-am tupilat în dosul ei și am așteptat să văd ce face. De acolo, eram la cîțiva pași de animal și nu-mi scăpa nimic din ochi... Întîi să vă spun cum era...

— Ei, cum era ?...

— Zi !...

— Spune !...

Aşa strigau toţi, lungind gîturile, ciulind urechile şi dîndu-i zor să nu-i perpelească pe jărat de nerăbdare :

— Spune, Nelule !

— Zi, te rog !

— Ei, cum era ? Cum era ?...

Dar Nelu făcu o pauză. Aceasta mări neastîmpărul tuturor. Şi toţi înţeleseseră că Nelu are nevoie să-şi amintească bine fiecare amănunt, pentru ca povestirea lui să fie cît mai aproape de adevăr.

Adevărul însă era altul. Nelu nu-şi încorda gîngurile să-şi amintească o întîmplare care nu s-a petrecut niciodată şi un animal pe care nu l-a văzut, fiindcă nici nu se afla pe lume, ci numai în născocirile sale de mincinos fără leac.

El voia să-şi amintească altceva.

Duminică fusese la muzeu, cu un unchi.

Acolo se minunase el de tot soiul de animale şi de păsări împăiate, de fluturi şi şerpi, de peşti şi insecte. L-au minunat mai ales scheletele unor animale mari cît casa. Unchiul său, Alexe, i-a istorisit cum trăiau animalele acestea în alte vremuri, care au dispărut demult de pe lume. I-a istorisit cum se ridicau din mlaştini şi cum mînceau frunzele din vîrful copacilor. I-a spus şi cum se numesc. Nişte nume lungi-lungi de tot şi foarte caraghioase, sfîrşite tot cu us şi cu os şi cu um.

Iar cînd s-a întors de la această plimbare la muzeu, după năravul lui de lăudăros şi de mincinos, îşi

frământase mintea cam în ce fel și-ar putea el înmărmuri prietenii cu o întâmplare grozavă. Ticluise toată povestea. Născocise o asemenea dihanie. Și îi ticluise el și un nume : Ba-Ra-Bum-Bosaur. Bara-bumbosaur !

Numele îl știa pe de rost. L-a și scris pe o bucată de hîrtie.

Acum, toată greutatea era să-l și zugrăvească după chipul și asemănarea dihăniilor din muzeu, care pieriseră demult de pe lume.

În sfîrșit ! Cîte ceva de la unul, cîte ceva de la altul, cîte ceva de la cinematograf, tot putea născoci el un animal mai înfricoșător decît toate cele de la muzeu !

Începu, așadar, să-l zugrăvească mai cu de-amănuntul, ca la lecția de Științe-Naturale.

— S-o ia pe rînd !... Mai întîi, capul !... Ce să vă spun ? Avea un cap cît un tramvai !...

— Cu remorcă ?... a pufnit Neghiniță de rîs.

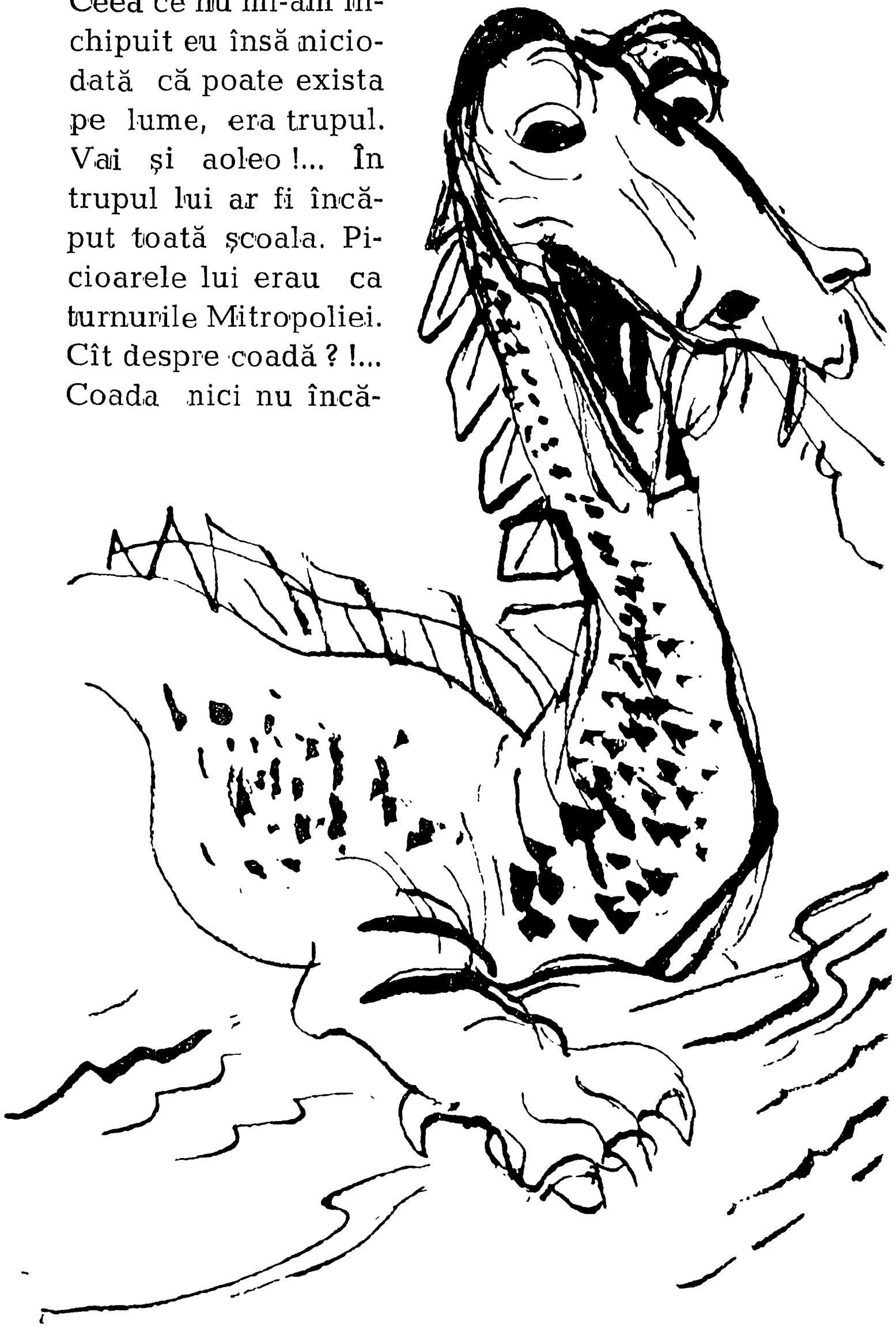
Nelu nu i-a dat nici o atenție. El urmă din ce în ce mai înfocat :

— Și avea un bot lung, de aici pînă la gardul din față. Ochii lui străluceau ca focul. Dinții lui erau mai mari decît un cap de om. Cît jumătate din omul nostru de zăpadă ! Cînd rînjea și clănțănea, mă treceau fiorii... Acuma, gîtul... Hehe ! Gîtul era cît trei vagoane de tren !...

— Tren de marfă, ori tren accelerat ?... întrebă a doua oară Neghiniță, pufnind iarăși de rîs.

Dar Nelu iarăși se prefăcu că nici nu aude, uitîndu-se urît spre grupul lor, care nu-i ținea hangul și nu căsca gura la palavrele sale.

— Mai avea și o coamă de țepi !... istorisi el mai departe. Adică țepi, vorba vine !... O țeapă din coama lui era mai lată decît un satîr de bucătărie. Ceea ce nu mi-am închipuit eu însă nicio dată că poate exista pe lume, era trupul. Vai și aoleo !... În trupul lui ar fi încăput toată școala. Picioarele lui erau ca turnurile Mitropoliei. Cît despre coadă ? !... Coada nici nu încă-

puse pe plajă. O lăsase să spînzure în urma lui, pe mare. Aşa era Ba-Ra-Bum-Bosaurul!

— Țî-țî-țî!... se mirau toți, clătinînd din cap, cu palmele la gură.

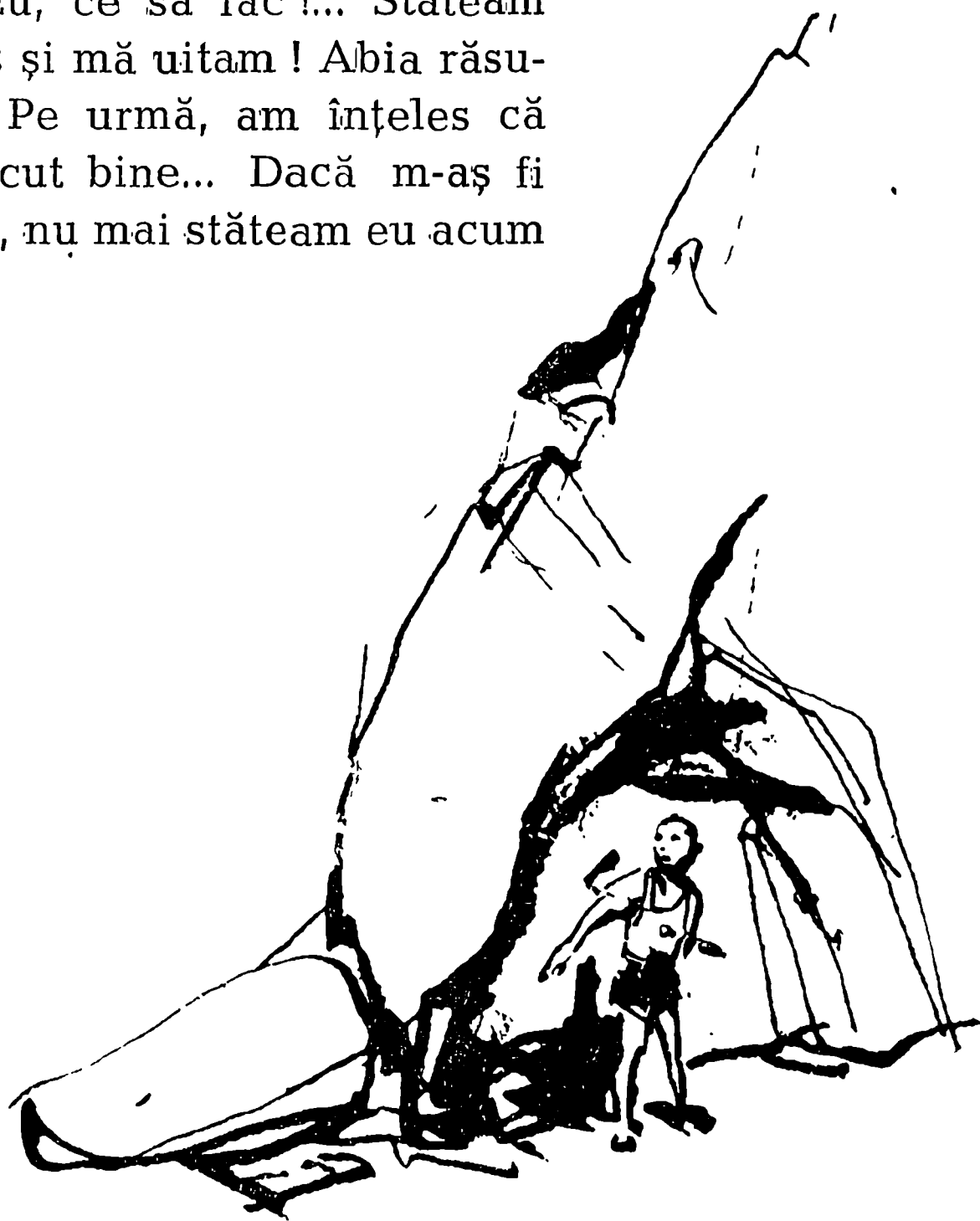
Nelu se uita triumfător la Neghiniță, la Nicachi și la Petruță Ionașcu.

Partea întâia a povestirii sfîrșise cu bine.

Namila crescuse, în cursul povestirii, de zece ori, mai mătăhăloasă decît și-o închipuise chiar Nelu, mincinosul.

— Și tu? Tu ce făceai?... întrebare toți cu neliniște.

— Eu, ce să fac!... Stăteam ascuns și mă uitam! Abia răsufлам! Pe urmă, am înțeles că am făcut bine... Dacă m-aș fi mișcat, nu mai stăteam eu acum

cu voi, să vă povestesc această întâmplare ! Praf se alegea de mine !... Aşa, băgându-mi minţile în cap, stăteam tupilat şi priveam... Iar deodată văd că se întoarce pe jumătate. Simţise că pe mare trecea o barcă de pescari. Se răsucesce, întinde gîtul, cascade gura : cleamp ! I-a înghiţit pe toţi, cum înghiţim noi un miez de nucă. Pescarii nici n-au avut vreme să strige. I-a înfulecat cu barcă cu tot ! Se vedea cum merge barca pe gît, de pe dinafară, cum se vede cînd înghit gînsacii o coajă de pîine. Eu, ce să vă spun ?... Am început să simt că mi se moaie picioarele... Mai trece un timp... Iaca doi cai, se duceau acasă de la păscut. Cleamp !... Îi înghite şi pe dînşii... „Dragă Nelule — mi-am spus — nu-i de glumă ! Dacă te mişti, vai şi amar de oasele tale ! Cleamp !... Nu mai stai tu de vorbă cu prietenii tăi dragi de la Bucureşti"... Pe urmă, animalul iar mai face un pas şi iar se uită în dreapta şi în stînga. Vede pîrîul care se vărsa în mare. Apleacă botul, sughe o dată, şi am văzut cu ochii mei cum a secat tot izvorul. Rămăsese uscat, parcă n-a fost niciodată apă în el ! De frică, abia îmi ţineam răsuflarea. Noroc că acum era sătul !... Se mai uită, cascade, mai scoate aburi pe nări şi începe să plece spre locul lui din mare... Cînd a intrat în mare apa a început să clocotească şi să crească, mai-mai să-mi ajungă la picioare... A mai clocotit ce-a mai clocotit şi s-a făcut pe urmă linişte... Nu-mi venea să cred că am scăpat viu şi teafăr. Am lăsat tot, scoici şi sandale, şi am rupt-o de fugă. Nu m-am oprit pînă la vila noastră, la mama. Şi nici n-am spus nimănui ! De ce să le spun şi să le fac un rău ? Fiindcă atunci

poate că s-ar fi apucat să iscodească acolo, la mare, să aștepte animalul, să-l zădărească ; iar dihania să-i înghită pe toți : cleamp ! cleamp ! Glumă-i cu așa ceva ? Încît atunci n-am spus nimănui. Acum istorisesc eu întâia oară ce-am văzut. Am vrut din'adins să păstrez toată întîmplarea pentru voi !... E un animal despre care nu știe nimeni că se află pe lume. Stă acolo, în fundul mării și tace. Iese la lumină, numai unde socotește el că e un loc ascuns. Iese, înghite un om, zece, o sută, un cal ori o herghelie de cai, bea un izvor și seacă o fîntînă. Pe urmă, iar nu mai dă semne de viață... Merge pe sub apă și scoate capul dincolo, pe celălalt mal... Dacă erați și voi cu mine, îl vedeți și voi... Iar acum, aveți ce povesti la alții. Nu să vă povestesc eu !...

— Și cum ai spus că se numește ? întreabă Nicachi.

— Barabumbosaur ! răspunde repede și sigur pe sine Nelu.

— Mai spune o dată, să-l învățăm și noi !... s-au rugat prietenii lui Nelu. Spune mai rar ! Spune silabă cu silabă, să rostim după tine.

— Ba !

— Ba...

— Ra !...

— Ra...

— Bum !...

— Bum...

— Bosaur !...

— Bosaur...

— Barabumbosaur !... Barabumbosaur !... repetară toți de cîteva ori.

— Ești sigur că așa se numește ? întrebă Nicachi.

— Dacă o spun eu, înseamnă că știu !...

— Și ești sigur că nimeni n-a mai văzut namila ta ? Barabumbosaurul tău ?... Ești sigur că numai tu l-ai văzut ?... întrebă Neghiniță zîmbind.

— Fără îndoială ! vorbi cu tărie Nelu.

— Atunci, te-am întreba și noi ceva, dragă Nelule !... rosti cu blîndețe Nicachi.

— Care voi ?

— Neghiniță, Petruță și cu mine !

— Aha !... Voi trei ? Bine !... Poftim ! Întrebați și sînt gata să vă răspund !... se viteji Nelu.

— Te-aș întreba, dragă Nelule, să ne lămurești aceasta ! Bine !... Nimeni nu l-a văzut !... Nimeni nu știe că este pe lume un animal așa de hămesit și de cumplit, cum l-ai văzut numai tu ! E drept ?

— Drept ! zise Nelu.

— Atunci, te-aș ruga să-mi spui de unde știi tu așa de sigur că se numește Barabumbosaur ? Cine ți-a spus ?... Cine i-a pus numele ?... Poate că s-a recomandat singur ?... Poate că ți-a dat un bilet cu numele și cu adresa ?... Poate că are numele trecut și în cartea de telefon ?...

Roșu ca para, Nelu nu știa ce să răspundă. La aceasta nu se gîndise.

— Sînteți niște nătărăi !... Habar n-aveți !...

Atîta găsise el de spus.

— Cu aceasta tot nu ne-ai răspuns, dragă Nelule !... vorbi cu blîndețe Nicachi. Tocmai fiindcă noi sîntem niște nătărăi și fiindcă n-avem habar, te rugăm să ne lămurești. Tu știi toate, tu ești deștept,

tu ești în clasa a patra, tu ai văzut toate... Ei, ce ne răspunzi ?

— Răspund că ești un intrigant și un invidios. Iar eu nu stau de vorbă cu invidioșii !

Nicachi începu să rîdă.

Dar rîsul acesta nu plăcea de fel prietenilor, care tremuraseră ascultînd peripețiile cu animalul cel cumplit. Barabumbosaur. De ce se amesteca Nicachi ? Așa e el întotdeauna : strică plăcerea și jocul tuturor. Păcat de Neghiniță că îi ține parte. Și păcat de Petruță Ionașcu, fiindcă altfel e un băiat bun și blînd.

Se iscă o mare ceartă. Se porni o mare tăvăleală. Mai întîi în joacă, doar cu bulgări de zăpadă. Mai pe urmă cu tot dinadinsul. Din încăierare, Nicachi ieși cu obrazul zgîriat, cu hainele sfîșiate și cu un smoc de păr smuls. În zadar îi sărise într-ajutor Neghiniță, aprig și înfipt. În zadar Petruță cel blajin se îndîrjise la luptă ciobănească, așa, ca la dînsul, în munți.

Dînșii erau numai trei. Ceilalți de trei ori pe atîta. Ba încă mai mulți.

Aceasta nu se mai întîmplase niciodată.

De departe, fără pălărie, zbîrlit și ud de zăpadă, Nicachi se mai întoarse și strigă :

— Nu există Barabumbosaurul vostru !... Sînteți niște caraghioși ! Își bate joc de voi cel mai mare mincinos din școală, din București, din toată țara !

Partizanii înfocați ai Barabumbosaurului aruncară însă cu bulgări de zăpadă în tabăra celor care nu voiau să creadă palavrele lui Nelu.

Un bulgăre muiat în apă îl lovi pe Nicachi în piept. Căzu, dar se ridică sprijinit de Neghiniță și de Petruță Ionașcu.

Avea lacrimi în ochi și tot nu se lăsa.

— Nu-i adevărat !... strigă el.

— Bine i-ați făcut !... strigă Nelu.

— Și încă a scăpat ieftin !... rostiră ceilalți.

Numai Neghiniță a spus cu înțelepciune :

— Răbdare, dragă Nicachi ! Acum fac și eu ca prietenul nostru, Petruță !... Să avem puțină răbdare, fiindcă tot noi o să-i venim de hac acestui mincinos al mincinoșilor ! Auzi ? Să mă pună pe mine în dușmănie cu toți prietenii, pentru o minciună gogonată !?... Aceasta nu i-o iert ! Am să-l pedepsesc, chiar cu Barabumbosaurul și cu Tarabumbosaurul lui !...

— Dar cum poți să-l pedepsești, cu niște animale care nici nu există ?... îl întrebă Nicachi.

Neghiniță zîmbi, mic și înfipt :

— Tocmai aceasta are să fie tot hazul !... Las' pe mine !

Uriaşul Ba-Ra-Bum-Bosaur face o ispravă boacăină

A doua zi Nicachi nu veni la şcoală.

Unii spuneau că e bolnav. Alţii că s-a dus la muzeul de Ştiinţe Naturale, ca să vadă animalele despre care o ţinea el înainte că nici nu se află pe lume. Cei mai mulţi socoteau că dacă într-adevăr e bolnav, aceasta este o pedeapsă meritată. Aşa i se cuvine, fiindcă, din încăpăţinare, n-a vrut să creadă în dihania uriaşă, pe care un prieten ca Nelu o văzuse cu ochii săi.

Dar nici unii, nici alţii, nu mai vorbeau decît despre Barabumbosaur.

Acasă, copiii întrebau pe părinţii şi pe fraţii mai mari dacă au auzit vreodată despre Barabumbosaur.

Nimeni nu auzise. Dovada cea mai bună că Nelu avea dreptate. Nu spusese el că nimeni nu l-a văzut şi că numai lui i s-a arătat, la mare ?

Iar Nelu era fericit.

Născocise un animal. O închipuire a lui, plămuisse de dragul minciunilor o dihanie mai înfricoşătoare decît toate. Şi toţi şcolarii vorbeau acum numai despre această lighioană. Credeau în ea. Unii o descriau. Alţii o zugrăveau. Ceilalţi o dădeau de exemplu.

Nelu se hotărî, cînd va fi mare, să scrie o carte despre Barabumbosaur. Atunci toată lumea o să cunoască numele lui. Toți au să-l salute și au să-l respecte.

Dar Neghiniță nu stătea cu mîinile în sîn, își dăduse cuvîntul că va găsi el leac pentru minciunile lui Nelu. Și după cum îl cunoașteți, Neghiniță avea obiceiul să se țină de cuvînt.

S-a sfătuit în taină cu Nicachi.

S-a sfătuit cu Petruță.

Pe urmă, a așteptat să se facă seară. Voia să-l pedepsească pe Nelu, mincinosul și lăudărosul, tot cu o minciună. Altfel n-ar fi avut nici un haz !

Cînd a venit seara, Nelu se culcase în pat foarte fericit. Nu-și mai încăpea în piele de fală și de planuri mărețe. Toți elevii din școală vorbiseră toată ziua numai despre dînsul și despre Barabumbosaur. Mîine au să vorbească și mai grozav !...

Nelu stinse lumina și adormi îndată. Dar nu dormi mult.

Cineva deschise ușa și intră în vîrful picioarelor. Nelu se deșteptă, strigînd speriat :

— Cine este ? Ce este ?

— Ssst !... Vorbește mai încet !... spuse cel care intra.

Lui Nelu nu-i venea să-și creadă ochilor și urechilor.

Era Neghiniță.

Răsuci butonul luminii electrice, și acum se apropia de pat. Avea o mutră îngrozită, cum nu-l mai văzuse așa Nelu, niciodată.

Neghiniță se așeză pe marginea patului.

Apucă mîna lui Nelu și îi spuse gîfîind :

— Dragă Nelule, ai avut dreptate !... Tu spuneai adevărul, iar noi, ca niște încăpățînați, nu voiam să te credem... Recunosc acum !... Recunosc, fiindcă am văzut cu ochii mei animalul cel grozav, Barabumbosaurul !

— Cum asta ?... Unde ?

Nelu întrebă, ridicîndu-se în capul oaselor. Acum nu-i venea lui să creadă despre animalul pe care îl născocise închipuirea sa de mincinos.

— Unde l-ai văzut, Neghiniță ? stăruie el cu întrebările. L-ai văzut cu ochii tăi ?

— Sigur !

— Dar unde ? Spune o dată !

— Unde ?... vorbi Neghiniță, prefăcîndu-se uluit de spaimă. Unde vrei să fie, decît aici în oraș, în București ?...

— Nu se poate ! rosti Nelu cu hotărîre. Nu se poate să fie aici, în București, fiindcă...

Era să spună : „Fiindcă nu există !... Fiindcă un asemenea animal n-a existat niciodată. Fiindcă eu l-am născocit și eu i-am născocit numele !...”

Dar își dădea seama că nu poate mărturisi acestea. Și sfîrși într-altfel cuvintele, zicînd :

— Nu se poate să fie aci, fiindcă Barabumbosaurul stă numai la mare, în apă !

Neghiniță rîse amar :

— Nu, dragă Nelule !... Numai în această privință n-ai avut tu dreptate !... Înțeleg că n-aveai de unde să știi... Dar nu stă numai în mare !... E aici... Și are să fie vai și amar de noi...

— De ce, vai și amar de noi?... întrebă Nelu cu mirare.

El știa mai bine decît toți că nu se află pe lume nici un animal fioros cu numele de Barabumbosaur. Deci n-avea de ce se teme de dînsul.

Dar Neghiniță vorbi plin de aceeași spaimă prefăcută, cu care intrase pe ușă:

— Tu ai dormit !... De aceea nu știi ce-a făcut !... Nu știi ce mai face încă... E prăpăd în urma lui !... Am venit la tine, să-ți spun și să fugim.

— Ba eu nu fug de loc ! Nu mă tem !... N-am de ce mă teme... Să poftească !...

Nelu se arată viteaz nevoie mare, fiindcă el știa într-adevăr că n-are de ce se teme. Cum să se teamă de o născocire a lui ?

— Nu vorbi așa !... îl sfătui Neghiniță. Nu știi nimic. N-ai văzut. Nu-ți închipuiești !... Unde ajunge, sfarmă tot, dărîmă tot. A băgat lumea în sperieți... Uite, a venit și Nicachi.

— A venit și Nicachi ?

— Da !... A venit și Petruță Ionașcu...

— Cum ? A venit și Petruță Ionașcu ?

— Da...

— Ce caută ? Unde sînt ?... întrebă Nelu din ce în ce mai uluit.

Neghiniță clătină din cap, silindu-se să-și facă glasul cît mai sfîșietor :

— Au venit cuprinși și dînșii de pocăință. Sînt afară... Știam pe unde se intră la tine, pe din dos, ca să nu speriem pe nimeni. Și ne-am sfătuit să nu te lăsăm așa... Ne-am zis că nu-i cinstit și drept să te părăsim la voia întîmplării, în aceste ceasuri de

groază. Numai tu ai știut despre Barabumbosaur !
Numai tu ne-ai vestit ce e în stare să facă !... Și
atunci, cum să te lăsăm, ca să dormi și habar să
n-ai de ce te așteaptă ?... Am venit să te luăm cu
noi și să fugim !... Vrei să-i chem și pe dînșii ?

— Da, da ! Cheamă-i !... Să intre înăuntru...

Neghiniță s-a dus la ușă, ca să-și cheme prietenii.

Îndată au intrat în odaie și ceilalți doi : Nicachi și Petruță.

Amândoi păreau îngroziți. Erau zbîrliti și cu ochii holbați de spaimă, așa cum îi învățase Neghiniță.

Amândoi, însă, abia se stăpîneau de rîs. Dar în loc să rîdă, se prefăceau că tremură și aruncau priviri înfricoșate spre geam, spunînd :

— Ai avut dreptate, Nelule !... Fieroasă fiară
mai e Barabumbosaurul tău ! Se vede că l-ai asmuțit povestind despre dînsul și acum s-a înfuriat. Pe unde trece, lasă pustiu în urmă... Să ne ierți că nu te-am crezut !... Acum am văzut cu ochii noștri...

— Hai, îmbracă-te !... îl îndemnă Nicachi. Dă-i zor să fugim !...

Nelu stătu pe gînduri. Mare istorie mai e și asta ! Se hotărî totuși să se îmbrace.

Spuse :

— Mă îmbrac și merg. Dar merg ca să văd și eu cum se poate așa ceva !... Înțelegeți voi ?... Înțelegeți, Neghiniță ? Înțelegeți, Petruță ?

— Da, înțelegem...

— Merg să văd, nu ca să fugim ! Eu nu mă tem ! Merg numai ca să-l mai văd o dată pe Barabumbo-saurul de astă-vară, dacă nu s-a schimbat de atunci.

— Bine, bine !... Hai mai repede !... Când ai să-l vezi, ai să fugi singur, fără să te mai tragem noi de mîneacă !... rosti Nicachi.

Neghiniță se uită cu coada ochiului la cei doi prieteni și se bătu cu palma pe frunte.

Spuse :

— Adică, mai bine altceva !... Ca să nu mai pierdem vremea așteptînd, noi ne mai repezim pe străzi ca să vedem ce se mai întîmplă. Tu, Nelule, în timpul acesta te îmbraci. Apoi, noi venim să te luăm ! Da ?

— Da !... a răspuns Nelu.

Intrase frica în el. Acum se vedea bine. Îi clănțăneau dinții, înfricoșat de propria lui născocire.

Neghiniță, Nicachi și Petruță nici nu voiseră altceva. Aceasta era pedeapsa pe care o puseseră la cale. Acum puteau să plece, ca să aibă de ce rîde a doua zi. Nici nu se gîndeau să se mai întoarcă. Îl lăsau pe mincinos să-și primească pedeapsa de la minciuna lui. Asta erau siguri.

Deocamdată au ieșit pe ușă. Apoi s-au ascuns într-un ungher, sub fereastră. De acolo, se uitau din cînd în cînd pe geam, să vadă ce face Nelu.

Rămas singur, Nelu se îmbrăca de zor. Când isprăvi, s-a apropiat de fereastră și se uită afară, așteptînd.

Afară acum viscolea. Vînt și ninsoare, urgia pămîntului ! Oamenii treceau grăbiți și zgribuliți

de frig. Dar din pricina spaimii, care îi intrase în oase, Nelu nu vedea numai niște trecători zorind spre casă, de la cinematografe și de la teatre. Lui îi părea că toți aleargă goniți din urmă, goniți de spaimă. Mare istorie! Te pomenești că o fi chiar adevărat acest Barabumbosaur. Te pomenești că într-adevăr face prăpăd!

Îi părea chiar că aude uneori un vuiet grozav. Îi părea chiar că se aud trompete, glasuri, strigăte și chemări, plânsete și bocete.

Iar adevărul era că nu-l înșela auzul chiar cu totul. Căci de sub geam, unde stăteau ascunși la pîndă și la întuneric, Neghiniță, Nicachi și Petruță făceau un tărăboi cumplit. Mormăiau pe nas ca urșii, tropăiau, băteau în grilaj, orăcăiau și chiuiau. Tăceau un timp. Și începeau din nou, cu mai mult foc. Încît gălăgia aceasta, amestecată cu șuierul viscolului, se auzea din odaia lui Nelu ca un mare vuiet de prăpăd și urgie.

Nelu se frămînta cuprins de frică. Părinții săi erau plecați în provincie. Se afla singur în casă. Groaza creștea în el cu fiecare clipă și cu fiecare strigăt din afară. Îi clănțăneau dinții. Și prietenii care nu se mai întorc! Oare de ce nu mai vin? Oare ce-au pățit?

Bietul Nelu se zbuciuma prin cameră, pășind de colo-colo și frîngîndu-și mîinile. Neghiniță trăgea cu ochii pe geam, de-afară. Apoi a spus, clătinînd din cap:

— Cred că-i ajunge !... Începe să-mi fie milă de sărmanul Nelu... Hai să-l lăsăm !... Îi mai tragem o spaimă și gata !

Au mai făcut o dată un tîmbălău înfricoșat, răcnind, chicotind și zuruind dintr-un bidon gol de tinichea, găsit în zăpadă, pe urmă au plecat strîmbîndu-se de rîs. S-au despărțit și s-au dus fiecare acasă, la culcare.

Nu știau că planurile lui Neghiniță aveau să întreacă închipuirile sale. Nu știau că lecția avea să fie, în aceeași vreme, încă mai cumplită și încă mai caraghioasă. Căci totul nu s-a isprăvit numai cu atît.

Într-adevăr, așteptînd și tot așteptînd să se întoarcă prietenii, Nelu s-a culcat îmbrăcat în pat. Ca să nu mai audă vuietul viscolului de afară, își trase plapoma peste cap.

Iar îndată ce a adormit, Nelu a și început să viseze. Și ce putea el să viseze altceva decît tocmai primejdia de care îi era frică? Șuierul viscolului, crivățul izbind în fereastră, gălăgia pe care o făcuseră prietenii sub geam, toate creșteau prin somn. Toate se preschimbau în niște peripeții grozave. Toate îl chinuiau, ca să-l treacă sudorile și să-l vindece pe vecie de patima minciunilor.

Prin vis, se făcea acum că Neghiniță, cu Nica-chi și Petruță s-au întors. Parcă au intrat în vîrfurile degetelor și parcă i-au spus :

— Hai mai repede, Nelule !...

L-au luat cu dînșii. Pe strada lui Nelu era acum întuneric și pustiu, sufla acum numai crivățul.

Dar cum se apropiară de centrul orașului, se vedea bine că se petrece ceva neobișnuit.

Tramvaiele, automobilele și trăsurile goneau. Oamenii fugeau cu capul gol prin viscol.

O lumină mare, ca de foc, se înălța deasupra caselor.

— Fugiți !... Ascundeți-vă !... Vine !... E sfîrșitul pămîntului ! strigau toți, alergînd, prin visul lui Nelu.

El încercă să se vitejească prin vis, fălos și lăudăros cum era și cînd se afla treaz :

— De ce să fugim ?... Toți sînt niște fricoși și

niște proști ! Unde au văzut dînșii Barabumbosaur ?...

Însă abia rostise cuvintele acestea și glasul i s-a strîns în gîtlej. Din capătul străzii, apăruse în piață namila de Barabumbosaur.

Da ! Era animalul cel înfricoșător. Așa cum îl zugrăvise el, văzut de închipuirea lui.

Dar era încă mai înfricoșător, și încă mai furios.

Scotea fum, aburi și flăcări pe nări. Pășea cu labele lui cît clopotnițele de biserică, turtind sub picioare oameni, trăsuri și tramvaie. Cu botul dă-rîma casele dinaintea lui. Cu coada mătura ruinele. Un muget cumplit cutremura orașul...

În urmă, ruinele se aprindeau. Era o vîlvătaie de sfîrșitul lumii.

— Fugiți !... Vine... Ascundeți-vă !...

Oamenii, mici ca furnicile, fugeau împiedicîndu-se. Cădeau, se ridicau și porneau mai departe.

Iar după toți gonea, călcînd peste case și mu-gind, animalul cel fioros, Barabumbosaurul.

Inima lui Nelu se făcuse prin vis cît un purice.

Nu înțelegea în ruptul capului cum s-a putut întîmpla năzdrăvănia aceasta plină de groază. Dar nu mai era timp să se întrebe, să afle și să-și explice.

Dihania cea cumplită, Barabumbosaurul, scoase un răcnet.

Îl văzuse pe Nelu. Parcă pe el îl căuta.

Căci cum l-a zărit, i-a lăsat pe ceilalți. S-a întors spre dînsul, improșcînd pe nări nori de fum, de flăcări și de aburi.

— Să fugim ! Să fugim, Neghiniță, Nicachi, Petruță !... strigă Nelu îngrozit, apucînd-o la goană. Iertați-mă, fiindcă eu l-am întăritat și eu l-am scos din ascunzătoarea lui !... Să fugim !... Pe mine mă caută !...

Și Nelu, în visul său îngrozit, începu să fugă îndărăt, pe străzi întunecoase și pustii, prin noapte și viscol.

Din urmă, Barabumbosaurul venea însă cumplit. Dărîma case, strivea statui și tramvaie, răsturna biserici cu pieptul.

Alături de Nelu, fugeau oameni pe care nu i-a văzut niciodată. Dezbrăcați, treziți din somn, cu capul gol, alergau răcnind și văietîndu-se în ghearele spaimei.

Un domn mic, cu ochelari, se opri gîfîind, arătă cu degetul spre Nelu și țipă ascuțit :

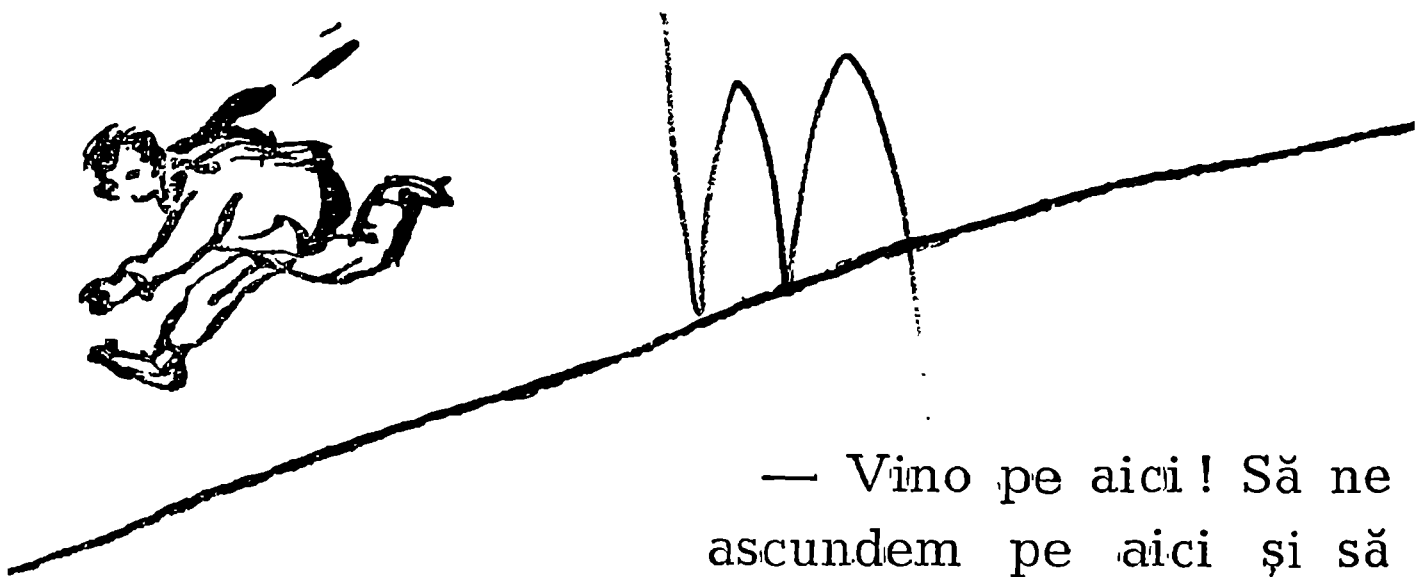
— Uitați-vă la el !... Fuge !... Din pricina lui s-au întîmplat toate... Pe dînsul îl caută Barabumbosaurul !... Da, da ! Din cauza acestui ticălos îndurăm toată nenorocirea noastră. Oprîți-l... Dați-l Barabumbosaurului să-l facă piftie și să ne lase pe noi în pace !

Ceilați se opriseră și ei.

Nelu socoti prin vis că s-a sfîrșit de data aceasta cu dînsul.

— Să-l oprim !... îi aținu calea un bătrîn, ridicînd cîrja. Din pricina ticălosului acestuia se întîmplă toate...

Toți strigau, toți fugeau după Nelu ; iar Nelu gîfîind alergă tot înainte, simțind că puterile îl lasă.

— Vino pe aici ! Să ne
ascundem pe aici și să
scurtăm drumul !... vorbi cu
răsuflarea tăiată Nicachi.

Nelu ar fi vrut să prindă mîna lui Nicachi, mîna
lui Neghiniță, mîna lui Petruță. Ar fi vrut să le
cuprindă mîna și să le arate toată recunoștința. Să
le ceară iertare.

Din pricina lui, Nicachi îndurase batjocură și lovituri cu bulgări de zăpadă. Iar în loc să-i poarte ură, Nicachi venise să-i scape viața. Tot așa Neghiniță. Tot așa Petruță.

Acestea le simțea Nelu prin vis, dar nu era timpul să le spună. Cum nu era timp să înțeleagă nici întâmplarea de neînțeles. De unde se ivise acest fioros Barabumbosaur, să împrăstie jalea și prăpădul ?

Pînă ieri era numai o închipuire a lui Nelu. Și iată că ieșise din închipuirea sa, în carne și oase, să sfarme, să dărîme și să ucidă ! Da ! Aveau dreptate oamenii de adineauri. Aveau dreptate mamele și copiii, bătrînii și femeile. Aveau dreptate, cînd strigau că din pricina lui, din pricina născocirii lui Nelu, se întîmplă prăpădul orașului.

Toți patru se opriseră în gang, să-și tragă suflarea.

Pe stradă, în capătul gangului, se vedea lumina focurilor, oamenii fugind, țipînd, văicărindu-se.

— Să intrăm în curte ! Este alt gang. Dăm în altă stradă.

Nicachi porni înainte. Nelu, după dînsul.

Dar abia au ajuns în celălalt capăt de stradă, că apăru Barabumbosaurul, dărîmînd zidurile cu pieptul.

— Înapoi ! Să fugim înapoi ! strigă Nicachi, prin vis.

Era însă prea tîrziu. Poarta gangului se închise neîndurat în fața lor, cum se iscă tot soiul de piedici dușmănoase în visurile cele rele, cînd te culci după ce ai mîncat sarmale ori cîrnați pe varză călită care se mistuie greu.

Tot așa se întîmpla acum și cu bietul Nelu, măcar că el nu mîncase nici sarmale, nici cîrnați pe varză călită, înainte de a se culca. Se mistuiau însă greu propriile sale minciuni.

Prin visul lui cel rău, n-a mai avut cînd să spună măcar o vorbă.

Abia căscase gura să strige, cînd în aceeași clipă botul fiarei cumplite se aplecă spre el. Înspăimîntătorul Barabumbosaur îl prinse de-un picior și îi făcu vînt în sus, peste case și peste acoperișuri.

Nelu zbură în văzduh ca o minge. Se înalță în visul său prin nori, și peste case, încît îl cuprinse altă frică.

— Am să ajung în lună !... voia el să strige. Am să ajung în lună și nu mi-am luat șoșonii !...

Zbura în văzduh prin vis, sălta peste cap, se rostogolea, se înăbușea din pricina vitezei, îi venea să strănute. Pe urmă, buf ! și uff ! căzu ca o minge, rostogolindu-se îndărăt pe un acoperiș de tablă.

Da ! Buf și uff ! Nelu se rostogoli prin vis și se trezi din somn în camera lui, căzut jos, cu ligheanul de tablă în brațe.

Se luminase de ziuă.

Nelu se frecă la ochi. Se ridică din mijlocul camerei în patru labe. Bine că totul nu fusese decît un vis ! Un vis urît și nimic altceva.

Dar niciodată nu și-a putut lămuri în ce chip a ajuns el din pat în ligheanul de tablă. Ce căuta el în lighean ? Și cum de-a căzut peste lighean, zvîrcolindu-se prin somn ?

Pe măsua de noapte se afla o hîrtie scrisă de mîna lui. Hîrtia cu numele închipuit, al animalului închipuit, Barabumbosaur.

Nelu o rupse în bucăți mici, mici de tot. Deschise fereastra și le aruncă în ninsoare, afară.

Vîntul împrăştie fluturii albi de hîrtie, amestecîndu-i cu fluturii albi de fulgi.

Şi astfel, Barabumbosaurul dispăru de pe lume, precum apăruse.

La şcoală, Nelu s-a dus de-a dreptul la Nicachi, la Neghiniţă şi la Petruţă Ionaşcu.

Cu ochii în pămînt, mărturisi plin de căinţă :

— Ştiţi ceva? Animalul acela, Barabumbosaurul, nu există!

— Ştiam !... a spus Neghiniţă, zîmbind. Nouă ne-o spui ?

— Nici n-a existat vreodată !

— Ştiam şi asta !... zîmbi, la rîndul său, Nicachi.

— Eu l-am născocit !... adăugă Nelu.

— Şi asta o ştiam, dragă Nelule !... zîmbi de data aceasta Petruţă Ionaşcu.

Copleşit de ruşine, Nelu vorbi încet :

— De nenumărate ori tata şi mama m-au povăţuit să nu spun minciuni... Degeaba erau toate... M-am gîndit la poveştele lor, şi de astăzi înainte m-am hotărît să le dau încolo de minciuni gogonate !

— Aceasta n-o ştiam ! izbucni în rîs Neghiniţă. E ceva nou pentru noi !... Numai să te ţină mult, Nelule !

— Jur !

— Pe ce ?

— Pe... pe... pe Barabumbosaur, na ! Să fie la el, acolo !

Toți patru râdeau acum din toată inima, voioși, împăcați și prietenoși, au început a istorisi despre alte întâmplări, adevărate. Tot fusese bun la ceva fiorosul Barabumbosaur !

Ascultă!

Ascultă, Neghiniță, cum vîjîie viscolul în noapte !

Afară e întuneric. Afară e frig. Afară e urgia cea mai înfricoșătoare din această iarnă.

Auzi ?

Zăpada spulberată de vînt s-a înălțat pînă sub fereastră. Altă vîntoasă o ia și o duce mai departe. O rostogolește peste nămeți... O fîlfîie ca o pînză albă peste acoperișuri. O împrăștie pe cîmpuri pustii. O împrășcă pînă departe, să întroienească trenuri, să oprească sănii rătăcite, să acopere bordeie sărace ; o zăpadă mărunță și înghețată, care înțeapă obraji ca vîrfurile de ac.

Ascultă...

Ai auzit ? În întuneric viscolul parcă se zbate. Parcă se vaietă și geme. Adineauri șuiera. Acum chiuie. Acuși se va izbi din nou de fereastră, gata s-o spargă în țandări. Gata s-o smulgă. Gata să năvălească în odaie, în vîrtejuri de pulbere albă, sticloasă, ghețoasă.

Toți ne-am strîns în jurul sobei.

Ești tu, Neghiniță. E prietenul tău, Petruță Ionașcu, acum și prietenul meu. Mai e și Bîrlig, îm-

preună cu voi. Acum sîntem prieteni vechi. Acum ne cunoaştem bine, după întîlnirea noastră de astă-vară, cînd am început să istorisesc şi altora întîmplările voastre.

Aţi venit să-mi uraţi sănătate şi spor la muncă, pentru anul cel nou, care vine. Aceasta m-a mişcat. N-aţi simţit şi voi că vorbele voastre mi-au mers la inimă ?

Am vorbit apoi despre multe şi de toate. V-aţi uitat la cărţile mele din rafturi. V-am lăsat să vă uitaţi în atlasuri şi albume. Ne-am încălzit cu un ceai fierbinte. S-a ales şi Bîrlig cu un pesmete.

Acum toţi privim în jarul cel roşu din sobă şi ne e groază să întoarcem ochii spre fereastră.

E atît de cald şi de bine aici ! Şi e atît de spăimîntătoare urgia de afară, din noapte şi din viscol.

Vai de cei rătăciţi prin bezne, prin troiene, pe drumuri pustii !

Ascultă...

Ascultă, Neghiniţă ! Ascultaţi, voi toţi...

Parcă plînge cineva. Parcă se vaietă. Parcă ar cere ajutor.

Nu ! N-a fost glas omenesc. A fost numai o părere. E numai vaietul vîntului vîjiînd în vajnice vârtejuri de viscol.

Ascultă...

Ascultă, Neghiniţă ! Ascultaţi, voi toţi. Am să vă povestesc o întîmplare a unor copii dintr-o noapte ca aceasta.

E o întîmplare din copilăria mea. O întîmplare de foarte demult.

Pentru unii sfîrșește bine, fiindcă așa au meritat. Pentru alții sfîrșește rău, fiindcă nu meritau altceva. Nu vă speriați dacă începe cu un frig, care are să vă treacă fiori prin spinare. Aveți răbdare pînă la sfîrșit.

E o întîmplare adevărată din vremea copilăriei mele. Și ți-o povestesc îndeosebi ție, Neghiniță, căci de mîine ne despărțim. Cine știe cînd ne vom mai vedea ? Cine știe cînd voi lua din nou firul, să mai istorisesc și altor copii isprăvile tale, Neghiniță ?...

Ascultă acum și isprăvile altora, din alte vremuri :

Erau doi. Și erau foarte săraci.

Doi copii înalți cît două cizme.

Doi frați gemeni. O fetiță și un băiat.

Pe fetiță o chema Lia. Pe băiat, Săndel.

Mamă n-aveau. Tată n-aveau. Îi creștea o bună bunică bătrînă și săracă, săracă, așa cum nici nu s-a mai pomenit.

Abia dacă aveau cu ce-și cumpăra o pîine la trei zile... Și abia dacă aveau cu ce aprinde un foc în vatră, o dată pe săptămînă.

Bunica era bună și blîndă, cum sînt bunicile din cărți. Dar ce-i folosea bunătatea și blîndețea, cînd lumea cealaltă, de atunci, era rea și nu se îndura de-o bunicuță săracă și trecută de vîrsta muncii cu spor ca altădată, nici de cei doi nepoți ai săi, orfani, care încă nici nu ajunseseră la vîrsta muncii ?

Doi nepoței orfani, care nu erau încă nici de vîrsta învățaturii la școală.

— Bunicuțo... — întreba Săndel — bunicuțo, este adevărat că sînt pe lume copii care beau în fiecare dimineață lapte cald?...

Bunicuța se făcea că nu aude. Scormonea cu un vreasc în cenușa rece din vatră. Ah! Cum ar fi vrut ea să le dea și lor, măcar duminica, un pahar cu lapte cald!

Dar mîinile n-o mai ajutau să lucreze cu îndes-
tul spor. Iar cu ochii abia zărea, ca într-un păien-
jeniș.

Cum să cîștige ea pîinea și laptele pentru ne-
poței?

— Bunicuțo?... întreba Lia. Cine le dă hăinuțe
noi și frumoase fetițelor? Am văzut astăzi pe
stradă o fetiță cu un paltonaș alb și gros de blană.
Eu n-am avut niciodată hăinuță nouă...

Bunicuța se prefăcea iarăși că n-a auzit. Se uita
în pămînt. Nici nu-i venea să ridice ochii și să
vadă rochița veche și cîrpită a Liei.

— Bunicuțo!... Bunicuțo!... mata ai spus că
fiecare copilăș are drept să trăiască pe lume! Ai
spus că este cineva să-i ocrotească și să le poarte
de grijă. Cine e acel cineva?... Pe noi de ce ne-a
părăsit și ne-a uitat?... Nu sîntem noi cuminți?...
Nu te ascultăm noi?...

Bunicuța ofta.

Ce putea să le spună copiilor? Erau cuminți și
ascultători. Nu-i supărau cu nimic bătrînețele. Dar
nici ea nu putea înțelege de ce erau atît de sin-
guri și de părăsiți.

Și așa a trecut vremea.

A venit iarna. A început să ningă. Mai întâi cu fulgi molatici, care gîdilau genele. Pe urmă, a prins să viscolească năprasnic. Iar în bordeiul bunicu-
ței s-a făcut întuneric. Ah! cît de întuneric și frig.

Se strîngeau bieții copilași lîngă vatră. Întindeau mînuțele vinete și rebegite. Dar vatra era goală și rece. Și noaptea, ghemuiți unul în altul, Lia și Săndel clănțăneau de ger și ascultau înfiorați cum chiuia viscolul afară.

Într-o dimineață, Săndel a văzut un om trecînd pe stradă. Un om care ducea un brăduț într-o sanie.

— Bunicuțo?... întrebă el. Bunicuțo, de ce-au tăiat bradul? Ce vor să facă oamenii cu un sărman brăduț tăiat?

— Acesta e pentru pomul de Crăciun și de Anul Nou! spuse bunica. Se apropie sărbătorile de iarnă.

Săndel și Lia au rămas pe gînduri. Lia întrebă:

— Cum adică, bunicuțo? Are să vină și la noi Moș Crăciun?...

Bunicuța se uită în cenușa înghețată din vatră, cu ochii ei bătrîni și slabi.

Nu voia să mintă. Ea știa că pe atunci aceste bucurii erau numai pentru copii bogaților, care își împodobesc singuri pomul de Crăciun și de Anul Nou cu tot soiul de portocale și nuci poleite, de daruri și jucării. Mai știa că în acele case, un domn, un unchi ori un prieten își punea barbă albă de lînă și plete lungi, ca actorii la teatru, prefăcîndu-se în Moș Crăciun.

Cum să mintă?

Bunicuța deci n-a răspuns ! A tăcut și a tușit.
De două zile tușea.

— De ce nu răspunzi, bunicuțo ? La noi n-are să vină Moș Crăciun ?...

— În iarna aceasta, nu cred !... spuse bunicuța.
N-avem pom. N-am avut cu ce să cumpărăm un pom... El se duce numai în casele unde îl așteaptă copiii cu un pom...

— Aceasta nu-i drept !... rosti Săndel, încrun-
tîndu-și sprîncenele lui mici.

— Drept, nedrept, așa ne e sortit...

Pe urmă, bunicuța începu să tușească mai tare.
Se înăbușea și avea lacrimi în ochi. Abia se tîrî
pînă la pat.

Spuse :

— Eu nu mă simt bine astăzi, copilașii mei !
Aveți pîine acolo, pe masă... Pîine goală, neagră
și amară... E tot ce-am putut căpăta pentru munca
mea, după ce-am împletit o săptămîină întreagă...
Poate mîine are să fie mai bine !... Am împletit
niște mănuși, pentru fetițele unei vecine și mi-a
spus să mă duc mîine la dînsa... Cu banii aceia,
de la ea, poate am să mă învrednicesc să vă cum-
păr lapte și pîine proaspătă... Acum mi-e rău ! Mă
culc... Culcați-vă și voi...

Copiii au rupt pîinea cea neagră, veche și amară.
Au mîncat prin întuneric și s-au culcat pe patul
de scînduri.

Era noapte cu viscol ca acum.

A doua zi bunicuța nici nu mai putea vorbi.
Tușea mereu și abia răsufleta din greu.

Lia și Săndel ținură sfat, lângă vatra fără foc. Săndel luase o hotărîre, ca după mintea lui.

Vorbi, plin de nădejde :

— Eu mă duc înaintea lui Moș Crăciun ! Mă duc să-l aștept în stradă... Cînd îl văd, îl trag de haină și îl rog frumos să vină la noi... Nu-i cer să ne aducă daruri și nuci poleite... Să vină și să vadă ce are bunicuța noastră... El e bătrîn și învățat... A văzut multe și trebuie să știe leacuri de boli... Poate e și doctor !... Pe urmă, dacă bunicuța se face sănătoasă, se ridică din pat... Se duce la vecină cu mănușile împletite și vine acasă cu lapte, cu pîine și cu lemne pentru foc. Eu plec !...

— Atunci merg și eu cu tine !... spuse Lia. Îl rugăm amîndoi. Are să se îndure de noi. El știe că am fost cuminți și ascultători...

— Bunicuțo, noi plecăm !

Bunicuța nu auzea. Tușea și gemea.

Lia și Săndel se ajutară unul pe altul, ca să se îmbrace în hăinuțele lor sărace. S-au îmbumbiat cum i-au ajutat puterile. Apoi ieșiră tiptil.

Abia au izbutit cu greu să închidă ușa la loc. Așa de aprig o smulgea vîntul ! Așa de grozav le-o înșfăca viscolul din mînuțele lor slăbuțe !

Numai cu greu au împins amîndoi ușa cu spațele. În sfîrșit, cu mare greutate au izbutit.

Afară, în stradă, vîntul ridicase troiene cît casa. Și viscolul începu să-i izbească în obraz, în ochi, pe buze, cu zăpadă mărunță și înghețată, care înțeapă ca vîrfurile de ac.

— Eu spun să căutăm casa unde a dus brăduțul omul de ieri !... zise Lia. Îl așteptăm pe Moș Cră-

ciun, afară, la ușă... Când are să vină, îl oprim și-l rugăm...

— Nu ! se împotrivi Săndel. Eu cred că e mai bine să-i ieșim înainte, la marginea orașului. Mergem acolo și-i ieșim în cale. Îl rugăm să vină mai întîi la noi !...

Lia s-a supus :

— Bine, dacă zici tu !

Și au pornit prin viscol, spre marginea orașului. Luptau cu troienele, se înfundau în nămeți pînă la brîu, lunecau și iar se ridicau.

Se ridicau. Înotau prin zăpadă cîțiva pași.

Vîntul se năpustea îndată, să-i arunce iarăși jos.

— Eu nu mai pot de frig !... scînci Lia. Mi-au înghețat mîinile.

— Bate-le tare, peste umeri ! Așa cum fac eu !... o îndemnă Săndel.

Băiețașul își bătea mîinile înghețate, izbindu-le să desmorțească sîngele, așa cum a văzut că fac birjarii și tăietorii de lemne.

Au mers un timp. Casele nu se mai zăreau prin vârtejurile de viscol. Pe urmă, acoperișurile au început să se rărească. Se apropiau de marginea orașului. Încă o casă... Cea din urmă...

Iar de acolo înainte se întindea șoseaua pe cîmpuri.

Dar șoseaua nu se mai vedea. Se înălțau numai stîlpii de telegraf și sîrmele.

Drumul era ascuns sub zăpadă. Și viscolul vîjîia mai înfricoșător. Aci era el stăpîn. Mătura valuri de omăt, le rostogolea și le zidea în troiene înalte cît casa.

Cei doi copii înotau în zăpadă pînă la brîu.

— Eu nu mai pot ! Să ne oprim aci... se ruga Lia.

Erau lîngă un tufiş negru şi uscat, dezvelit din nămeţi de vîntoasă.

Sîrmele de telegraf tremurau deasupra. În ele gemea vîntul, ca în nişte coarde întinse.

După un timp, Lia întrebă cu îngrijorare.

— Şi dacă nu vine Moş Crăciun pe drumul acesta ? Dacă intră în oraş pe altă stradă ?

— Aşa ceva nu se poate !... rosti Săndel. Pe aci e şoseaua care pleacă de la Bucureşti... Acolo sînt prăvălii mari... De acolo trebuie să vină Moş Crăciun, cu desăgile sale pline.

— Dacă zici tu, aşa este !... încuviinţă Lia.

Pe urmă, scînci iarăşi, strîngîndu-se lîngă Săndel.

— Mi-e frică şi mi-e frig !... Începe să se facă seară. Dacă nu vine Moş Crăciun ?

— Nu se poate să nu vină ! Ți-o spun eu. Să ştii că mai întîi s-a oprit în celălalt oraş. Întîi împarte daruri pe la copiii de acolo...

O pasăre neagră zbura prin viscol, croncănind în jurul lor.

Lia şopti :

— Poate e o pasăre măiastră, ca în basmele bunicuţei ? Poate că înţelege limba oamenilor ?... Hai s-o rugăm !...

Fiindcă erau micuţi şi neştiutori, fiindcă mai credeau în basme şi în păsări măiestre, s-au rugat amîndoi :

— Pasăre neagră!... Pasăre măiastră!... Zboară tu înaintea lui Moș Crăciun și spune-i că-l rugăm să vie mai repede! Spune-i că sîntem doi copilași săraci și n-avem straie groase pe noi. Spune-i că ne este tare frig și că înghețăm așteptîndu-l... Roagă-l și tu să vină mai repede, fiindcă bunicuța e foarte bolnavă... foarte bolnavă... Haide, pasăre neagră!... Hai, grăbește-te, pasăre bună!...

Dar pasărea neagră nu era o pasăre bună. Ea croncăni în jurul copiilor. Pe urmă zbură.

Zbură, nu spre partea de unde copiii așteptau să vină Moș Crăciun.

Zbură croncănind, spre cuiburile unde se aflau alți corbi.

— Aceasta nu-i o pasăre bună! Nu-i pasăre măiastră! suspină Lia. E o pasăre rea! N-avem ce aștepta de la dînsa... Mi-e frig și mi-e frică!

— Începe să-mi fie și mie frig!... mărturisi Săndel.

— Sssst! Tacă!... ridică Lia degetul înghețat. Mi se pare că aud zurgălăi de sanie... Vine o sanie încoace!...

Săndel sări în picioare și întoarse urechea.

În viscol parcă se auzeau într-adevăr clopoței de sanie. Parcă se apropiau veseli și sprinteni:

Cling-cling! Cling-cling!...

Le tresăltară și lor în piept inimioarele. Parcă sunau sub coastele mici, ca niște clopoței de argint, înviorați de nădejde: cling-cling! cling-cling...

Dar deodată sunetul zurgălăilor de la sanie a stat. Deodată, nu s-a mai auzit nimic alt decît mugetul năprasnic al viforului.

Poate sania a apucat pe alt drum. Poate nici n-a fost sanie. Poate fusese numai o părere.

— Nu vine !... a suspinat Lia. Nici n-a fost sanie.

Săndel susținu cu tărie :

— Ba, da !... Era, am văzut eu ! Era o sanie cu doi cai. Cineva s-a ridicat în picioare și s-a uitat înapoi... Pe urmă s-a dus...

— De ce s-a dus ?... Nu i-a fost milă de noi ? întrebă Lia.

— Știu eu ?...

Amândoi au tăcut o vreme. Lia s-a strâns lângă Săndel.

— Mie mi-e frică !

— Și mie, frig...

— Haidem înapoi, acasă !...

— Nu pot să mai merg. Mi-au înghețat picioarele.

— Încearcă !...

Lia a încercat să se ridice și a căzut.

Noaptea venea repede. Un întuneric albastru și înghețat se lăsa peste toate.

— Haide, să ne încălzim unul în brațele celuilalt.

Se strînseră în brațe.

— Tu, de ce plîngi ?

Săndel întoarse fața, să nu i se vadă lacrimile care înghețau curgînd pe obraz. Nu-i venea să spună că plîngea, fiindcă el se simțea vinovat. El fusese cu gîndul să iasă înaintea lui Moș Crăciun.

— Asculți ?... Parcă e iarăși sania de adineauri !

Nu, nu se mai auzea nici o sanie.

— Mi-e somn !... îngîină Lia.

— Și mie !... mărturisi Săndel.

— Să adormim aci !... Are să ne găsească Moș Crăciun. Are să se oprească și are să ne ducă în brațe, cu el.

Pleoapele căzură pe ochi.

— Parcă se face o lumină mare !... șopti Lia prin somn.

— Da, se face o lumină mare... murmură Săndel.

— Și e cald... Ne acoperă o aripă caldă... Cum acoperea cloșca de astă-vară puii săi, cu aripile sale.

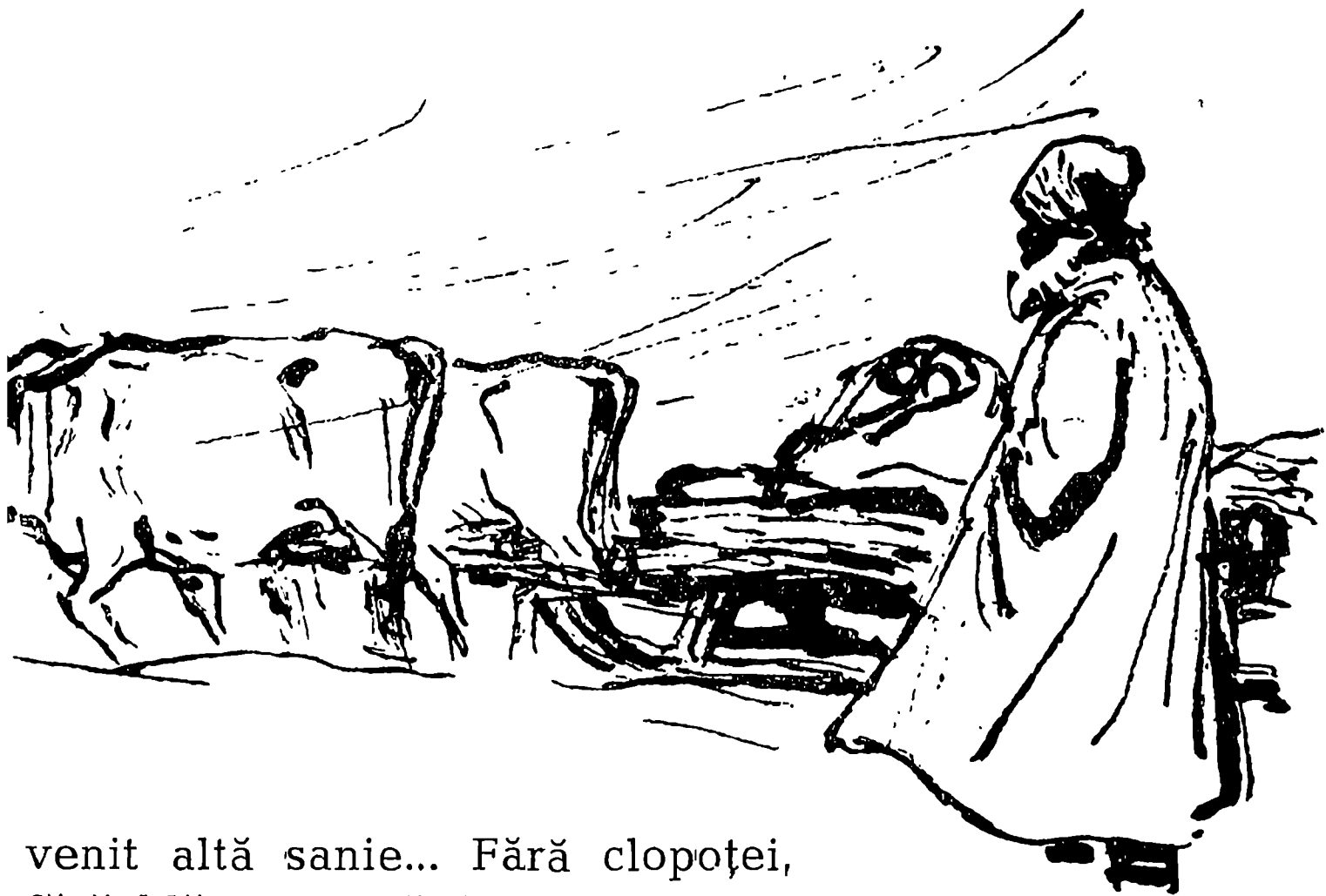
— Da ! ne acoperă o aripă albă și caldă...

Dar nu-i acoperea nici o aripă blîndă și caldă. Aceasta li se părea numai lor, prin somn. Îi acoperea viscolul, cu putere, încercînd să-i îngroape sub troianul rece de zăpadă. Ar fi fost drept ? Nu e așa că nu, Neghiniță ?

— Hotărît că nu ! Cum ? Pe atunci, nu era o dreptate pe lume ?

— Nu prea era ! Dar se mai întîmpla și cîte o faptă bună și mare ! Cîte o faptă de om sărac, cu inima deschisă la durerile celor mai săraci încă... Copiii n-au înghețat. Nu i-a astupat troianul...

Pe drum, în viscol, se auziseră cu adevărat clopoței de sanie, apropiindu-se : cling-cling ! cling-cling !... Sania s-a oprit o clipă. Apoi a cotit în altă parte, depărtîndu-se în noapte : cling-cling ! cling-cling !... Și nu după multă vreme, în urma ei, a

venit altă sanie... Fără clopoței, fără blănuri și fără cai sprinteni, cu hamuri bogate. Era o sanie cu boi, încărcată cu lemne.

Iar pe lângă sanie, nu mergea nici un Moș Crăciun cu barbă albă din caiere de lână și cu desaga de daruri cumpărate din târg. Era un altfel de Moș Crăciun. Un bătrîn cărăuș de lemne, un biet unchiaș care a săvîrșit o faptă mai bună decît toți Moș Crăciunii din basme. O faptă omenească, din viața cea adevărată a oamenilor.

Cărăușul zgribulit de ger în suman își îndemna boii, vorbind cu dînșii :

— Hai, Joian ! Hai, mă Plăvan, că ajungem acasă ! Hai, dați-i zor că ne-a apucat noaptea și ne mănîncă lupii !...

Deodată s-a oprit. Zărise două umbre mici, înghemuite lângă un stîlp de telegraf. A lăsat sania în mijlocul drumului și s-a repezit într-acolo.

Era și vremea !

Încă o jumătate de ceas dacă ar mai fi lăsat să treacă, sărmanii copilași ar fi înghețat sub troianul de zăpadă. Dar încă mai răsufiau. Sărmana Lia, sărmanul Săndel, visau că-i acoperă o aripă caldă, albă și bună, cum văzuseră în timpul verii că se cuibăresc puii sub aripa cloștii din ograda bunicii.

Cărăușul i-a ridicat în brațe cu mare grijă. I-a culcat în sanie și s-a dezbrăcat de suman să-i acopere. Acum tremura el de frig. Dar copilașii se întorceau cu încetul la viață. Întrebau scîncind, cu ochii pe jumătate închiși.

— Ești Moș Crăciun ?... Ne-ai auzit glasurile noastre ?... Te-ai îndurat de rugămințile noastre ?

Unchiașul rosti înduioșat :

— Nu sînt nici un Moș Crăciun !... Eu sînt Moș Gheorghe, cărăuș de lemne... Stați acolo, cuminți, că vă duce unchiașul acasă !... Hai, Joian ! Hai, Plăvan !...

Mîinînd boii pe lîngă sanie, unchiașul i-a dus acasă la dînsul. I-a culcat pe cuptor. Nevasta lui, o bătrînică blîndă și vrednică, le-a purtat de grijă toată noaptea, învelindu-i și potolindu-le spaima, fiindcă amîndoi copilașii mai întrebau și mai scînceau prin somn. Pe urmă, în zori, cînd Lia și Săndel s-au deșteptat, le-a dat lapte fierbinte și pîine caldă. I-a așteptat să-și vină în fire și i-a întrebat cum îi cheamă și ai cui sînt.

Așa s-a aflat despre bunicuța lor cea bolnavă. Și tot așa, mai aflară despre chipul cum au plecat dînșii, să iasă în calea lui Moș Crăciun.

Cărăușul zîmbi, netezindu-și barba albă și spunînd :

— Aha !... Acum înțeleg eu ce aiurați voi astă-noapte ! Iată-mă-s și Moș Crăciun !... Hm !... Dacă vă lăsați pe nădejdea lui Moș Crăciun din povești, degerați acolo, în troian, dragii mei !... Voi n-ați știut că Moș Crăciun cutreieră numai casele celor sătui ?... Acum să mergem la bunica voastră și să vedem ce face... Parcă o cam știu eu !...

Au pornit cu toții la căsuța săracă, unde bătrîna zăcea în pat. Bunica Liei și a lui Săndel gema chînită de boală și de frig. Cărăușul s-a repezit acasă să aducă lemne. A aprins focul.

Apoi, plecă în căutarea unui doctor. Iar doctorul s-a întîmplat să fie chiar un unchi al meu. El mi-a istorisit toate peripețiile. Și fiindcă pe atunci eram un copil, el m-a dus de mîină să-l cunosc pe Săndel și s-o cunosc pe Lia.

Bunica lor, după o săptămînă, se însănătoșise. Își găsisse de lucru. Cărăușul cel bătrîn se abătea din cînd în cînd pe la dînșii. Lia și Săndel îi spuneau : Moș Crăciun !...

Unchiașul clătina din cap și se uita în altă parte, ca să nu-i zărească nimeni înduioșarea din ochi.

— Hehei !... spunea el. Pînă la poveștile cu Moș Crăciun din cărți, să vă văd eu făcînd o poveste adevărată din viața voastră, dragii mei ! Mi se pare că ați început-o bine !...

Cu adevărat, amîndoi copiii o începuseră bine. A trecut un an. Au trecut doi. Au trecut trei. Orfanilor le-a venit vremea să urmeze la școală. Iar la

școală dădură dovadă de mare istețime și de hărnicie.

Săndel este astăzi doctorul Alexandru Măndrea, prietenul meu. Doctorul cel mare, care a scăpat de la moarte sute și mii de copilași. Iar Lia, cea mică și fricoasă de atunci, este astăzi profesoara cunoscută de toată lumea : Lia Andrei, care a scris măcar o duzină de cărți pentru copii și tineret.

Uneori mă întâlnesc cu dînșii. Atunci își amintesc de toate. Și parcă îi mai cutremură un fior, după atîția și atîția ani, cînd se gîndesc la noaptea și la viscolul de atunci.

Ascultă !...

Ascultă, Neghiniță, cum geme crivățul afară, în noapte, în beznă.

Parcă plînge cineva, parcă geme, parcă ar cere ajutor. Așa se auzea zbuciumîndu-se crivățul, în noaptea despre care v-am povestit. Aceasta e o întîmplare adevărată, pe care țineam să v-o istorisesc înainte de a ne despărți. Voi plecați în lumea voastră, a copiilor, cu altfel de învățături, de jocuri și de bucurii. Eu rămîn cu amintirile din copilăria mea. Ce spui, Neghiniță ?...

Neghiniță, mic și înfipt, m-a privit în ochi și a răspuns :

— Vrei să-ți spun adevărul ? Hai să-l spun !... E înduioșătoare întîmplarea pe care ne-ai istorisit-o. Sfîrșește bine... Dar de ce începe atît de trist ?... Nu !... Nu ne putem despărți așa... Să ne mai vedem mîine... Să mergi cu noi afară din oraș, pe cîmp, pe lacuri, unde e patinajul și săniușul... Să vezi cum

rîdem, cum ne jucăm și cum ne bucurăm cînd ninge !... Atunci, n-ai să mai povestești întîmplări care încep cu gemete și lacrimi.

Așa mi-a răspuns Neghiniță. Și fiindcă i-am dat dreptate, ne-am hotărît să ne mai întîlnim și a doua zi.

Acum, noapte bună !

Neghiniță s-a ținut de cuvânt.

A doua zi mi-a bătut în ușa. Nu era singur. Venise cu toți prietenii : cu Petruță Ionașcu, cu Nicachi, Nelu și nelipsitul Bîrlig, cu coada mai bîrligată decît oricînd.

— Vezi ce vreme minunată?... întrebă Neghiniță.

— Văd !... am răspuns.

— Mergi cu noi ?

— Merg !...

Vremea era într-adevăr minunată. Viscolul de peste noapte se potolise. Cerul era albastru, senin și sticlos. Razele soarelui sclipeau în nămeți.

Am pornit cu toții spre marginea orașului, la lacuri.

Bîrlig zbura, parcă luase premiul întîi la concursul de cozi bîrligate. Neghiniță mergea lîngă mine, cu patinele atîrnînd de șnururi pe braț. Ceilalți se fugăreau, zvîrlind cu bulgări de zăpadă în joacă. Au trecut niște sánii cu lemne. Pe urmă, departe, pe un drum de țară, o sanie cu clopoței, ca în copilăria mea : cling-cling ! .Cling-cling !

Era atît de frumos, era atîta lumină, încît îmi venea și mie să alerg în zăpadă, să arunc cu bul-

gări, să scutur crengile albe. Din cînd în cînd, trăgeam cu ochii la Neghiniță. Abia se stăpînea și el. Dar voia să-mi țină tovărășie. Să nu mă lase singur !

La lac, într-un loc anume pentru patinaj, mare zarvă și gălăgie. Se adunaseră zeci și zeci de copii. Băiețași și fete cu patine. Băiețași și fete cu sănioare. Cîțiva durau un om de zăpadă. Pe Neghiniță nu l-a mai răbdat inima. A sărit să le dea mîna de ajutor. Și de îndată omul de zăpadă a crescut văzînd cu ochii. Nu degeaba începuseră toți a striga, îndată ce l-au zărit :

— Neghiniță !...

— A venit Neghiniță !...

— Hai cu noi, Neghiniță !...

Luînd conducerea, într-o jumătate de ceas omul de zăpadă a fost gata. Avea barbă albă și cușmă. Era un unchiaș, ca Moș Gheorghe, cărăușul de lemne, care scăpase viața celor doi copilași, dintr-o noapte cu viscol, în copilăria mea.

Neghiniță mi-a ghicit gîndul.

A întrebat :

— Seamănă cu Moș Gheorghe ?...

— Seamănă, Neghiniță !...

Apoi, am spus :

— Acum, putem să ne despărțim ! Vă las la jocurile voastre...

Neghiniță și-a strigat toți prietenii să-și ia ziua bună :

— Petruță Ionașcu !... Nicachi !... Nelule !... Bîrlig !...

S-au înfățișat toți, îmbujorați de frig, gîfîind, abia stăpîninindu-și veselia și nerăbdarea.

— Cu bine, copii ! Cu bine, Neghiniță !... Cu bine, Bîrlig...

Ne-am strîns mîinile. Ne-am despărțit. Lui Bîrlig nu i-am putut strînge mîna, căci n-avea mîna. L-am tras numai în glumă de coada bîrligată. Iar el nu m-a mîriit. A înțeles că o fac numai din simpatie pentru el. Și a dat bucuros din coada bîrligată, privindu-mă cu prietenie în ochi.

Apoi, dînșii s-au întors la joaca lor. Neghiniță m-a petrecut cîțiva pași.

Întrebă :

— Cînd ne mai vedem ?...

— Cînd vrei tu, Neghiniță ! Cunoști doar acum drumul la mine.

— N-am să te tulbur de la lucru ?

— Nu, Neghiniță !... Te aștept oricînd... Te aștept să vii și să-mi istorisești întîmplările tale. Eu am să le ascult și am să le scriu.

— Dar nu triste ! Întîmplări vesele, nu e așa ? întrebă Neghiniță.

Am răspuns :

— Da, Neghiniță !... Întîmplări vesele, care încep bine și sfîrșesc bine ! Întîmplări inimoase, cum ești și tu, mic și înfipt !

Neghiniță a izbucnit în rîs voios. S-a răsucit pe călcîie și dus a fost, spre lacul sclipitor în soare, cu gălăgia de mici patinori. Toți prietenii l-au întîmpinat cu însuflețire.

— Neghiniță !...

— Neghiniță, vino și mă învață și pe mine! Neghiniță !...

— Neghiniță, vino să-mi dai ajutor. Neghiniță !...

El alerga. Luneca pe gheață cu patinele. Bîrlig încurca lumea și treburile, poticnindu-se în bot, strănătînd, scuturîndu-se, lătrînd, luînd-o la goană cu coada sfredel.

Soarele scînteia în zăpezi. Lucea în oglinda lacului înghețat. Larma voioasă de glasuri se înălța pînă la cer.

— Neghiniță !... Bîrlig !... Neghiniță ! Bîrlig, cu coada de covrig !...

În acea iarnă i-am așteptat acasă.

Și au venit cu adevărat într-o zi de sărbătoare. Au venit să-mi povestească multe și mărunte. Pe urmă s-au întors iarăși, de mai multe ori, ca să-mi istorisească despre alte întîmplări și isprăvi.

Poate că voi avea timp să vi le istorisesc și eu, pe toate, cîndva.